

การเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ
ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโดยชุดกิจกรรมแนะแนว

THE ENHANCEMENT OF CAREER DECISION MAKING SELF-EFFICACY
OF HIGH SCHOOL STUDENTS THROUGH GUIDANCE ACTIVITIES PACKAGE

ชุดิมา ทองมีขวัญ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2564

การเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ
ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโดยชุดกิจกรรมแนะแนว

ปริญญานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2564
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

THE ENHANCEMENT OF CAREER DECISION MAKING SELF-EFFICACY
OF HIGH SCHOOL STUDENTS THROUGH GUIDANCE ACTIVITIES PACKAGE

CHUTIMA THONGMEEKWAN

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of MASTER OF EDUCATION
(Master of Education (Guidance Psychology))
Faculty of Education, Srinakharinwirot University

2021

Copyright of Srinakharinwirot University

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ
ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโดยชุดกิจกรรมแนะแนว

ของ

ชุติมา ทองมีขวัญ

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์

..... ที่ปรึกษาหลัก ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.สกล วรเจริญศรี) (รองศาสตราจารย์ ดร.นิธิพัฒน์ เมฆขจร)

..... ที่ปรึกษาร่วม กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง) (อาจารย์ ดร.ครรชิต แสนอุบล)

ชื่อเรื่อง	การเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโดยชุดกิจกรรมแนะแนว
ผู้วิจัย	ชุติมา ทองมีขวัญ
ปริญญา	การศึกษามหาบัณฑิต
ปีการศึกษา	2564
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร. สกล วรเจริญศรี
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	รองศาสตราจารย์ ดร. มณฑิรา จารุเพ็ง

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียน 2) เพื่อเปรียบเทียบการเปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังเข้าร่วมชุดกิจกรรมแนะแนว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ เป็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 408 คน ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน และกลุ่มที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 14 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ 2) ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ ที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) นักเรียนกลุ่มทดลองมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพสูงขึ้น หลังการเข้าร่วมชุดกิจกรรมแนะแนว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : การรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ, ชุดกิจกรรมแนะแนว, นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

Title	THE ENHANCEMENT OF CAREER DECISION MAKING SELF-EFFICACY OF HIGH SCHOOL STUDENTS THROUGH GUIDANCE ACTIVITIES PACKAGE
Author	CHUTIMA THONGMEEKWAN
Degree	MASTER OF EDUCATION
Academic Year	2021
Thesis Advisor	Associate Professor Dr. Skol Voracharoensri
Co Advisor	Associate Professor Dr. Monthira Jarupeng

The purposes of this research are as follows: (1) to study self-efficacy and decision-making on the careers of students; (2) to compare the career decision-making self-efficacy of students in the experimental group, before and after participating in the guidance activities package, the samples in the research were divided into two groups: Group One was used to examine career decision-making self-efficacy and consisted of 408 students gained from the multiple sampling method. Group Two included 14 students used to enhance the career decision-making self-efficacy, selected by experimental and purposive sampling. The research instruments were as follows: (1) a questionnaire on career decision-making self-efficacy; (2) a set of guidance activities package to enhance career decision-making self-efficacy and was considered by experts. The statistics and data were analyzed by mean, standard deviation and a t-test. The research results were as follows: (1) the study of career decision-making self-efficacy in total was at high level; and (2) the students in the experimental group had higher level of career decision-making self-efficacy after participating in the guidance activities package with a higher and statistically significant level of .01.

Keyword : Career decision-making self-efficacy, Guidance activities package, High school students

กิตติกรรมประกาศ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ด้วยเมตตา ความอนุเคราะห์ และความเอาใจใส่อย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.สกล วรเจริญศรี และรองศาสตราจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ที่ได้ให้คำปรึกษา ชี้แนะแนวทาง และตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.นิธิพัฒน์ เมฆขจร ที่กรุณามาเป็นประธานสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประภาส ณ พิกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ใจตรง และอาจารย์ ดร.ครรชิต แสนอุบล ที่ให้ความเมตตากรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒทุกท่าน ที่ให้ความเมตตากรุณาด้วยความปรารถนาดีตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้อำนวยการและคณะครูโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ รัชดา ผู้อำนวยการและคณะครูโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี และผู้อำนวยการและคณะครูโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) รวมถึงกลุ่มตัวอย่างทุกคนที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลในการดำเนินการวิจัยเป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อชาติ ทองมีขวัญ คุณแม่ไมตรีรัตน์ สุวรรณรัตน์ สมาชิกทุกคนในครอบครัวที่ทำให้กำลังใจสนับสนุน ดูแลด้วยความรัก ความห่วงใย มาตลอดระยะเวลาในการทำวิจัย

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ พี่ ๆ สาขาจิตวิทยาการแนะแนวทุกคน รวมถึงเพื่อน พี่ น้อง ที่ให้กำลังใจ คำแนะนำ ช่วยเหลือด้วยดีเสมอมาตลอดระยะเวลาการทำวิจัย

ขอขอบคุณผู้เขียนเอกสารและตำราทุกฉบับที่ผู้วิจัยใช้ประกอบการศึกษา นำมาอ้างอิงในปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ คุณค่าและประโยชน์จากงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแก่บิดา มารดา ครูอาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านที่ทำให้ปริญญานิพนธ์ประสบความสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ชุตินา ทองมีขวัญ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญรูปภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
คำถามการวิจัย.....	5
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	5
ความสำคัญของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
ระยะที่ 1 การศึกษาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของ นักเรียน.....	6
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	6
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	6
ระยะที่ 2 การเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของ นักเรียน.....	6
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	6
ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7

กรอบแนวคิดในการวิจัย	8
สมมติฐานการวิจัย.....	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ.....	10
1.1 ความหมายของการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ	10
1.2 การพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเอง	11
1.3 ความสำคัญของการรับรู้ความสามารถตนเอง	14
1.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถตนเอง	15
1.5 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการด้านอาชีพ.....	22
1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ	23
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมแนะแนว.....	26
2.1 ความหมายของกิจกรรมแนะแนว	26
2.2 ความสำคัญของกิจกรรมแนะแนว	27
2.3 ขอบข่ายของกิจกรรมแนะแนว.....	28
2.4 วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมแนะแนว	29
2.5 ขั้นตอนของการจัดกิจกรรมแนะแนว	31
2.6 หลักการจัดกิจกรรมแนะแนว.....	32
2.7 แนวทางการพัฒนากิจกรรมแนะแนว.....	33
2.8 เทคนิคและวิธีการที่ใช้ในการจัดกิจกรรมแนะแนว	34
2.9 ประโยชน์ของการจัดกิจกรรมแนะแนว.....	36
2.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมแนะแนว	37
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	39
1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างใช้ในการวิจัย	39

ระยะที่ 1 การศึกษาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของ	
นักเรียน	39
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	39
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	39
ระยะที่ 2 การเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของ	
นักเรียน	40
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	40
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	40
2.1 แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ	41
2.2 ชุดกิจกรรมแนะแนว	46
3. วิธีดำเนินการในการวิจัย	48
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล	50
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	51
บทที่ 4 ผลการดำเนินงานวิจัย	52
1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	52
2. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	52
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	57
สรุปผลการวิจัย	58
การอภิปรายผล	58
ข้อเสนอแนะ	62
ภาคผนวก	64
บรรณานุกรม	136
ประวัติผู้เขียน	142

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 การเปรียบเทียบบุคลิกลักษณะของบุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-Efficacy) สูงและต่ำ (Bandura, 1977).....	21
ตาราง 2 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ	40
ตาราง 3 ตัวอย่างแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ.....	41
ตาราง 4 เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน.....	43
ตาราง 5 ตัวอย่างชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ	47
ตาราง 6 แสดงแผนการทดลอง One Group Pretest-Posttest Design.....	48
ตาราง 7 ระยะเวลาในการเข้าร่วมชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ	49
ตาราง 8 จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่างโดยจำแนกตามระดับการศึกษา (n=408).....	53
ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ (n=408)	53
ตาราง 10 การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้น ด้วยวิธีการแจกแจงปกติ	54
ตาราง 11 การรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ ก่อนและหลังการเข้าร่วมชุดกิจกรรมแนะแนว (n=14).....	55
ตาราง 12 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการเข้าร่วมชุดกิจกรรมแนะแนว (n=14).....	56
ตาราง 13 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)ของแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเอง ในการตัดสินใจเลือกอาชีพ.....	76

ตาราง 14 ตารางค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างการรับรู้ ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ.....	85
ตาราง 15 ตารางค่าอำนาจจำแนก ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถ ของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ.....	88

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	8
ภาพประกอบ 2 แผนภาพการรับรู้ความสามารถของตนเอง	13
ภาพประกอบ 3 ความแตกต่างระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเองและ ความคาดหวังผลที่จะเกิดขึ้น	16
ภาพประกอบ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเองและ ความคาดหวังเกี่ยวกับผลที่จะเกิดขึ้น	17
ภาพประกอบ 5 ลำดับขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเอง ในการตัดสินใจเลือกอาชีพ	45
ภาพประกอบ 6 เทคนิคเชิงสร้างสรรค์โดยใช้นวัตกรรม Nice to meet you Card	105
ภาพประกอบ 7 เทคนิคเชิงสร้างสรรค์โดยใช้นวัตกรรม “ค้นหาตัวตนของฉันจากโมเดลตุ๊กตาขนมปัง”	108
ภาพประกอบ 8 เทคนิคเชิงสร้างสรรค์โดยใช้นวัตกรรม ISCED CARD	111
ภาพประกอบ 9 เทคนิคเชิงสร้างสรรค์โดยใช้นวัตกรรม Hidden Career	114
ภาพประกอบ 10 เทคนิคเชิงสร้างสรรค์โดยใช้นวัตกรรม “ต้นแบบอาชีพ (Career Idol)”	118
ภาพประกอบ 11 เทคนิคเชิงสร้างสรรค์โดยใช้นวัตกรรม “นี่แหละ...อาชีพของฉัน”	121
ภาพประกอบ 12 เทคนิคเชิงสร้างสรรค์โดยใช้นวัตกรรม “Road Map เส้นทางสู่อาชีพของตนเอง”	124
ภาพประกอบ 13 เทคนิคเชิงสร้างสรรค์โดยใช้นวัตกรรม “Action Plan”	128
ภาพประกอบ 14 เทคนิคเชิงสร้างสรรค์โดยใช้นวัตกรรม “บอร์ดเกมอาชีพ (The Game of Career)”	131
ภาพประกอบ 15 เทคนิคเชิงสร้างสรรค์โดยใช้นวัตกรรม Friendship For Activities	134

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

จากการกำหนดนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ (2565) ประจำปีงบประมาณ พุทธศักราช 2565 โดยกระทรวงศึกษาธิการเล็งเห็นถึงความสำคัญยุทธศาสตร์ชาติในด้านการเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการเสริมสร้างศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต การสร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์ การเสริมสร้างเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึงปฐมวัย การเสริมสร้างช่วงวัยเรียน ไปจนถึงวัยรุ่น รวมถึงการเสริมสร้างศักยภาพในวัยผู้สูงอายุ ประเด็นการพัฒนาการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงโลกในศตวรรษที่ 21 และพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 8 และมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2546 โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ กล่าวถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีความหลากหลาย เพื่อเป็นการสร้างทักษะพื้นฐานเชื่อมโยงกับการสร้างอาชีพและการมีงานทำ โดยหนึ่งในจุดเน้นการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ คือ การจัดการศึกษาสำหรับทักษะอาชีพและการมีงานทำ พัฒนา 3 ทักษะหลัก ได้แก่ โลกดิจิทัลอาชีพ การเสริมสร้างทักษะใหม่ และการเพิ่มทักษะใหม่ที่จำเป็นให้แก่กลุ่มเป้าหมาย ซึ่งประกอบไปด้วยผู้อยู่ในระบบการศึกษา ผู้อยู่นอกระบบการศึกษา วัยแรงงาน และผู้สูงอายุ เพื่อให้มีทักษะและสมรรถนะสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากเทคโนโลยีดิจิทัลและอาชีพที่เกิดขึ้นใหม่

จากนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ (2565) มีการให้ความสำคัญด้านอาชีพ เพื่อให้เยาวชนที่กำลังจะเติบโตเป็นพลเมืองในสังคมมีการประกอบอาชีพที่มั่นคง และสามารถสร้างรายได้ให้กับตนเองได้ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อตนเองและประเทศชาติโดยรวมได้ เยาวชนทุกคนย่อมได้รับการศึกษาจากหน่วยงานด้านการศึกษา โดยหน่วยงานด้านการศึกษาหรือสถานศึกษาก็จะมีครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ความรู้ทางด้านวิชาการ ความรู้ทางด้านทักษะชีวิต สร้างประสบการณ์ให้กับผู้เรียน โดยกรมจัดหางาน (2564) กล่าวว่า การแนะแนวอาชีพเป็นภารกิจที่สำคัญประการหนึ่งของครูแนะแนวและบุคคลที่เกี่ยวข้องที่จะช่วยให้บุคคลได้รู้จักโลกอาชีพ และโลกการศึกษา เป็นการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงาน ให้สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตนเองได้ในอนาคต การเลือกอาชีพและเลือกการศึกษาต่อได้อย่างสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน กระบวนการแนะแนวอาชีพจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ควรเริ่มดำเนินการตั้งแต่วัยเด็กโดยเริ่มตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาจนถึงระดับชั้นอุดมศึกษา ซึ่งสามารถดำเนินการ

โดยจัดทำโครงการ จัดกิจกรรมต่าง ๆ ด้านการแนะแนวอาชีพ เพื่อให้เยาวชนได้ทราบถึงบุคลิกภาพ ความถนัด ทักษะของตนเอง ให้สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง และสอดคล้องกับตลาดแรงงานในอนาคตได้ จากสถานการณ์ปัจจุบันมีเทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตเกิดขึ้นมา ทำให้ทุกอย่างเกิดความรวดเร็วและมีความสะดวกสบายยิ่งขึ้นและยังมีเหตุการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ยิ่งทำให้การใช้เทคโนโลยีเข้ามาพัฒนาคุณภาพชีวิตและการทำงานมากขึ้นเป็นอีกเท่าตัว สถานศึกษาต้องมีการปรับตัวและที่สำคัญคือควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้เกิดการพัฒนาด้านการแนะแนวอาชีพให้มีศักยภาพสามารถแนะแนวอาชีพโดยต่อยอดทักษะใหม่ ๆ เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

ตามแนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม มีแนวคิดว่า พฤติกรรมของมนุษย์เรานั้น ไม่ได้เกิดขึ้นหรือมีการเปลี่ยนแปลงไป ที่มีปัจจัยมาจากสภาพแวดล้อมเพียงอย่างเดียว แต่มาจากปัจจัยเฉพาะบุคคลด้วย รวมถึง ชีวภาพ ปัญญา และสิ่งภายในอื่น ๆ หลาย ๆ ปัจจัย และการรวมของปัจจัยเหล่านั้นนั้น จะต้องร่วมกันในลักษณะที่กำหนดซึ่งกันและกัน กับปัจจัยทางด้านพฤติกรรมและสภาพแวดล้อม โดยอัลเบิร์ต แบนดูรา (Bandura, 1997) ได้มีการค้นคว้าเกี่ยวกับปัจจัยภายในที่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จ พบว่า บุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง และมีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูงจะส่งผลให้มีแนวโน้มประสบความสำเร็จมากกว่าคนอื่น อัลเบิร์ต แบนดูรา เชื่อว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองเป็นหนึ่งในปัจจัยที่กำหนดพฤติกรรมและการกระทำของมนุษย์ได้ค่อนข้างชัดเจน การรับรู้ความสามารถของตนเองเป็นปัจจัยสำคัญที่ยังส่งผลกับหลาย ๆ เรื่อง อาทิเช่น การตัดสินใจ การแสดงความสามารถ การเรียน รวมไปถึงในเรื่องของการวางแผนเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ ซึ่งปัจจัยข้างต้นนี้ มีผลทำให้มนุษย์เราประสบความสำเร็จได้ หากพูดถึงบริบทเกี่ยวกับอาชีพ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้มนุษย์เราประสบความสำเร็จในชีวิต การที่บุคคลจะสามารถรับรู้ความสามารถของตนเองได้ ต้องมีการประเมินตนเองหรือตรวจสอบว่าตนเองมีความถนัดหรือมีความสามารถในด้านไหน หากบุคคลรับรู้ความสามารถของตนเองเองแล้ว สิ่งเหล่านี้ก็จะทำให้สามารถเส้นทางในการประกอบอาชีพ และการดำเนินชีวิตเพื่อที่จะเป็นบุคคลที่ประสบความสำเร็จได้โดยง่าย ในบริบทของนักเรียน การที่ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นต่อเรื่องของการเรียนอย่างเดียวในยุคนี้อาจไม่เพียงพอที่จะทำให้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ นักเรียนจำเป็นต้องมีความเชื่อในความสามารถของตนเองสูงด้วย ทั้งนี้ การรับรู้ความสามารถของตนเองยังสามารถแบ่งบริบทเป็นหลายบริบทได้ ยกตัวอย่างเช่น การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านศิลปะ การรับรู้ความสามารถของตนเองด้าน

การดนตรี การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการคิดคำนวณ และการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านอาชีพ เป็นต้น จากการยกตัวอย่างบริบทในช่วงต้น บริบทของการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านอาชีพเป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถทำให้มนุษย์ประสบความสำเร็จในชีวิตได้

แฮกเคท และเบทซ์ (Hackett และ Betz, 1981) ได้นิยาม การรับรู้ความสามารถของตนเองในด้านอาชีพไว้ว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านอาชีพ หมายถึง การตัดสินใจเลือกความสามารถของตนเองในด้านต่าง ๆ รวมถึงการเลือกอาชีพ และการปรับตัวเข้าสู่อาชีพนั้น จากการพิจารณาแหล่งที่มาของการรับรู้ความสามารถของตนเอง ซึ่งการรับรู้ความสามารถของตนเองอาจจะเป็นตัวแปรสำคัญในการศึกษาพัฒนาการทางอาชีพ ซึ่งเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกวางแผนการเรียนและเลือกอาชีพในอนาคต และ เบทซ์ (Betz, 1992) ได้นิยาม การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านอาชีพไว้ว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านอาชีพ หมายถึง การรับรู้ความสามารถของตนเองที่เกิดจากการประมวลปัจจัยต่างๆ ผ่านรูปแบบความคิดและปฏิกิริยาทางอารมณ์ที่มีต่อประสบการณ์ต่าง ๆ ซึ่งการรับรู้ความสามารถของตนเองจะส่งผลต่อการเลือกการกระทำหรือหลีกเลี่ยงไม่กระทำ โดยเฉพาะเรื่องของอาชีพ การที่บุคคลจะตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพได้นั้น บุคคลจะต้องมีความมั่นใจว่ามีความสามารถหรือคุณลักษณะของตนเองที่จะประกอบอาชีพนั้นได้ นอกจากนี้ สิริอร วิชชาวุธ (2554) ให้แนวคิดไว้ว่า บุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านอาชีพที่สูง ส่งผลให้บุคคลนั้นมีโอกาสประสบความสำเร็จในหลาย ๆ มิติมากขึ้น บุคคลจะมีความคิดกว้างขวางที่ยากเป็นงานที่ทำหาย อยากรู้ที่จะทำความเข้าใจมากกว่าที่จะเป็นอุปสรรคหน้าหน้าจนต้องหลีกเลี่ยง บุคคลจะมีความสนใจมากขึ้นในกิจกรรมที่พวกเขาเลือกหรือได้รับมอบหมาย กำหนดจุดมุ่งหมายที่ทำหายตนเอง และรักษาความมุ่งมั่นของตนเอง มีการเพิ่มระดับความพยายามในการเผชิญกับอุปสรรคในชีวิต บุคคลจะกลับมามีความมั่นใจได้อย่างรวดเร็วหลังจากมีข้อผิดพลาดเกิดขึ้นกับตนเอง และจะเชื่อว่าความผิดพลาดนั้นเกิดจากการเรายังไม่พยายามมากพอ พวกเขาเชื่อว่าพวกเขาจะไปถึงเป้าหมายในชีวิตได้ หากพวกเขามีความตั้งใจฝึกฝนและอดทนให้มากขึ้นกว่าเดิม การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านอาชีพที่สูงจะช่วยสร้างความสุขในการทำงานให้กับบุคคล ตรงกันข้าม หากบุคคลนั้นมีการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านอาชีพต่ำ อาจเชื่อว่าอุปสรรคที่เจอในงาน ยากเกินกว่าจะแก้ไข ส่งผลให้เกิดความทุกข์ ความเครียด และอาจจะร้ายแรงถึงขั้นเป็นโรคซึมเศร้า และจะมีการมองวิธีการแก้ปัญหาด้วยวิสัยทัศน์ที่จำกัดทำให้ไม่สามารถค้นพบวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุดได้ การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านอาชีพของบุคคลจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการประสบ

ความสำเร็จของนักเรียนในโรงเรียนที่จะตัดสินใจวางแผนเส้นทางและตัดสินใจเลือกอาชีพต่อไปในอนาคต

การรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพสามารถพัฒนาได้ด้วยเทคนิควิธีการต่างๆ มากมาย เช่น ชุดโปรแกรม ชุดกิจกรรม การเข้าร่วมกลุ่มสัมพันธ์ การให้คำปรึกษาทางจิตวิทยาทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม การใช้เทคนิคเชิงสร้างสรรค์ และการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงเลือกชุดกิจกรรมแนะแนวซึ่งมีเทคนิคเชิงสร้างสรรค์เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรม มาเป็นปัจจัยในการเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเทเลอร์และเบทซ์ (Taylor และ Betz, 1983) ที่ได้ศึกษา การใช้ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเองที่ส่งผลต่อการรับรู้และการไม่แน่ใจสำหรับการตัดสินใจเลือกอาชีพ การศึกษาครั้งนี้ เทเลอร์และเบทซ์ ได้มีการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ ได้แก่ แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถในการตัดสินใจเลือกอาชีพ (Career Decision - Making Self-Efficacy Scale : CDMSE) ซึ่งเป็นเครื่องมือหลักที่จะวัดระดับของการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนในวิทยาลัย และนักศึกษาในมหาวิทยาลัยขนาดใหญ่ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนและนักศึกษาจำนวน 346 คน สามารถระบุได้ถึง ความมั่นใจในการรับรู้ความสามารถของตนเองที่จะตัดสินใจเลือกอาชีพที่สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของมณานิ คงรักช้าง (2558) ที่ได้ศึกษาผลของโปรแกรมการรับรู้ความสามารถของตนเองในอาชีพต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัย พบว่า หลังการทดลองนักเรียนที่ได้รับโปรแกรมการรับรู้ความสามารถของตนเองในอาชีพมีค่าเฉลี่ยการตัดสินใจเลือกอาชีพสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และหลังการทดลองนักเรียนที่ได้รับโปรแกรมการรับรู้ความสามารถของตนเองในอาชีพมีค่าเฉลี่ยคะแนนการตัดสินใจเลือกอาชีพสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการแนะแนวทางอาชีพด้วยวิธีการปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการสัมภาษณ์ครูแนะแนวและผู้วิจัยที่ปฏิบัติหน้าที่ครูแนะแนวในระดับชั้นมัธยมศึกษา พบว่า นักเรียนยังขาดข้อมูลทางอาชีพ ไม่มีการวางแผนในเรื่องของการประกอบอาชีพในอนาคต ขาดการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ ทำให้ไม่สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการด้านอาชีพของซูเปอร์ (Super, 1953) ที่กล่าวว่า การเลือกอาชีพของบุคคลมีลักษณะเป็นพัฒนาการในแต่ละขั้นตามช่วงวัย ได้แก่ วัยรุ่นตอนต้น วัยรุ่นตอนกลาง วัยรุ่นตอนปลาย วัยผู้ใหญ่ตอนต้น และวัยผู้ใหญ่

ตอนกลาง ซึ่งนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจัดอยู่ในขั้นที่ 1 ที่เป็นระยะเริ่มต้นของการสนใจในอาชีพ เป็นขั้นที่ยังไม่สามารถคิดและตัดสินใจเลือกอาชีพได้อย่างรอบคอบ ผู้วิจัยจึงนำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปลายมาเป็นกลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษาการวิจัยในครั้งนี้

จากประเด็นที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญและมีความสนใจในการเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโดยชุดกิจกรรมแนะแนว ผู้วิจัยมุ่งหวังว่าการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางหนึ่งในการเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพให้กับนักเรียนต่อไปในอนาคต

คำถามการวิจัย

1. การรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนอยู่ในระดับใด
2. ชุดกิจกรรมแนะแนวสามารถเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพได้มากน้อยเพียงใด

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบการเปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังเข้าร่วมชุดกิจกรรมแนะแนว

ความสำคัญของการวิจัย

1. ประโยชน์เชิงวิชาการ

จากการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยที่ศึกษาตัวแปรในเรื่องนี้ อีกทั้งยังเป็นตัวแปรจิตวิทยาเชิงบวกที่สามารถเสริมสร้างให้กับนักเรียนให้มากขึ้น

2. ประโยชน์เชิงปฏิบัติ

2.1 นักเรียนที่เข้าร่วมการวิจัย ได้รับการเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพเพิ่มมากขึ้น ซึ่งมีผลทำให้นักเรียนกลุ่มดังกล่าวมีแนวทางในการวางแผนเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกอาชีพในอนาคต

2.2 ครูแนะแนว หน่วยงานทางการศึกษาและบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง สามารถนำ ชุดกิจกรรมแนะแนวไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพให้กับนักเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2564 ของโรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำนวน 57,615 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2, 2564)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ คือ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2564 ของโรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำนวน 408 คน ที่ผู้วิจัยกำหนดสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างตามตารางของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1970) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling)

ระยะที่ 2 การเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Random Sampling) เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ รัชดา ปีการศึกษา 2564 ที่มีคะแนนการเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 ลงมา และมีความสมัครใจเข้าร่วมชุดกิจกรรมแนะแนว จำนวน 14 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1. ตัวแปรต้น คือ ชุดกิจกรรมแนะแนว
2. ตัวแปรตาม คือ การรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ หมายถึง การที่บุคคลประเมินและตัดสินใจความสามารถของตนเองว่ามีความสอดคล้องกับอาชีพที่เป็นอาชีพเป้าหมายของตนเองและสามารถมีพฤติกรรมหรือการปฏิบัติตนให้บรรลุเป้าหมายในอาชีพนั้นได้ ซึ่งสามารถวัดได้จากการทำแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพจากองค์ประกอบ 5 ด้าน ตามแนวคิดของเทเลอร์ และเบทซ์ (Taylor และ Betz, 1983) ดังนี้

1.1 ด้านการประเมินตนเอง (Self - appraisal) หมายถึง การที่นักเรียนสามารถทบทวนตนเองถึงศักยภาพ ความสนใจ ความถนัด ความสามารถและรูปแบบการใช้ชีวิตของตนเอง รวมไปถึงการกำหนดขั้นตอนการศึกษาต่อ เขียนรายชื่อคณะ/สาขา/อาชีพและหาเหตุผลเพื่อไปสู่เป้าหมายในการประกอบอาชีพในอนาคต

1.2 ด้านการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ (Gather Occupational Information) หมายถึง การที่นักเรียนศึกษาข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับอาชีพ และทราบถึงองค์ประกอบ ลักษณะของอาชีพ แนวโน้มการจ้างงาน โอกาสความก้าวหน้าทางอาชีพจากแหล่งเรียนรู้ทั้งสถานที่และบุคคล รวมไปถึงศึกษาหาข้อมูลการศึกษาที่สอดคล้องกับอาชีพในอนาคต

1.3 ด้านการเลือกเป้าหมาย (Goal selection) หมายถึง การที่นักเรียนสามารถประเมินและตัดสินใจเลือกศึกษาต่อและเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตนเองได้ จากศักยภาพ ความสนใจ ความถนัด ความสามารถและความต้องการของตนเอง รวมไปถึงแนวทางการใช้ชีวิต

1.4 ด้านการวางแผน (Planning) หมายถึง การที่นักเรียนสามารถกำหนดขั้นตอน วิธีการแนวทางต่าง ๆ เพื่อที่จะศึกษาต่อ และเข้าสู่อาชีพที่ตนเองตั้งเป้าหมายไว้ในอนาคตได้ ได้แก่ 1) การวางแผนในการประกอบอาชีพ 2) มีการเตรียมตัวเกี่ยวกับการเลือกประกอบอาชีพในอนาคต

1.5 ด้านการแก้ปัญหา (Problem Solving) หมายถึง การที่นักเรียนสามารถหาวิธีการ และเทคนิคมาใช้ในการจัดการกับสถานการณ์ที่เป็นอุปสรรคต่อการเลือกศึกษาต่อ/การเลือกอาชีพในอนาคต ได้แก่ การค้นคว้าข้อมูลที่เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ การพบปะ พูดคุยเกี่ยวกับการศึกษาต่อ/การประกอบอาชีพ ความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงทางเลือกของตนเองหากมีปัญหาเกิดขึ้น

2. ชุดกิจกรรมแนะแนว หมายถึง แผนการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ โดยใช้หลักการทางจิตวิทยาในการสร้าง

แผนการจัดกิจกรรมแนะแนว จำนวน 10 กิจกรรม ในแต่ละครั้งมีขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรม ดังนี้

2.1 ขั้นนำ เป็นขั้นตอนแรกของการทำกิจกรรม เพื่อแจ้งวัตถุประสงค์ของการทำกิจกรรมในแต่ละครั้ง และเตรียมความพร้อม ความสนใจและกระตุ้นการเรียนรู้ให้กับนักเรียน

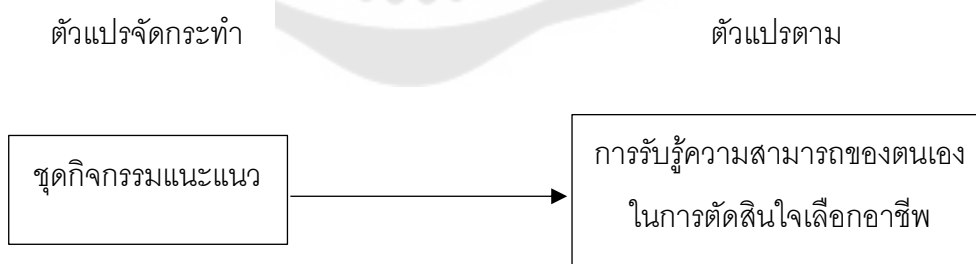
2.2 ขั้นดำเนินกิจกรรม เป็นขั้นตอนที่ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมาย โดยใช้เทคนิคเชิงสร้างสรรค์และเทคนิคทางจิตวิทยา

2.3 ขั้นสรุป เป็นขั้นตอนที่ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการทำกิจกรรมในแต่ละครั้ง และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร

3. นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ปีการศึกษา 2564 ของโรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษางานวิจัย เรื่อง การเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แนวคิดการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของ เทเลอร์ และเบทซ์ (Taylor และ Betz, 1983) เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา และใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเป็นตัวแปรจัดกระทำในการเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สามารถสร้างกรอบแนวคิดดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

นักเรียนมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพสูงขึ้น หลังการเข้าร่วมชุดกิจกรรมแนะแนว

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อ ดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ
 - 1.1 ความหมายของการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ
 - 1.2 การพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเอง
 - 1.3 ความสำคัญของการรับรู้ความสามารถตนเอง
 - 1.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถตนเอง
 - 1.5 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการด้านอาชีพ
 - 1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมแนะแนว
 - 2.1 ความหมายของกิจกรรมแนะแนว
 - 2.2 ความสำคัญของกิจกรรมแนะแนว
 - 2.3 ขอบข่ายของกิจกรรมแนะแนว
 - 2.4 วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมแนะแนว
 - 2.5 ขั้นตอนของการจัดกิจกรรมแนะแนว
 - 2.6 หลักการจัดกิจกรรมแนะแนว
 - 2.7 แนวทางการพัฒนากิจกรรมแนะแนว
 - 2.8 เทคนิคและวิธีการที่ใช้ในการจัดกิจกรรมแนะแนว
 - 2.9 ประโยชน์ของการจัดกิจกรรมแนะแนว
 - 2.10 งานวิจัยเกี่ยวกับกิจกรรมแนะแนว

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

1.1 ความหมายของการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความหมายการรับรู้ความสามารถของตนเองซึ่งเป็นฐานของงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เรียบเรียงและนำเสนอประเด็นต่าง ๆ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

อัลเบิร์ต แบนดูรา (Bandura, 1986) กล่าวว่า การรับรู้ความสามารถของตนเอง หมายถึง การที่บุคคลตัดสินใจความสามารถของตนเองในการแสดงพฤติกรรมบางอย่างว่าเขามีความสามารถที่จะกระทำพฤติกรรมได้หรือไม่ และในระดับใด และเป็นความเชื่อของบุคคลเกี่ยวกับความสามารถของตนเองในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งความเชื่อนั้นพิจารณาจาก ความคิด ความรู้สึก การตั้งใจและพฤติกรรม

เลนท์ และ บราวน์ (Lent และ Brown, 2008) กล่าวว่า การรับรู้ความสามารถของตนเอง หมายถึง ความเชื่อของบุคคลเกี่ยวกับความสามารถของตนเองในการปฏิบัติงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย

วิลสัลักษณ์ ชั่ววลี (2542) กล่าวว่า การรับรู้ความสามารถของตนเอง หมายถึง ความเชื่อของบุคคลว่าตนมีความสามารถที่จะจัดระบบ และกระทำพฤติกรรมเพื่อให้บรรลุผลตามที่เป้าหมายกำหนดได้

สุพานี สฤษฏ์วานิช (2552) กล่าวว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองเป็นเรื่องของความเชื่อ ความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตนเองที่จะสามารถทำงานให้สำเร็จเป็นไปตามที่คาดหวังไว้ได้ในระดับใด

รสสุคนธ์ วีระเสถียร (2553) กล่าวว่า การรับรู้ความสามารถของตนเอง หมายถึง ความมั่นใจของบุคคลที่ตัดสินใจเกี่ยวกับความสามารถของตนเอง ว่าตนเองจะสามารถจัดการและแสดงพฤติกรรมใด ๆ ให้บรรลุเป้าหมายได้สำเร็จตามที่วางไว้

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาชาติ (2562) กล่าวว่า การรับรู้ความสามารถของตนเอง หมายถึง การที่บุคคลตัดสินใจตนเองว่าตนเองจะสามารถปฏิบัติงานได้หรือไม่ และได้มากน้อยเพียงใด ในขณะที่ความคาดหวังในผลที่เกิดขึ้นนั้น เป็นการตัดสินใจว่าผลกรรมใดจะเกิดขึ้นจากการกระทำพฤติกรรมดังกล่าว

สำหรับการศึกษานี้ จะเป็นการศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านอาชีพเพิ่มเติมเพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของงานวิจัย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

แฮกเคท และเบทซ์ (Hackett และ Betz, 1981) กล่าวว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านอาชีพ หมายถึง การตัดสินความสามารถของตนเองในด้านต่าง ๆ รวมถึงการเลือกอาชีพ และการปรับตัวเข้าสู่อาชีพนั้น จากการพิจารณาแหล่งที่มาของการรับรู้ความสามารถของตนเอง ซึ่งการรับรู้ความสามารถของตนเองอาจจะเป็นตัวแปรสำคัญในการศึกษาพัฒนาการทางอาชีพ ซึ่งเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกวางแผนการเรียนและเลือกอาชีพในอนาคต

เลนท์ และแฮกเคท (Lent และ Hackett, 1987) กล่าวว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านอาชีพ หมายถึง การที่บุคคลรับรู้และพิจารณาลักษณะทั่วไปของตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรมที่แสดงออกกับการเลือกอาชีพและการปรับตัวเข้าสู่อาชีพ

เบทซ์ (Betz, 1992) กล่าวว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านอาชีพ หมายถึง การรับรู้ความสามารถของตนเองที่เกิดจากการประมวลปัจจัยต่าง ๆ ผ่านรูปแบบความคิดและการตอบสนองทางอารมณ์ที่มีต่อประสบการณ์ต่าง ๆ ซึ่งการรับรู้ความสามารถของตนเองจะส่งผลต่อการเลือกการกระทำหรือหลีกเลี่ยงไม่กระทำ โดยเฉพาะเรื่องของอาชีพ การที่บุคคลจะตัดสินใจเลือกอาชีพได้นั้น บุคคลจะต้องมีความมั่นใจว่ามีความสามารถที่จะประกอบอาชีพนั้นได้

สซินซ์ และวอน โคลลินี (Schyns และ Von Collani, 2002) กล่าวว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านอาชีพ หมายถึง ความเชื่อของบุคคลในความสามารถ และสมรรถนะของตนเองในการปฏิบัติงานให้สำเร็จ และมีประสิทธิภาพในสถานการณ์ต่าง ตามภาระหน้าที่ในงานนั้น

เบทซ์ และแฮกเคท (Betz และ Hackett, 2006) กล่าวว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านอาชีพ หมายถึง ความเชื่อในการรับรู้ความสามารถของตนเองจากการสำรวจพฤติกรรมในด้านต่าง ๆ ของตนเองที่สัมพันธ์กับลักษณะทางอาชีพ

จากการศึกษาการให้ความหมายของการรับรู้ความสามารถของตนเอง รวมถึงการรับรู้ความสามารถของตนเองในด้านอาชีพ ที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสามารถ สรุปได้ว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ หมายถึง ความเชื่อของบุคคลที่จะประเมินและตัดสินความสามารถของตนเองในการแสดงพฤติกรรมที่มีความสอดคล้องกับอาชีพที่เป็นอาชีพเป้าหมายของตนเองและสามารถมีพฤติกรรมหรือการปฏิบัติตนให้บรรลุเป้าหมายในอาชีพนั้นได้

1.2 การพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเอง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเอง ผู้วิจัยได้เรียบเรียง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

เบทซ์ (Betz, N.E. 1992, อ้างถึงใน ชุตินา ทงมีขวัญ, 2560) ได้นำแนวความคิด การรับรู้ความสามารถของตนเองของอัลเบิร์ต แบนดูรา (Bandura, 1977) ซึ่งเชื่อว่าการพัฒนา การรับรู้ความสามารถของตนเองมาจากปัจจัยหลัก 4 ประการ อันได้แก่

1. ความสำเร็จจากการกระทำด้วยตนเอง เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคาดหวัง เกี่ยวกับความสามารถมากที่สุด เนื่องจากการประสบความสำเร็จจากการกระทำนั้นเป็น ประสบการณ์ที่บุคคลได้รับโดยตรง บุคคลใดที่ทำงานแล้วประสบความสำเร็จบ่อยครั้ง จะทำให้ บุคคลนั้นมีทิศทางในการประเมินความสามารถของตนเองสูง และส่งผลให้การรับรู้ความสามารถ ของตนเองสูงขึ้นตามไปด้วย ส่วนบุคคลใดที่ทำงานแล้วประสบกับความผิดพลาดบ่อย ๆ จะทำให้ บุคคลนั้นมีการประเมินการรับรู้ความสามารถของตนเองต่ำลงเช่นกัน เพราะฉะนั้น การที่บุคคล พบเจอประสบการณ์ตรงอย่างไร ก็จะมีผลให้บุคคลคาดหวังกับความสามารถของตนเองตาม ประสบการณ์ที่ตนเองได้รับตามไปด้วย

2. การได้เห็นประสบการณ์ของผู้อื่นประสบความสำเร็จหรือการสังเกตตัวแบบที่ ได้รับความสำเร็จ ความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของบุคคลนั้น ส่วนหนึ่งได้รับอิทธิพลมา จากการได้เห็นประสบการณ์จากบุคคลอื่นประสบความสำเร็จจากการกระทำพฤติกรรม โดยบุคคล จะบอกกับตนเองว่าถ้าบุคคลอื่นประสบความสำเร็จได้ ตัวเขาเองก็ต้องประสบความสำเร็จได้ เช่นกัน ทั้งนี้ตัวแบบต้องมีพฤติกรรมคล้ายคลึงกับผู้สังเกตซึ่งจะคอยทำหน้าที่เป็นสิ่งที่เราให้กับผู้ สังเกตทั้งด้านความคิด ทศนคติ และพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปตามลักษณะของตัวแบบ เป็น กระบวนการเรียนรู้ที่ทำให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองจากการสังเกตทั้งการ ฟัง การศึกษาพฤติกรรมของบุคคลอื่น บุคคลสามารถทำกิจกรรมในลักษณะเดียวกันได้สำเร็จ เช่นเดียวกัน ถ้ามีความพยายามหรือความตั้งใจ ในลักษณะเดียวกันการที่บุคคลสังเกตบุคคลอื่นที่ เห็นว่ามีความสามารถคล้ายคลึงกับตนเองประสบกับความล้มเหลวหรือมีข้อผิดพลาด ทั้ง ๆ ที่ บุคคลนั้นใช้ความพยายามเต็มที่แล้ว ก็จะทำให้มีการตัดสินใจและประเมินความสามารถของตนเอง ต่ำลงและความพยายามก็จะลดลงไปด้วย

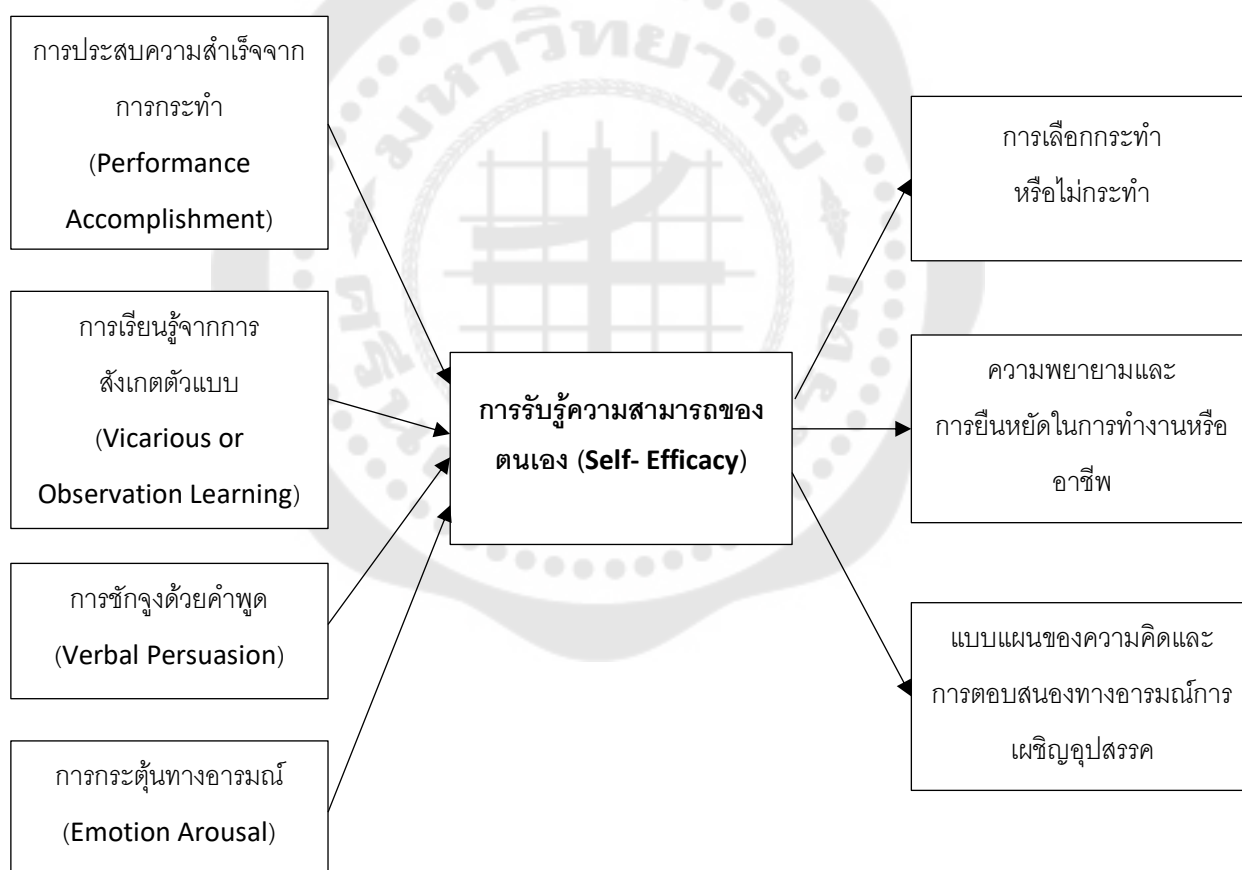
3. การชักจูงด้วยคำพูด เป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดที่ใช้กันโดยทั่วไป เป็นการรับเอา คำแนะนำ คำชักชวน หรือการได้รับคำชมจากบุคคลอื่นมาเป็นข้อมูลเพื่อพิจารณาความสามารถ ของตนเองและเป็นการบอกให้บุคคลอื่นทราบว่าตนเองมีความสามารถที่จะประสบความสำเร็จได้ การชักจูงด้วยคำพูดเป็นวิธีที่ทำให้บุคคลนั้นมีกำลังใจ มีความเชื่อมั่นในการกระทำมากขึ้น ซึ่งหาก เป็นบุคคลที่ถูกชักจูงให้ความไว้วางใจ ความเคารพนับถือ ก็จะมีผลให้ผู้ถูกชักจูงคล้อยตาม นอกจากนี้ การชักจูงในเรื่องนั้น ๆ ต้องเป็นเรื่องที่มีความเป็นไปได้ ไม่เกินจริงด้วย อัลเบิร์ต

แบนดูรา แบ่งวิธีการชักจูงด้วยคำพูดเป็น 4 วิธี ได้แก่ การแนะนำ การกระตุ้นชักชวน การชี้แนะ และการอธิบาย

4. การกระตุ้นทางอารมณ์ เป็นการใช้สภาวะทางอารมณ์และร่างกายตัดสินความสามารถของบุคคล ซึ่งบุคคลจะประเมินว่าความเครียดและความเหนื่อยล้าของตนเองเป็นสิ่งที่บั่นทอนการแสดงพฤติกรรมของตนเองให้ลดลง และอารมณ์นั้นจะมีผลต่อการตัดสินความสามารถของตนเอง โดยอารมณ์ทางบวกจะเป็นตัวกระตุ้นการรับรู้ความสามารถของตนเอง และอารมณ์ทางลบจะทำให้การรับรู้ความสามารถของตนเองลดลง ดังนั้น การปรับอารมณ์ให้เป็นอารมณ์ทางบวกจะสามารถเพิ่มระดับการรับรู้ความสามารถของบุคคลได้

แหล่งข้อมูลของการรับรู้ความสามารถของตนเอง

พฤติกรรม/อาชีพของตนเอง

ภาพประกอบ 2 แผนภาพการรับรู้ความสามารถของตนเอง

จากการศึกษาการพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเอง ที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า การรับรู้ความสามารถของตนเอง สามารถพัฒนาได้จากปัจจัย 4 ประการ ได้แก่ การประสบความสำเร็จจากการกระทำ การเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบ การชักจูงด้วยคำพูด และการกระตุ้นทางอารมณ์ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ส่งผลให้บุคคลมีระดับการรับรู้ความสามารถของตนเองที่สูงขึ้น

1.3 ความสำคัญของการรับรู้ความสามารถตนเอง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำคัญของการรับรู้ความสามารถตนเอง ผู้วิจัยได้เรียบเรียง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การรับรู้ความสามารถของตนเองจะเป็นตัวกำหนดตัวหนึ่งว่าบุคคลจะมีพฤติกรรมอย่างไร มีแบบแผนในการคิดอย่างไร และมีการตอบสนองทางด้านอารมณ์อย่างไรเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่ต้องใช้ความพยายามสูง (วิลสันลักษณะ ชั่ววัลลี, 2545, อ้างถึงใน ชุตติมา ทองมีขวัญ, 2560) การรับรู้ความสามารถของตนเองเป็นตัวกำหนดในเรื่องดังต่อไปนี้

1. กระบวนการรู้คิด (Cognitive Process) การรับรู้ความสามารถของตนเองมีผลกระทบต่องานแบบแผนการคิดที่สามารถส่งเสริมหรือบั่นทอนผลการปฏิบัติงานได้ บุคคลจะตีความสถานการณ์และคาดการณ์ในอนาคตอย่างไรก็ขึ้นอยู่กับว่าเขามีความเชื่อในความสามารถของตนเองอย่างไร คนที่เชื่อว่าตนเองมีความสามารถสูงจะมองสถานการณ์ที่เขาพบว่าเป็นโอกาส เขาจะมองภาพความสำเร็จและให้เป็นสิ่งที่นำทางการกระทำของเขา ส่วนคนที่ตัดสินว่าตนเองด้อยความสามารถจะตีความสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนว่าเป็นความเสี่ยง และมีแนวโน้มจะมองเห็นภาพความล้มเหลวในอนาคต การคิดในทางลบของผู้ที่รู้สึกว่าคุณด้อยความสามารถจะทำลายแรงจูงใจในตนเองและทำลายผลการปฏิบัติงานด้วย เพราะเป็นการยากที่บุคคลจะประสบความสำเร็จถ้ายังมีความสงสัยในความสามารถของตนเองอยู่

2. กระบวนการจูงใจ (Motivation Process) ความสามารถที่จะจูงใจตนเองและกระทำตามที่ตั้งเป้าหมายจะมีพื้นฐานมาจากกระบวนการคิด ขณะที่คิดคาดการณ์ในอนาคตจะทำให้เกิดแรงจูงใจและการควบคุมการกระทำของตนเองได้ กล่าวคือ สิ่งที่คุณคิดเอาไว้ล่วงหน้าจะถูกเปลี่ยนให้เป็นสิ่งจูงใจและการกระทำซึ่งจะถูกควบคุมด้วยกระบวนการกำกับตนเอง แรงจูงใจส่วนใหญ่ของมนุษย์เกิดจากการคิด และความเชื่อในความสามารถของตนเองก็จะมีบทบาทสำคัญในการคิดที่เป็นพื้นฐานของแรงจูงใจ บุคคลที่รับรู้ความสามารถของตนเองและตั้งเป้าหมายไว้สูงจะมีแรงจูงใจในการกระทำและจะปฏิบัติงานได้ดีกว่าคนที่สงสัยในความสามารถของตนเอง

3. กระบวนการด้านความรู้สึก (Affective Process) การรับรู้ความสามารถของตนเองสามารถมีผลกระทบต่อประสบการณ์ทางอารมณ์โดยผ่านการควบคุมตนเองทางด้านการคิด การกระทำ และความรู้สึก ในด้านความคิด ความเชื่อในความสามารถของตนเองมีอิทธิพลต่อความสนใจและการตีความเหตุการณ์ในชีวิตที่อาจให้ความรู้ในทางบวกหรือทางลบก็ได้ และมีผลต่อการรับรู้ว่าคุณมีความสามารถที่จะควบคุมความคิดทางลบที่เกิดขึ้นได้หรือไม่ด้วย ด้านการกระทำ การรับรู้ความสามารถของตนเองจะจัดการกับสภาวะทางอารมณ์โดยการส่งเสริมการกระทำที่มีประสิทธิผลเพื่อเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมในลักษณะที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงอารมณ์ได้ ส่วนด้านความรู้สึก จะเกี่ยวข้องกับการรับรู้ว่าคุณสามารถทำให้สภาวะทางอารมณ์ของตนเองที่ไม่ดีขึ้นได้หรือไม่

4. กระบวนการเลือก (Selection Process) บุคคลมีแนวโน้มที่จะหลีกเลี่ยงกิจกรรมและสภาพการณ์ที่เขาเชื่อว่ายากเกินความสามารถของเขา และบุคคลจะกระทำกิจกรรมและเลือกสิ่งที่เขาแน่ใจว่ามีความสามารถที่จะจัดการได้ ผู้ที่ยังมีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูงจะเลือกกิจกรรมที่ยังมีความท้าทาย

จากการศึกษาความสำคัญของการรับรู้ความสามารถตนเองที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสามารถ สรุปได้ว่า การรับรู้ความสามารถตนเองเป็นสิ่งที่สำคัญมากสำหรับการดำเนินชีวิต เพราะหากเราไม่รับรู้ความสามารถของตนเอง อาจจะทำให้การดำเนินชีวิตของเรามีความยากลำบากมากขึ้นกว่าเดิม แต่หากเรารับรู้ความสามารถตนเองจะทำให้เรารู้ถึงขีดจำกัดและความสามารถของเรา นั่นหมายความว่า เราจะเชื่อมั่นในตนเองได้ในระดับหนึ่ง และก็พร้อมที่จะพัฒนาขีดความสามารถของตนเองขึ้นไป หากเรารู้ว่าความสามารถของเราเป็นอย่างไร ซึ่งการรับรู้ความสามารถนั้นยังเป็นตัวกำหนดในเรื่องกระบวนการรู้คิด กระบวนการสนใจ กระบวนการด้านความรู้สึก และกระบวนการเลือกอีกด้วย

1.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถตนเอง

จากการศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถตนเอง ผู้วิจัยได้เรียบเรียงโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง มาจากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญาของอัลเบิร์ต แบนดูรา (Bandura, 1997, อ้างถึงใน สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2562) มีความเชื่อว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองนั้น มีผลต่อการกระทำของบุคคล บุคคลสองคนมีความสามารถไม่ต่างกัน แต่อาจแสดงพฤติกรรมในคุณภาพที่แตกต่างกันได้ ถ้าพบว่าคนสองคนนี้มีการรับรู้ความสามารถของตนเองแตกต่างกัน ก็อาจแสดงพฤติกรรมออกมา

ได้แตกต่างกันเช่นกัน แบนดูรามีความเห็นว่าความสามารถของคนเรานั้นไม่ตายตัว หากแต่ยืดหยุ่นตามสภาพการณ์ ดังนั้น สิ่งที่จะกำหนดประสิทธิภาพของการแสดงออก จึงขึ้นอยู่กับ การรับรู้ความสามารถของตนเองในสภาวะนั้น ๆ นั่นคือ ถ้าเรารู้ว่าเรามีความสามารถ เราก็จะแสดงออกถึงความสามารถนั้นออกมา คนที่รับรู้ว่าคุณมีความสามารถจะมีความอดทน อุตสาหะ ไม่ท้อถอย และจะประสบความสำเร็จในที่สุด

อัลเบิร์ต แบนดูรา (Bandura, 1997, อ้างถึงใน ชุตินา ทงมีขวัญ, 2560) นักทฤษฎี ปัญญาสังคม เป็นผู้สร้างทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนขึ้น ซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎี การเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory) แบนดูรา มองว่ามนุษย์มีความ กระตือรือร้นและมีแรงบันดาลใจที่จะปรับปรุงชีวิตของตนและสังคมที่มีผลกระทบต่อชีวิตของเขา และความเชื่อในความสามารถของตนก็เป็นตัวกำหนดที่สำคัญตัวหนึ่งของการกระทำของมนุษย์ที่ จะนำไปสู่ที่พึงปรารถนา แม้ว่าความรู้และทักษะเป็นสิ่งจำเป็นต่อการปฏิบัติงานให้บรรลุผลได้ แต่ก็ยังไม่เพียงพอ เพราะมนุษย์เรามากไม่ปฏิบัติให้ดีที่สุด แม้ว่าเค้าจะรู้ดีว่าต้องทำอะไรบ้าง ถ้าเค้าไม่เชื่อว่าตนเองมีความสามารถพอที่จะกระทำได้

อัลเบิร์ต แบนดูรา ได้เสนอภาพแสดงความแตกต่างระหว่างการรับรู้ความสามารถ ของตนเองและความคาดหวังผลที่จะเกิดขึ้น ซึ่งจะเห็นได้จากภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 ความแตกต่างระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเองและ
ความคาดหวังผลที่จะเกิดขึ้น

การรับรู้ความสามารถของตนเองเป็นการตัดสินใจตนเองว่าจะสามารถทำงานได้ใน ระดับใด ในขณะที่ความคาดหวังในผลที่เกิดขึ้นนั้น เป็นการตัดสินใจว่าผลกรรมใดจะเกิดขึ้นจากการ กระทำพฤติกรรมดังกล่าว เช่น นักกีฬาที่มีความเชื่อว่า เขากระโดดได้สูงถึง 6 ฟุต ความเชื่อดังกล่าว เป็นการตัดสินใจความสามารถของตนเอง การได้รับการยอมรับจากสังคมการได้รับรางวัล การพึงพอใจในตนเองที่กระโดดได้สูง 6 ฟุต เป็นการคาดหวังผลที่จะเกิดขึ้น แต่ต้องระวังความ เข้าใจผิดเกี่ยวกับความหมายของคำว่าผลที่เกิดขึ้น ผลที่เกิดขึ้นในที่นี้จะหมายถึงผลกรรม

ของการกระทำพฤติกรรมเท่านั้น มิได้หมายถึงผลที่แสดงการกระทำพฤติกรรม เพราะว่าผลที่แสดงถึงการกระทำพฤติกรรมนั้นจะพิจารณาว่าพฤติกรรมนั้นสามารถทำได้ตามการตัดสินใจ ความสามารถของตนเองหรือไม่ นั่นคือกระโดดได้สูงถึง 6 ฟุตหรือไม่ ซึ่งการจะกระโดดได้สูงถึง 6 ฟุตหรือไม่นั้น ไม่ใช่ความคาดหวังที่จะเกิดขึ้น ซึ่งมุ่งที่ผลกรรมที่จะได้จากการกระทำพฤติกรรมดังกล่าว

การรับรู้ความสามารถของตนเอง และความคาดหวังผลที่จะเกิดขึ้นนั้น มีความสัมพันธ์กันมาก โดยที่ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองนี้มีผลต่อการตัดสินใจที่จะกระทำพฤติกรรมของบุคคลนั้น ๆ ซึ่งจะเห็นได้จากภาพประกอบ 4

		ความคาดหวัง เกี่ยวกับผลที่จะเกิดขึ้น	
		สูง	ต่ำ
การรับรู้ความสามารถของตนเอง	สูง	มีแนวโน้มที่จะทำ แน่นอน	มีแนวโน้มที่จะ ไม่ทำ
	ต่ำ	มีแนวโน้มที่จะ ไม่ทำ	มีแนวโน้มที่จะ ไม่ทำแน่นอน

ภาพประกอบ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเองและ
ความคาดหวังเกี่ยวกับผลที่จะเกิดขึ้น

ภาพประกอบ 4 อาจอธิบายได้ว่า ถ้าหากบุคคลมีความสามารถในการรับรู้ความสามารถของตนเองสูง และมีความคาดหวังผลที่จะเกิดขึ้นสูงเช่นเดียวกัน บุคคลก็จะมีแนวโน้มที่จะตัดสินใจกระทำพฤติกรรมนั้นแน่นอน ในทางตรงกันข้าม ถ้าบุคคลมีการรับรู้ความสามารถของตนเองต่ำ และมีความคาดหวังผลที่เกิดขึ้นต่ำด้วย หรือความคาดหวังส่วนใดส่วนหนึ่งเป็นไปในทางตรงกันข้าม บุคคลก็จะมีแนวโน้มที่จะตัดสินใจไม่กระทำพฤติกรรมนั้น ตัวอย่างเช่น บุคคลเชื่อว่าถ้าเลือกอาชีพแพทย์จะทำให้มีรายได้สูง มีเกียรติ แต่จะหลีกเลี่ยงไม่เลือก ถ้าบุคคลสงสัยว่าตนเองไม่มีความสามารถพอจากประเด็นดังกล่าว จะเห็นได้ชัดเจนว่า

ตัวแปรที่สำคัญในการตัดสินใจกระทำพฤติกรรมของบุคคล น่าจะเป็นการรับรู้ความสามารถของตนเองมากกว่าการคาดหวังผลที่จะเกิดขึ้น

จากภาพประกอบที่ 3 และ ภาพประกอบที่ 4 แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของการรับรู้ความสามารถของตนเองกับการคาดหวังต่อผลลัพธ์ ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพตามทฤษฎีปัญญาสังคมทางอาชีพที่เกิดพฤติกรรมในการตัดสินใจเลือกอาชีพเริ่มจากการพิจารณาแหล่งที่มาของการรับรู้ความสามารถของตนเองในแต่ละบุคคล ทำให้เกิดการรับรู้ความสามารถของตนเอง และมีอิทธิพลต่อการคาดหวังต่อผลลัพธ์ จนกระทั่งนำไปสู่การตัดสินใจเลือกอาชีพในท้ายที่สุด ซึ่งเทเลอร์ และเบทซ์ (Taylor และ Betz, 1983) มีการนำองค์ความรู้เกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง ไปประยุกต์กับการตัดสินใจเลือกอาชีพ สร้างแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ (Career Decision - Making Self-Efficacy Scale : CDMSE) มีการจำแนกพฤติกรรมการรับรู้ความสามารถของตนเอง ที่สัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกอาชีพตามองค์ประกอบ 5 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. ด้านการประเมินตนเอง (Self - appraisal) หมายถึง การที่บุคคลสามารถทบทวนตนเองถึงศักยภาพ ความสนใจ ความถนัด ความสามารถและรูปแบบการใช้ชีวิตของตนเอง รวมไปถึงการกำหนดขั้นตอนการศึกษาต่อ เขียนรายชื่อคณะ/สาขา/อาชีพและหาเหตุผลเพื่อไปสู่เป้าหมายในการประกอบอาชีพในอนาคต

2. ด้านการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ (Gather Occupational Information) หมายถึง การที่บุคคลศึกษาข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับอาชีพ และทราบถึงองค์ประกอบ ลักษณะของอาชีพ แนวโน้มการจ้างงาน โอกาสความก้าวหน้าทางอาชีพจากแหล่งเรียนรู้ทั้งสถานที่และบุคคล รวมไปถึงศึกษาหาข้อมูลการศึกษาที่สอดคล้องกับอาชีพในอนาคต

3. ด้านการเลือกเป้าหมาย (Goal selection) หมายถึง การที่บุคคลสามารถประเมินและตัดสินใจเลือกศึกษาต่อและเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตนเองได้ จากศักยภาพ ความสนใจ ความถนัด ความสามารถและความต้องการของตนเอง รวมไปถึงแนวทางการใช้ชีวิต

4. ด้านการวางแผน (Planning) หมายถึง การที่นักเรียนสามารถกำหนดขั้นตอนวิธีการแนวทางต่าง ๆ เพื่อที่จะศึกษาต่อ และเข้าสู่อาชีพที่ตนเองตั้งเป้าหมายไว้ในอนาคตได้ ได้แก่

1) การวางแผนในการประกอบอาชีพ 2) มีการเตรียมตัวเกี่ยวกับการเลือกประกอบอาชีพในอนาคต

5. ด้านการแก้ปัญหา (Problem Solving) หมายถึง การที่บุคคลสามารถหาวิธีการ และเทคนิคมาใช้ในการจัดการกับสถานการณ์ที่เป็นอุปสรรคต่อการเลือกศึกษาต่อ/การเลือกอาชีพในอนาคต ได้แก่ การค้นคว้าข้อมูลที่เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการศึกษาต่อและ

การประกอบอาชีพ การพบปะ พูดคุยเกี่ยวกับการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ ความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงทางเลือกของตนเองหากมีปัญหาเกิดขึ้น

หากศึกษาจากทฤษฎีแล้วบุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านอาชีพต่ำ จะหลีกเลี่ยงพฤติกรรมในการตัดสินใจเลือกอาชีพควบคู่ไปด้วย ซึ่งจะทำให้บุคคลนั้นตัดสินใจเลือกอาชีพไม่ได้

อัลเบิร์ต แบนดูรา (Bandura, 1986, อ้างถึงใน ชูติมา ทองมีขวัญ, 2560) กล่าวว่า การรับรู้ความสามารถและการตั้งเป้าหมายส่วนบุคคล (Personal Goals) หมายถึง การที่บุคคล ตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งนำไปสู่ผลลัพธ์บางอย่าง การตั้งเป้าหมายจะเป็น ช่องทางให้บุคคลมีแนวทางรวมถึงความอดทนสำหรับการรอคอย แม้บุคคลนั้นจะไม่ได้ได้รับการ เสริมแรงใด ๆ จากภายนอกก็ตาม แนวคิดของทฤษฎีความคิดความเข้าใจทางสังคม (Social Cognitive Theory) เป้าหมายที่บุคคลกำหนดให้ตนเองจะได้รับอิทธิพลจากการรับรู้ ความสามารถของตนเองและความคาดหวังในผลที่จะได้รับ ตัวอย่างเช่น ถ้านักเรียนเชื่อว่า ตนเองมีความสามารถทางด้านกีฬาและมีความคาดหวังที่เป็นบวกกับอาชีพนักกีฬา การเข้าสู่ อาชีพนักกีฬาจะเป็นเป้าหมายส่วนบุคคลที่นักเรียนพยายามรักษาไว้และประสบความสำเร็จใน เป้าหมายนั้นให้ได้ แม้จะมีอุปสรรคก็ตาม ทั้งนี้ เพราะบุคคลมีแนวโน้มในการกำหนดเป้าหมายให้ สอดคล้องกับการรับรู้ความสามารถของตนเองอยู่เสมอ นอกจากนี้ การรับรู้ความสามารถของ ตนเองและความคาดหวังผลที่จะเกิดขึ้นเป็นสิ่งที่มียุทธิต่อการพัฒนาความสนใจและเป้าหมาย ดังนั้น การรับรู้ความสามารถของตนเองและการคาดหวังผลที่จะเกิดในระดับสูงเป็นตัวกำหนดใน การนำไปสู่เป้าหมายที่ชัดเจน

การรับรู้ความสามารถของตนเองนี้เป็นตัวกำหนดว่าบุคคลจะมีพฤติกรรมอย่างไร มีแบบแผนการคิดอย่างไร และมีการตอบสนองทางอารมณ์อย่างไร เมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่ต้องใช้ ความพยายามสูง การรับรู้ความสามารถของตนเองจะเป็นตัวกำหนดในเรื่องต่อไปนี้

1. การเลือกพฤติกรรมที่แสดงออก (Choice Behavior) การที่บุคคลตัดสินใจว่า จะแสดงพฤติกรรมใดในสถานการณ์ใดนั้น ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการรับรู้ความสามารถของ ตนเอง ขณะเดียวกันจะเลือกปฏิบัติงานในสถานการณ์นั้น ถ้าเขารู้สึกว่าเขามีความสามารถเพียงพอที่จะปฏิบัติงานนั้นให้สำเร็จลุล่วงไปได้ บุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูง มีแนวโน้ม ที่จะเลือกทำงานที่มีความท้าทายกับความสามารถของตนเอง มีแรงจูงใจในการเสริมสร้าง ความสามารถของตนเองให้มีความก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น ส่วนบุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถของ ตนเองต่ำ มักจะหลีกเลี่ยงงานที่ยาก ท้อถอย ไม่มีความมั่นใจในตนเอง ซึ่งเป็นการปิดกั้นโอกาส

ในการพัฒนาศักยภาพของตนเองในการประกอบอาชีพในอนาคต ถ้าบุคคลรู้ว่าตนเองมีความสามารถสูงด้านคณิตศาสตร์ อาจจะทำให้เขาเลือกประกอบอาชีพที่เขามั่นใจได้ ในทางตรงกันข้าม ถ้าเขามีความสามารถด้านคณิตศาสตร์สูงแต่ไม่มั่นใจในตนเอง หรือบุคคลนั้นรับรู้ความสามารถของตนเองต่ำ อาจจะทำให้บุคคลนั้นไม่เลือกประกอบอาชีพที่เขามั่นใจได้

2. การใช้ความพยายามและความมุ่งมั่นในการทำงาน (Effort Expenditure and Persistence) การประเมินหรือตัดสินความสามารถของตนเองจะเป็นตัวระบุว่า บุคคลจะใช้เวลาพยายามมากน้อยเพียงใด และจะยืนหยัดอยู่ได้นานเพียงใด ในการแสดงพฤติกรรมและในสถานการณ์ซึ่งบุคคลรู้ว่าตนเองมีความสามารถน้อย เมื่อพบอุปสรรคก็จะล้มเลิกความพยายามโดยง่าย

3. แบบแผนความคิดและการตอบสนองทางอารมณ์ (Thought Patterns and Emotion Reactions) การรับรู้ความสามารถของตนเองมีอิทธิพลต่อแบบแผนการคิด และตอบสนองทางอารมณ์ของบุคคลในการแสดงพฤติกรรม และมีผลต่อการคาดคะเนกับการจัดการสภาพแวดล้อมในภายภาคหน้าของเขา บุคคลที่รับรู้ความสามารถของตนเองสูงจะให้ความสนใจและความพยายามในการจัดการสถานการณ์ และสิ่งที่เป็นอุปสรรคจะทำให้เขาใช้เวลาพยายามมากขึ้น ส่วนบุคคลที่รู้ว่าตนเองมีความสามารถต่ำ มีแนวโน้มที่จะมีแสดงพฤติกรรมในทางลบ วิตกกังวล ขาดความมั่นใจ เกิดความเครียด และจะแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ อย่างไม่เต็มตามความศักยภาพและไม่เต็มตามความสามารถ เป็นปัจจัยให้เกิดความล้มเหลวในการแสดงพฤติกรรมมากยิ่งขึ้น คนที่รู้ว่าตนเองมีความสามารถสูง มีแนวโน้มจะพิจารณาว่าความล้มเหลวเกิดจากการที่บุคคลนั้นมีความพยายามไม่เพียงพอ แต่คนที่มีความทักษะเท่า ๆ กัน แต่รับรู้มีการรับรู้ความสามารถของตนเองต่ำ จะพิจารณาว่าความล้มเหลวเกิดจากตนเองมีความสามารถไม่เพียงพอ

อัลเบิร์ต แบนดูรา (Bandura, 1977, อ้างถึงใน อัมพิกา สุนทรภักดี, 2559) กล่าวว่า บุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองที่แตกต่างกันส่งผลให้บุคลิกลักษณะแสดงออกแตกต่างกันตามตาราง 1

ตาราง 1 การเปรียบเทียบบุคลิกลักษณะของบุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเอง
(Self-Efficacy) สูงและต่ำ (Bandura, 1977)

บุคคลที่มีการรับรู้ ความสามารถของตนเอง (Self-Efficacy) สูง	บุคคลที่มีการรับรู้ ความสามารถของตนเอง (Self-Efficacy) ต่ำ
1. ตั้งเป้าหมายในการทำงานสูง	1. ตั้งเป้าหมายในการทำงานต่ำ
2. แสดงออกถึงความผูกพันในงานสูง	2. แสดงออกถึงความผูกพันในงานต่ำ
3. ทุ่มเทกำลังใจ กำลังกายในการทำงานมาก	3. ทุ่มเทกำลังใจ กำลังกายในการทำงานต่ำ
4. ยืนหยัดที่จะทำต่อ	4. เมื่อพบอุปสรรคมักจะล้มเลิก
5. มองเห็นภาพของการประสบความสำเร็จ	5. มองเห็นภาพของการประสบความล้มเหลว
6. มองโลกในแง่ดี	6. มองโลกในแง่ร้าย
7. รับทำงานที่ท้าทาย	7. หลีกเลียงงานที่ยาก
8. ชอบผจญภัย เปิดกว้าง	8. ไม่ชอบผจญภัย ปิดกั้นตนเอง
9. พิจารณาว่า ความสามารถคือทักษะที่ สามารถพัฒนาได้	9. พิจารณาว่า ความสามารถเกิดขึ้นจากภายใน ตนเอง
10. พิจารณาว่าการประสบความล้มเหลวเป็น เพราะขาดทักษะ หรือการลงมือปฏิบัติ	10. พิจารณาว่าการประสบความล้มเหลวเกิด จากการขาดความสามารถ
11. เน้นการปรับปรุงตนเองและการทำงานให้ บรรลุผล	11. เน้นการเปรียบเทียบผู้อื่น และการประเมินผล การปฏิบัติงาน
12. สามารถยืดหยุ่นเมื่อเผชิญความยุ่งยาก	12. ไม่สามารถจัดการกับสถานการณ์ที่ยุ่งยากได้
13. รู้สึกว่าตนเองสามารถจัดการหรือทำสิ่ง ต่าง ๆ ให้สำเร็จได้มากกว่าผู้อื่น	13. รู้สึกว่าตนเองไม่สามารถจัดการหรือทำสิ่ง ต่าง ๆ ให้สำเร็จได้มากกว่าผู้อื่น

จากการศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถตนเองที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า บุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูงจะสามารถทำให้คุณภาพของพฤติกรรมเพิ่มขึ้นได้ จากความอดทนอดสาหัส ไม่ท้อถอยที่เพิ่มมากขึ้น เป็นผลให้บุคคลเลือกที่จะตั้งเป้าหมายในระดับที่สูงขึ้น และทำให้มีโอกาสสำเร็จตามเป้าหมายในระดับที่สูงมากขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับบุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองต่ำที่มีความสามารถเท่ากันจะพบว่าบุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูงจะมีพฤติกรรมที่มีคุณภาพมากกว่า และมีโอกาสประสบความสำเร็จมากกว่า อีกทั้ง การรับรู้ความสามารถของตนเองจะเป็นตัวกำหนดในเรื่องต่อไปนี้

1. การเลือกพฤติกรรมที่แสดงออก (Choice Behavior)
2. การใช้ความพยายามและความมุ่งมั่นในการทำงาน (Effort Expenditure and Persistence)
3. แบบแผนความคิดและการตอบสนองทางอารมณ์ (Thought Patterns and Emotion Reactions)

1.5 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการด้านอาชีพ

จากการศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการด้านอาชีพ ผู้วิจัยได้เรียบเรียง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ซูเปอร์ (Super, 1953) ได้นำเสนอแนวคิดไว้ว่ากระบวนการในการตัดสินใจเลือกอาชีพของบุคคลเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและสามารถเปลี่ยนแปลงได้ เนื่องจากความสนใจในแต่ละอาชีพ ความสามารถของแต่ละบุคคล เปลี่ยนแปลงไปตามประสบการณ์ที่พบเจอและตามเวลาในแต่ละช่วงชีวิต การที่บุคคลจะประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพนั้น ขึ้นอยู่กับว่าบุคคลนั้นเลือกประกอบอาชีพได้ตรงกับความสนใจ ความสามารถ ความถนัด บุคลิกภาพ และค่านิยมในการประกอบอาชีพของตนเอง โดยซูเปอร์ได้แบ่งขั้นของพัฒนาการด้านอาชีพไว้ 5 ขั้น ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 วัยรุ่นตอนต้น ช่วงอายุระหว่าง 14 ถึง อายุ 18 ปี เป็นระยะที่เริ่มต้นของการสนใจในอาชีพ

ขั้นที่ 2 วัยรุ่นตอนกลาง ช่วงอายุระหว่าง 18 ถึง อายุ 21 ปี เป็นระยะที่มีการพัฒนาความสนใจในอาชีพเฉพาะที่ตนเองสนใจ

ขั้นที่ 3 วัยรุ่นตอนปลาย ช่วงอายุระหว่าง 21 ถึง อายุ 25 ปี เป็นระยะที่มีการพัฒนาความสนใจในอาชีพที่มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ขั้นที่ 4 วัยผู้ใหญ่ตอนต้น ช่วงอายุระหว่าง 25 ถึง อายุ 30 ปี เป็นระยะที่มีการประกอบอาชีพอย่างถาวร

ขั้นที่ 5 วัยผู้ใหญ่ตอนกลาง ช่วงอายุระหว่าง 30 ถึง อายุ 50 ปี เป็นระยะที่เป็นการสร้างความก้าวหน้าในอาชีพของตนเอง

ทั้งนี้ทุกขั้นของพัฒนาการด้านอาชีพล้วนมีความสำคัญ หากบุคคลไม่ได้รับการส่งเสริมในขั้นใดขั้นหนึ่ง อาจส่งผลให้บุคคลตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพที่ไม่ตรงกับความสามารถ ความถนัด บุคลิกภาพ และค่านิยมในการประกอบอาชีพของตนเองได้

จากการศึกษาทฤษฎีพัฒนาการด้านอาชีพของซูเปอร์ที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสามารถ สรุปได้ว่า การเลือกอาชีพของบุคคลมีลักษณะเป็นพัฒนาการในแต่ละขั้น ตามช่วงวัย ได้แก่ วัยรุ่นตอนต้น วัยรุ่นตอนกลาง วัยรุ่นตอนปลาย วัยผู้ใหญ่ตอนต้น และวัยผู้ใหญ่ตอนกลาง

1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถตนเอง ผู้วิจัยได้เรียบเรียง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.6.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

เทเลอร์และเบทซ์ (Taylor และ Betz, 1983) ได้ศึกษา ผลของการใช้ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเองที่มีผลต่อการรับรู้และการไม่แน่ใจสำหรับการตัดสินใจเลือกอาชีพ การศึกษาครั้งนี้ เทเลอร์และเบทซ์ ได้มีการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ ได้แก่ แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถในการตัดสินใจเลือกอาชีพ (Career Decision - Making Self-Efficacy Scale: CDMSE) ซึ่งเป็นเครื่องมือหลักที่จะวัดระดับของการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนในวิทยาลัย และนักศึกษาในมหาวิทยาลัย ขนาดใหญ่ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนและนักศึกษา จำนวน 346 คน สามารถระบุได้ถึงความมั่นใจในการรับรู้ความสามารถของตนเองที่จะตัดสินใจเลือกอาชีพที่สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ดาเวซ โฮแรน และแฮกเคทท์ (Dawes, Horan, และ Hackett, 2000) ได้ศึกษา ผลของโปรแกรมการจัดประสบการณ์เฉพาะทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มการรับรู้ความสามารถของตนเองในอาชีพที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีซึ่งส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในกลุ่มนักเรียนเกรด 7 และเกรด 8 ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนเกรด 7 มีการรับรู้ความสามารถทั่วไปสูงกว่านักเรียนเกรด 8

แต่นักเรียนเกรด 8 มีความสนใจเฉพาะทางอาชีพสูงกว่านักเรียนเกรด 7 ซึ่งผู้วิจัยได้เสนอว่าเป็นเพราะนักเรียนเกรด 7 นั้นยังมีวุฒิภาวะทางอาชีพไม่เพียงพอที่จะเกิดการตัดสินใจเลือกอาชีพ

รีสส์และมิลเลอร์ (Reese และ Miller, 2006) ได้ศึกษาผลของหลักสูตรพัฒนาการทางอาชีพต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพในกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัย เขตภาคใต้ส่วนตะวันตกของประเทศสหรัฐอเมริกา รีสส์ และมิลเลอร์ได้มี การใช้เทคนิค และเครื่องมือที่เสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ ได้แก่ เทคนิคการสร้างความกระฉับทางอาชีพและจุดมุ่งหมายในชีวิต การตีความ การให้ ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ การนำบุคคลต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพมา ยกตัวอย่าง นอกจากนี้มีการใช้แบบทดสอบวัดความยากลำบากในการตัดสินใจเลือกอาชีพ (CDDQ) และแบบวัดการรับรู้ความสามารถในการตัดสินใจเลือกอาชีพ (CDMSE) มาใช้ในการ วิจัยครั้งนี้อีกด้วย ผลการศึกษา พบว่า หลักสูตรที่มีพื้นฐานจากทฤษฎีการตัดสินใจเลือกอาชีพ สามารถเพิ่มการรับรู้ความสามารถของตนเองในอาชีพได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยเฉพาะด้านการได้รับข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพที่เพียงพอ การตั้งเป้าหมาย และการวางแผนอาชีพ สำหรับอนาคต ตามลำดับ

1.6.1 งานวิจัยในประเทศ

ชิดชนก จิรเศวตกุล (2545) ได้ศึกษาผลของการให้การปรึกษารายบุคคลตาม ทฤษฎีปัญญาพฤติกรรมต่อการรับรู้ความสามารถของตนในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียน หญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เลือกอาชีพที่ไม่ใช่วัฒนธรรมทางเพศ ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนหญิง ที่เลือกอาชีพที่ไม่ใช่วัฒนธรรมทางเพศที่ได้รับการปรึกษาด้านอาชีพรายบุคคล มีคะแนนการรับรู้ ความสามารถของตนในการตัดสินใจเลือกอาชีพสูงขึ้น และมีระดับคงอยู่ในช่วงระยะเวลา 2 เดือน หลังจากจบการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าโปรแกรมการให้การปรึกษาด้านอาชีพตามแนวทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนของแบนดูรา สามารถเพิ่มระดับคะแนน การรับรู้ความสามารถของตนในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนหญิงได้

พันธุ์ทิพย์ พัทธพงศ์พรรณ (2556) ได้ศึกษาการรับรู้ความสามารถแห่งตน ในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง ผลการวิจัยพบว่า ระดับการรับรู้ความสามารถแห่งตนในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง ทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ ระดับชั้นที่ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อาชีพของบิดา มารดา ระดับ การศึกษาของบิดา มารดา อยู่ในระดับสูง

มนานปี คงรักช้าง (2558) ได้ศึกษาผลของโปรแกรมการรับรู้ความสามารถของตนเองในอาชีพต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัย พบว่า หลังการทดลองนักเรียนที่ได้รับโปรแกรมการรับรู้ความสามารถของตนเองในอาชีพมีค่าเฉลี่ยการตัดสินใจเลือกอาชีพสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และหลังการทดลองนักเรียนที่ได้รับโปรแกรมการรับรู้ความสามารถของตนเองในอาชีพมีค่าเฉลี่ยคะแนนการตัดสินใจเลือกอาชีพสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการแนะแนวทางอาชีพด้วยวิธีการปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสามารถ สรุปได้ว่าการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพเป็นตัวแปรสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพในอนาคต โดยอาศัยกระบวนการพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองตามแนวคิดการรับรู้ความสามารถของตนเองของอัลเบิร์ต แบนดูรา (Bandura, 1997) และเป็นที่น่าสังเกตว่างานวิจัยในประเทศส่วนใหญ่จะให้การให้คำปรึกษารวมไปถึงเทคนิค วิธีการต่าง ๆ ตามหลักจิตวิทยาเป็นตัวแปรในการพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ ขณะเดียวกันงานวิจัยในต่างประเทศ เทเลอร์และเบทซ์ (Taylor และ Betz, 1983) มีการพัฒนาโปรแกรมการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพที่มีรูปแบบชัดเจน และผู้ที่ศึกษางานวิจัยสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ง่าย นอกจากนี้ยังพบว่าแบบทดสอบการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพที่ผู้วิจัยนิยมใช้ ได้แก่ แบบความยากลำบากในการตัดสินใจเลือกอาชีพ (Career Decision-making Difficulties Questionnaire: CDDQ) และแบบวัดการรับรู้ความสามารถของตนเองในอาชีพ (Career decision – Making self-efficacy scale: CDMSE) ยังสามารถนำไปศึกษาการรับรู้ความสามารถในการตัดสินใจเลือกอาชีพกับกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ ดังที่ รีส์ และมิลเลอร์ (Reese และ Miller, 2006) ได้นำไปศึกษากับกลุ่มตัวอย่างของตนอีกด้วย ทั้งนี้ การพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพควรคำนึงถึงระดับพัฒนาการทางอาชีพเป็นสำคัญ คือ การส่งเสริมบุคคลที่มีวุฒิภาวะทางอาชีพที่พร้อมต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพ ก็จะสามารถส่งเสริมการตัดสินใจเลือกอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยวัยที่มีการเตรียมพร้อมต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพที่เหมาะสมคือช่วงอายุระหว่าง 17 ถึง อายุ 18 ปี ตามทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของซูเปอร์ (Super, 1953) ซึ่งอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยเฉพาะการส่งเสริมนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เป็นระดับชั้นสุดท้ายก่อนจะสำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

เข้าสู่การศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาที่มีการจัดการศึกษาในสาขาวิชาที่เฉพาะเจาะจงเพื่อพัฒนาบัณฑิตให้ประสิทธิภาพสู่ตลาดแรงงานต่อไปในอนาคต

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมแนะแนว

2.1 ความหมายของกิจกรรมแนะแนว

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความหมายของกิจกรรมแนะแนว ผู้วิจัยได้เรียบเรียง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

พัชรี สอนแก้ว (2536) กล่าวว่า กิจกรรมแนะแนว เป็นกระบวนการที่จัดขึ้นโดยกลุ่มบุคคลที่ผ่านการฝึกฝนมาเป็นอย่างดี ทำหน้าที่คอยช่วยเหลือส่งเสริมให้บุคคลในสังคมได้มีพัฒนาการไปในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านการศึกษา ด้านอาชีพและด้านส่วนตัวและสังคม

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2545) กล่าวว่า กิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่ครูผู้สอนรายวิชาแนะแนวจัดให้แก่ผู้เรียนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน โดยเกี่ยวข้องกับขอบข่ายของงานแนะแนวทั้ง 3 ด้าน เช่น ด้านอาชีพ ด้านการศึกษา และด้านส่วนตัวและสังคม เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง รวมถึงสิ่งแวดล้อมได้ดีขึ้น ทำให้ค้นพบความถนัด ความสนใจ ความสามารถ และความต้องการของตนเอง มีเจตคติที่ดีต่อการเรียน ได้เรียนรู้วิธีการแก้ปัญหา ตลอดจนทั้งการวางแผนอนาคตด้านอาชีพ ด้านการศึกษา และด้านส่วนตัวและสังคม

ชนัท ธาตุทอง (2559) กล่าวว่า กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รู้จักศึกษาสิ่งแวดล้อม สามารถคิด และมีวิธีการตัดสินใจแก้ปัญหา มีการกำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทั้งบริบทเรื่องการศึกษา เรื่องอาชีพ และสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังเป็นกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตนเอง เสริมสร้างทักษะชีวิตและวุฒิภาวะทางอารมณ์

สุนิสา วงศ์อารีย์ (2559) กล่าวว่า กิจกรรมแนะแนว หมายถึง การจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเจริญงอกงามในชีวิต โดยจัดในรูปแบบของกิจกรรมในคาบเรียนวิชาแนะแนว ซึ่งถูกกำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลาง ครอบคลุมทั้ง 3 ขอบข่าย ได้แก่ ด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และด้านส่วนตัวและสังคม

กลุ่มพัฒนาระบบงานแนะแนว กระทรวงศึกษาธิการ (2563) กล่าวว่า กิจกรรมแนะแนว หมายถึง กิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างของแต่ละบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน โดยครูแนะแนวเป็นผู้ทำหน้าที่จัดกิจกรรมแนะแนวทั้งด้านการศึกษา ด้านการพัฒนาสู่โลกอาชีพและการใช้ชีวิต

จากการศึกษาความหมายของกิจกรรมแนะแนวที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยใช้คำในงานวิจัยนี้ เป็นคำว่า ชุดกิจกรรมแนะแนว เนื่องจากว่ามีกิจกรรมแนะแนว ที่ใช้เป็นเครื่องมือจำนวน 10 กิจกรรม ผู้วิจัยสามารถ สรุปได้ว่า ชุดกิจกรรมแนะแนว หมายถึง กิจกรรมที่มีรูปแบบหรือวิธีการที่ใช้หลักการทางจิตวิทยาการแนะแนวในการจัดกิจกรรม รวมถึงการใช้สื่อวัตกรรมการจัดกิจกรรม ซึ่งในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้สร้างชุดกิจกรรมแนะแนวที่เน้นในขอบข่ายงานแนะแนวด้านอาชีพเพื่อเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

2.2 ความสำคัญของกิจกรรมแนะแนว

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำคัญของกิจกรรมแนะแนว ผู้วิจัยได้เรียบเรียง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ชลลัดดา ขวัญเมือง (2542) กล่าวว่า กิจกรรมแนะแนวเป็นการให้ข้อมูลแก่นักเรียนที่วิธีหนึ่ง ที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถช่วยตนเองได้จากการที่รู้จักตนเองในทุกด้านและรู้จักสิ่งแวดล้อมรอบตัวอย่างกว้างขวาง ทำให้สามารถนำมาใช้ประกอบการพิจารณาเลือกแผนการเรียน เลือกกิจกรรม เลือกการศึกษาต่อ หรือเลือกประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสม ซึ่งจะช่วยให้ประสบความสำเร็จในการตัดสินใจ

วชิรญา บัวศรี (2557) กล่าวว่า ความสำคัญของการจัดกิจกรรมแนะแนวในโรงเรียน เพื่อช่วยเหลือด้านการปรับตัวของนักเรียน ช่วยให้นักเรียนช่วยเหลือตนเองได้ รวมถึงช่วยในการเตรียมตัวในด้านการเลือกอาชีพในอนาคต ช่วยส่งเสริมพัฒนาการให้กับนักเรียนในทุกด้านให้เกิดพัฒนาการทั้งด้านการเรียน ด้านอาชีพและด้านส่วนตัวและสังคม

นิรนาท แสนสา (2558) กล่าวว่า กิจกรรมแนะแนวมีความสำคัญต่อผู้เรียนหรือผู้รับบริการ 3 ประการ ดังนี้

1. ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้เข้าใจตนเอง เห็นคุณค่าตนเอง รักและพึงพอใจในความเป็นตัวของตัวเอง รู้จักเป็นผู้ให้และผู้รับ สามารถปรับตัวและสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น
2. ป้องกันปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดแก่ผู้เรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในสภาพสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ประชาคมอาเซียนที่ความหลากหลายด้านเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม อาจก่อให้เกิดการถุก่ล่อลวง การใช้แรงงานข้ามชาติ การละเมิดสิทธิส่วนบุคคล การแพร่ระบาดของยาเสพติด รวมทั้งการกระทำผิดรุนแรงต่าง ๆ ต่อบุคคล

3. เป็นการส่งเสริมการจัดการปัญหาของผู้เรียน ทั้งด้านการศึกษา การประกอบอาชีพ และการพัฒนาส่วนตัว ช่วยเพิ่มความสามารถในการเผชิญและก้าวพ้นปัญหาอุปสรรค เพื่อพัฒนาสู่การเปลี่ยนแปลงของชาติได้

กลุ่มพัฒนาระบบงานแนะแนว กระทรวงศึกษาธิการ (2563) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมแนะแนว เป็นกระบวนการหนึ่งของการแนะแนวที่สำคัญ ซึ่งเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ที่มุ่งเน้นการทำงานในการป้องกัน แก้ไขปัญหา และส่งเสริมทักษะกระบวนการคิด การตัดสินใจ การคิดแก้ปัญหา สามารถให้ผู้เรียนกำหนดเป้าหมายในชีวิตของตนเองได้ ทั้งด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ตลอดจนด้านการปรับตัวให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

จากการศึกษาความสำคัญของกิจกรรมแนะแนวที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า ความสำคัญของกิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการสอนให้นักเรียนได้รู้จักและเข้าใจตนเองและผู้อื่นมากขึ้น เพื่อที่นำไปใช้ในการตัดสินใจในด้านการศึกษา และอาชีพได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม รวมไปถึงให้นักเรียนสามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ได้อย่างมีความสุข

2.3 ขอบข่ายของกิจกรรมแนะแนว

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับขอบข่ายของกิจกรรมแนะแนว ผู้วิจัยได้เรียบเรียง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

สมร ทองดี และ ปราณี รามสูต (2555) กล่าวถึง ขอบข่ายของกิจกรรมแนะแนว โดยแยกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

1. กิจกรรมแนะแนวด้านการศึกษา เป็นกิจกรรมแนะแนวที่มุ่งให้ผู้รับบริการพัฒนาตน ป้องกันปัญหา และแก้ปัญหา เพื่อการเรียนรู้ในการศึกษา การฝึกอบรม การค้นคว้า แสวงหาความรู้ทั้งในระบบสถานศึกษาและนอกระบบสถานศึกษา

2. กิจกรรมแนะแนวด้านอาชีพ เป็นกิจกรรมแนะแนวที่ส่วนใหญ่จะเน้นด้านการตระหนักรู้เกี่ยวกับอาชีพ โลกของอาชีพในสังคมปัจจุบันและอนาคต การตัดสินใจเลือกอาชีพและการเตรียมตัวเพื่อก้าวสู่โลกของงาน

3. กิจกรรมแนะแนวด้านส่วนตัวและสังคม เป็นกิจกรรมแนะแนวที่มุ่งให้ผู้รับบริการพัฒนาตนเอง ป้องกันปัญหา และแก้ปัญหของตนด้านส่วนตัวและสังคม ซึ่งเกี่ยวกับความเป็นอยู่ การปรับตัวทางสังคม การอยู่ร่วมกับผู้อื่น สุขภาพกายและสุขภาพจิต การพัฒนาบุคลิกภาพ ความเป็นผู้นำผู้ตาม การมีชีวิตที่เป็นสุข เป็นต้น

กลุ่มพัฒนาระบบงานแนะแนว กระทรวงศึกษาธิการ (2560) กล่าวถึง ขอบข่ายในการจัดกิจกรรมแนะแนว มีขอบข่ายดำเนินงาน 3 ด้าน ดังนี้

1. การแนะแนวทางการศึกษา ซึ่งมีขอบข่ายตั้งแต่การสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียน การฝึกทักษะหรือเทคนิคการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ การวางแผนการเรียนที่ดี การทราบถึงช่องทางการศึกษาและการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ ตลอดจนการสร้างนิสัยการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2. การแนะแนวด้านอาชีพ ซึ่งมีขอบข่ายตั้งแต่การสร้างเจตคติที่ดีต่อการทำงาน และการประกอบอาชีพ การสร้างความตระหนัก การรับรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของโลกอาชีพ การสำรวจอาชีพ การตัดสินใจและการวางแผนด้านอาชีพ การเตรียมตัวเพื่ออาชีพ การเข้าสู่อาชีพ และการพัฒนาตนเองเพื่อความก้าวหน้าในอาชีพ ตลอดจนมีทักษะในการประกอบอาชีพในอนาคต

3. การแนะแนวด้านส่วนตัวและสังคม ซึ่งมีขอบข่ายตั้งแต่การรู้จักชีวิตและสังคม ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การรู้จักตนเองและรู้คุณค่าของตน การรู้จักปรับตัวและแก้ปัญหา การพัฒนาตนเอง การฝึกทักษะชีวิตและทักษะสังคม เพื่อให้มีบุคลิกภาพ สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี

จากการศึกษาขอบข่ายของกิจกรรมแนะแนวที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสามารถ สรุปได้ว่า ขอบข่ายของกิจกรรมแนะแนว มีขอบข่ายในการจัดกิจกรรมทั้งหมด 3 ด้าน อันได้แก่ ด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และด้านส่วนตัวและสังคม เพื่อให้สามารถพัฒนาผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด

2.4 วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมแนะแนว

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมแนะแนว ผู้วิจัยได้เรียบเรียง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ดี สจิวต คองเกอร์ (D.Stuart Conger, 2002 อ้างถึงใน ชุตินา ทงมีขวัญ, 2560) ได้กล่าวถึงเป้าหมายของการแนะแนวว่า นักเรียนควรมีทักษะ ความรู้ และเจตคติพื้นฐานที่จำเป็นดังต่อไปนี้ คือ

1. รู้จักและชื่นชมตนเอง
2. ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. พัฒนาแผนการเรียนได้อย่างเหมาะสม
4. สำรวจทางเลือกในการประกอบอาชีพ

นภาพร ปรีชามารถ (2545) ได้สรุปจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมแนะแนวในระดับชั้นมัธยมศึกษาไว้ ดังนี้

1. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อสนเทศโดยเฉพาะข้อสนเทศทางการศึกษา อาชีพ สังคมและการปรับตัว และสามารถนำข้อมูลสนเทศดังกล่าวมาปรับปรุงและพัฒนาชีวิตของตน รวมทั้งวางแผนการศึกษาและอาชีพที่เหมาะสมกับตนเองต่อไป
2. เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ค้นพบความสามารถ ความถนัดและความสนใจของตน และรู้จักพัฒนาความสามารถหรือใช้ศักยภาพที่มีอยู่ในตนให้เกิดประโยชน์เต็มที่ทั้งแก่ตนเองและสังคม
3. เพื่อช่วยให้นักเรียนมีทักษะพื้นฐานในกระบวนการแก้ปัญหาและตัดสินใจ รู้จักที่จะนำเอาวิธีการต่าง ๆ ที่เหมาะสมมาใช้ในการวางแผนชีวิตหรือแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง พร้อมทั้งมีความรับผิดชอบต่อการตัดสินใจนั้น
4. เพื่อช่วยให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต มีนิสัยรักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
5. เพื่อช่วยเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และปลูกฝังค่านิยมที่ดีงามให้แก่ นักเรียน ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนปรับตัวอยู่กับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและมีคุณธรรม ตลอดจนประสบความสำเร็จในชีวิต

กลุ่มพัฒนาระบบงานแนะแนว กระทรวงศึกษาธิการ (2563) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมแนะแนว โดยแบ่งเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการศึกษา เพื่อให้นักเรียนมีทักษะในการเรียน เพื่อส่งเสริมให้ประสบความสำเร็จทางการเรียนตามศักยภาพของตน ค้นพบศักยภาพและพัฒนาศักยภาพของตนให้เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ ได้ตามสภาพของแต่ละบุคคล
2. ด้านอาชีพ เพื่อให้นักเรียนมีทักษะในการประกอบอาชีพ รู้จักการนำข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง เพื่อประกอบการวางแผนในการประกอบอาชีพ อาทิเช่น ความถนัด ความสามารถ ความสนใจ จุดเด่น จุดด้อยของตนเอง รู้และเข้าใจในธรรมชาติและคุณลักษณะของอาชีพ มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต เห็นคุณค่าของการทำงาน มีความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการศึกษา เพื่อเข้าสู่งานอาชีพ มีเป้าหมายชีวิต รู้จักวางแผนชีวิตการเรียน การทำงานที่เหมาะสมกับความถนัด ความสนใจ และสภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยี รวมไปถึงการมีคุณลักษณะพื้นฐานที่จำเป็นในการเตรียมตัวเข้าสู่โลกของอาชีพ

3. ด้านส่วนตัวและสังคม เพื่อให้นักเรียนได้รู้จักและเข้าใจตนเองรักและเห็นคุณค่าในตนเอง เข้าใจและยอมรับผู้อื่น มีทักษะในการดำเนินชีวิต มีคุณภาพทางอารมณ์ สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพสังคม สิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนไปได้อย่างเหมาะสม และสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข รู้จักตัดสินใจแก้ปัญหา รวมทั้งสามารถปรับตัวต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตได้อย่างเหมาะสม มีคุณธรรมจริยธรรม เป็นคนดีในสังคม อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข รู้จักหลีกเลี่ยงอบายมุข สารเสพติด การพนัน หรือสิ่งที่เป็นอันตรายต่อชีวิต

จากการศึกษาวัตถุประสงค์ของกิจกรรมแนะแนวที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า กิจกรรมแนะแนวมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพของตนเอง ทั้งด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และด้านส่วนตัวและสังคม รวมไปถึงการที่นักเรียนสามารถปรับตัวเข้ากับบุคคล สิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม เพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2.5 ขั้นตอนของการจัดกิจกรรมแนะแนว

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนของการจัดกิจกรรมแนะแนว ผู้วิจัยได้เรียบเรียง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

เรียบ ศรีทอง (2559) กล่าวว่า ขั้นตอนของการออกแบบกิจกรรมแนะแนว มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหา ความต้องการ ความสนใจ ธรรมชาติของผู้เรียน
2. วิเคราะห์สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ วิสัยทัศน์ของสถานศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลของผู้เรียนเป็นรายบุคคล
3. กำหนดสัดส่วนของกิจกรรมแนะแนวให้ครอบคลุมด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านส่วนตัวและสังคม โดยยึดสภาพปัญหา ความต้องการ ความสนใจ ตลอดจนธรรมชาติของผู้เรียนและเป้าหมายของสถานศึกษา โดยครู ผู้ปกครอง และผู้เรียนมีส่วนร่วม
4. กำหนดวัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมแนะแนวของสถานศึกษา เป็นระดับการศึกษาและชั้นปี
5. ออกแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว ประกอบด้วย ชื่อกิจกรรม วัตถุประสงค์ พฤติกรรมผู้เรียน วิธีการจัดกิจกรรม หลักฐานการทำกิจกรรม วิธีการประเมินผล ภาคเรียนและจำนวนเวลาที่จัดกิจกรรมแนะแนว
6. จัดทำแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวรายชั่วโมง ประกอบด้วย ชื่อกิจกรรม วัตถุประสงค์ เวลา สำคัญ ชิ้นงาน/ภาระงาน วิธีดำเนินกิจกรรม ได้แก่ ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นดำเนินกิจกรรม และขั้นสรุป สื่อ/อุปกรณ์ และการประเมินผล

7. จัดกิจกรรมแนะแนวตามแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวและประเมินผลการจัดกิจกรรม

8. ประเมินเพื่อตัดสินผล และสรุปรายงาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย (2559a) กล่าวว่า ขั้นตอนของการออกแบบกิจกรรมแนะแนว ควรต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยครูจะต้องคิดวิธีการว่าทำอย่างไรจึงจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ได้ ซึ่งจุดประสงค์บางข้ออาจจัดกิจกรรมได้มากกว่า 1 กิจกรรม นอกจากนี้ครูควรเลือกใช้กิจกรรมที่เหมาะสมกับลักษณะและวัยของผู้เรียนด้วย วิธีการดำเนินการจัดกิจกรรมแนะแนว สามารถแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ใช้เวลาประมาณ 3 – 5 นาที
 2. ขั้นกิจกรรม ครูควรกำหนดวิธีการจัดกิจกรรมให้หลากหลาย แปลกใหม่ เหมาะกับเรื่อง ช่วงวัย และความสนใจของผู้เรียน
 3. ขั้นสรุป อาจอยู่ในรูปแบบของคลิปวิดีโอ ทอล์กโชว์ ข้อความที่สั้น กระชับ และเข้าใจง่าย
- โดยทั้ง 3 ขั้นตอน เรียงลำดับจากขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นกิจกรรม และขั้นสรุป เป็นขั้นตอนสุดท้าย

จากการศึกษาขั้นตอนการจัดกิจกรรมแนะแนว ที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสามารถ สรุปได้ว่า ก่อนที่จะจัดกิจกรรมแนะแนวได้นั้น จะต้องมีการวางแผน วางเป้าหมายที่ต้องการจะให้นักเรียนได้เรียนรู้ จากนั้นก็เลือกเทคนิค วิธีการดำเนินการจัดกิจกรรมแนะแนวที่จะน่านักเรียนไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ โดยผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการดำเนินการ 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นนำ ขั้นดำเนินกิจกรรม และขั้นสรุป และเมื่อเสร็จสิ้นการดำเนินกิจกรรมจะต้องมีการประเมินผล เพื่อทราบว่านักเรียนมีความเข้าใจ มีความรู้มากขึ้นเพียงใดในสิ่งที่ผู้วิจัยวางเป้าหมายไว้

2.6 หลักการจัดกิจกรรมแนะแนว

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักการจัดกิจกรรมแนะแนว ผู้วิจัยได้เรียบเรียง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

สมร ทองดี และ ปราณี รามสูตร (2555) ได้เสนอแนวคิดของหลักการจัดกิจกรรมแนะแนวว่า กิจกรรมแนะแนวควรครอบคลุมขอบข่ายการพัฒนาผู้เรียนทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และด้านส่วนตัวและสังคม ทั้งนี้ กิจกรรมควรมีความสอดคล้องกับช่วงวัยของ

ผู้รับบริการ เนื่องจากบุคคลแต่ละวัยมีลักษณะธรรมชาติที่แตกต่างกัน และกิจกรรมแนะแนวควรจัดให้ตอบสนองทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม

กรรภา นักคัม (2564) กล่าวว่า หลักการสำคัญของการจัดกิจกรรมแนะแนวให้มุ่งประโยชน์สูงสุดต่อผู้รับบริการ ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการ ให้สิทธิเสรีภาพในการตัดสินใจกับผู้รับบริการทั้งด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และด้านส่วนตัวและสังคม

จากการศึกษาหลักการจัดกิจกรรมแนะแนว ที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า หลักการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยรวมจะต้องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กระบวนการต่าง ๆ ต้องครอบคลุมงานแนะแนวทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านส่วนตัวและสังคม และจะต้องจัดให้เป็นระบบและมีการประเมินผลหลังการจัดกิจกรรมแนะแนว

2.7 แนวทางการพัฒนากิจกรรมแนะแนว

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนากิจกรรมแนะแนว ผู้วิจัยได้เรียบเรียง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย (2559b) ได้เสนอแนวทางในการพัฒนากิจกรรมแนะแนว ดังนี้

1. ในการออกแบบและพัฒนากิจกรรมแนะแนวควรให้ครอบคลุมเครือข่ายของทักษะชีวิต และขอบข่ายของงานแนะแนว ได้แก่ ด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และด้านส่วนตัวและสังคม รวมถึงทักษะการเรียนรู้ ทักษะพื้นฐานในการประกอบอาชีพในอนาคต

2. การจัดกิจกรรมแนะแนว โดยใช้กระบวนการพัฒนาตามแนวทางจิตวิทยา จัดให้ผู้เรียนได้รับรู้สิ่งเร้าหรือประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องประเมินคุณค่าด้วยการประเมินผลที่เกิดขึ้น มีโอกาสเลือกและตัดสินใจเมื่อเผชิญเหตุการณ์ มีการทบทวนตรวจสอบตนและวางแผนการพัฒนาตนเองต่อไป เน้นกระบวนการพัฒนาความสามารถในการจัดการชีวิตตามแนวจิตวิทยาการเรียนรู้

ปรีชา วิหคโต (2555) ให้แนวคิดเกี่ยวกับแนวทางนำสื่อ นวัตกรรมมาใช้ในการพัฒนา กิจกรรมแนะแนวไว้ 4 ได้แก่

1. การนำสื่อ นวัตกรรมมาช่วยออกแบบกิจกรรมแนะแนวในแต่ละกระบวนการ

1.1 กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาที่จะสอน

1.2 ศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวจากตำราที่เกี่ยวข้อง

1.3 เลือกรูปแบบกิจกรรมแนะแนว

2. การนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาช่วยผลิตกิจกรรมแนะแนวต้นแบบ ซึ่งอาจเป็นกิจกรรมที่ผู้ให้บริการนำไปใช้โดยตรง หรือให้ผู้รับบริการทำกิจกรรมร่วมกัน หรือเป็นชุดกิจกรรมผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ โดยให้ผู้รับบริการทำกิจกรรมผ่านหน้าจอ ซึ่งสามารถเลือกใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เช่น Microsoft PowerPoint เป็นต้น

3. การนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาช่วยตรวจสอบประสิทธิภาพกิจกรรมแนะแนวต้นแบบ ซึ่งสามารถนำโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เช่น โปรแกรมสำเร็จรูปมาช่วยในการคำนวณหาค่าประสิทธิภาพทางสถิติ

4. การนำนวัตกรรมมาช่วยทำให้กิจกรรมแนะแนวสมบูรณ์ การทำลงกระดาษโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่มีทั้งภาพและตัวหนังสือ และจัดทำเป็นรูปเล่มสวยงาม

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนากิจกรรมแนะแนวที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า แนวทางการพัฒนากิจกรรมแนะแนว ผู้วิจัยควรศึกษาหาความรู้และพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ความสามารถในการจัดกิจกรรมแนะแนว มีการนำเทคนิค วิธีการต่าง ๆ เช่น การนำสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาช่วยพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวให้มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

2.8 เทคนิคและวิธีการที่ใช้ในการจัดกิจกรรมแนะแนว

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคและวิธีการที่ใช้ในการจัดกิจกรรมแนะแนว ผู้วิจัยได้เรียบเรียง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

สกล วรเจริญศรี (2560) กล่าวว่า เทคนิคเชิงสร้างสรรค์และกิจกรรมสำหรับการให้คำปรึกษากลุ่มวัยรุ่น (Creative Techniques and Activities for Adolescent Group Counseling) มีเทคนิคที่เป็นนวัตกรรมและมีความเหมาะสมกับวัยรุ่น ซึ่งสามารถช่วยกระตุ้นการแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก การสื่อสารภายในกลุ่ม การเปิดเผยตนเอง รวมไปถึงการเสริมสร้างสัมพันธภาพในกลุ่ม โดยเทคนิคเชิงสร้างสรรค์และกิจกรรม มีดังนี้

1. เทคนิคบอลพิศวง ใช้แนวคิดวิธีการเล่น (Play Methods) และข้อคำถามที่อยู่ในบอลมีฐานมาจากแนวคิดความต้องการพื้นฐานทางจิตใจของการเป็นมนุษย์ทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง ซึ่งเทคนิคนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพเชิงบวกให้กับสมาชิกกลุ่ม

2. เทคนิคศิลปะของฉัน มีแนวคิดวิธีการด้านศิลปะ (Art Methods) เป็นแนวทางในการพัฒนาเครื่องมือ ซึ่งเทคนิคนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพเชิงบวกให้กับสมาชิกกลุ่ม

3. เทคนิคนิตยสารของฉัน มีแนวคิดวิธีการด้านศิลปะ (Art Methods) เป็นแนวทางในการพัฒนาเครื่องมือ ซึ่งเทคนิคนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพเชิงบวกให้กับสมาชิกกลุ่ม

4. เทคนิคอัลบั้มเพลงชีวิต มีแนวคิดวิธีการด้านศิลปะ (Art Methods) และวิธีการใช้ดนตรี (Music Methods) เป็นแนวทางในการพัฒนาเครื่องมือ ซึ่งเทคนิคนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพเชิงบวกให้กับสมาชิกกลุ่ม

5. เทคนิคกวีชีวิต ข้อคิดคำคม มีแนวคิดวิธีการใช้งานวรรณกรรมและบทกลอน คำคม (Literature and poetry Methods) เป็นแนวทางในการพัฒนาเครื่องมือ ซึ่งเทคนิคนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพเชิงบวกให้กับสมาชิกกลุ่ม

6. เทคนิคคำพยากรณ์ มีแนวคิดวิธีการใช้กิจกรรม (Activity Methods) เป็นแนวทางในการพัฒนาเครื่องมือ ซึ่งเทคนิคนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพเชิงบวกให้กับสมาชิกกลุ่ม

7. เทคนิคเกมกระดานบอกเล่าเก้าสิบ มีแนวคิดวิธีการเล่นและเกม (Play and Game Methods) โดยใช้เทคนิคเกมกระดาน (Board game Technique) เป็นแนวทางในการพัฒนาเครื่องมือ ซึ่งเทคนิคนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพเชิงบวกให้กับสมาชิกกลุ่ม

8. เทคนิคสิ่งแทนฉัน มีแนวคิดวิธีการใช้กิจกรรม (Activity Methods) โดยใช้เทคนิคกิจกรรมการเลือกสิ่งของ (Choose an object Technique) เป็นแนวทางในการพัฒนาเครื่องมือ ซึ่งเทคนิคนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพเชิงบวกให้กับสมาชิกกลุ่ม

9. เทคนิคบอกชื่อรอบวง มีแนวคิดวิธีการใช้กิจกรรม (Activity Methods) เป็นแนวทางในการสร้างกิจกรรม ซึ่งเทคนิคนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพเชิงบวกให้กับสมาชิกกลุ่ม ใช้เป็นเทคนิคในการเปิดกลุ่มได้

และยังมีอีกหลากหลายเทคนิคมากมายที่ช่วยเสริมสร้างสัมพันธภาพในกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาเทคนิคเชิงสร้างสรรค์และวิธีการที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสามารถได้นำมาพัฒนาใช้ในการจัดกิจกรรมแนะแนวสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งได้แก่

1. เทคนิคบอกชื่อรอบวง ใช้เป็นส่วนหนึ่งของการเข้าร่วมชุดกิจกรรมแนะแนวในครั้งที่ 1 ในขั้นนำ ซึ่งผู้วิจัยและกลุ่มตัวอย่างเจอกันครั้งแรก เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างรู้จักกันและเป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดีภายในกลุ่ม

2. เทคนิคบอลลพิศวง ผู้วิจัยได้นำข้อคำถามในเทคนิคนี้มาพัฒนาเป็น นวัตกรรม Nice to meet you Card เพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล ทำให้กลุ่มตัวอย่างเกิดความไว้วางใจกัน กล่าวที่จะเปิดเผยเรื่องราว แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ ความคิด ความรู้สึกของตนเองต่อกัน รวมไปถึงการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback)

3. เทคนิคเกมกระดานบอกเล่าเก้าสิบ ผู้วิจัยได้นำเทคนิคเกมกระดาน (Board game Technique) มาเป็นฐานในการสร้างนวัตกรรมบอร์ดเกมอาชีพ (The Game of Career) เพื่อให้นักเรียนเกิดความเพลิดเพลินและได้เสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพไปพร้อม ๆ กันด้วย

2.9 ประโยชน์ของการจัดกิจกรรมแนะแนว

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์ของการจัดกิจกรรมแนะแนว ผู้วิจัยได้เรียบเรียง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

มัทธรา ธรรมบุศย์ (2558) กล่าวว่า ประโยชน์ของการจัดกิจกรรมแนะแนวมียังต่อไปนี้

1. ช่วยให้นักเรียนได้รู้จักและเข้าใจตนเองอย่างถ่องแท้ ทำให้สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดี รู้จักเลือกและตัดสินใจได้อย่างฉลาดและเหมาะสม แก้ปัญหาต่าง ๆ ที่ตนประสบได้อย่างมีประสิทธิภาพ วางแผนการชีวิตในอนาคตของตนเอง และนำตนเองไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ ทั้งยังช่วยให้นักเรียนได้รับการส่งเสริมพัฒนาให้เกิดความเจริญงอกงามทุกด้านอย่างมีบูรณาการ

2. ช่วยให้ครูได้รู้จักนักเรียนของตนแต่ละคนอย่างลึกซึ้ง ทำให้อยอมรับนักเรียนในฐานะเป็นเอกัตบุคคล เข้าใจว่านักเรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันในด้านต่าง ๆ เช่น สติปัญญา สภาพร่างกาย ความถนัด ความสนใจ ค่านิยม ทำให้ทางโรงเรียนสามารถจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน และช่วยให้เกิดปัญหาของโรงเรียนที่เกิดจากนักเรียนลดน้อยลงไปอีกด้วย

3. ช่วยให้บิดา มารดา รวมถึงผู้ปกครองของนักเรียนรู้จักและเข้าใจเด็กของตนดีขึ้น ยอมรับสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับบุตรหลานของตนในฐานะที่เป็นบุคคลคนหนึ่งซึ่งแตกต่างจากบุคคลอื่น ๆ และให้ความร่วมมือแก่ทางโรงเรียนในการส่งเสริมพัฒนาบุตรหลานของตน

4. ช่วยให้สังคมและประเทศชาติได้ประชากรที่มีคุณภาพ ไม่เป็นผู้ก่อให้เกิดปัญหาสังคมและช่วยเพิ่มพูนเศรษฐกิจของประเทศเนื่องจากเด็กได้เรียนและประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตน

จากการศึกษาประโยชน์ของการจัดกิจกรรมแนะแนวที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสามารถ สรุปได้ว่า ประโยชน์ของการจัดกิจกรรมแนะแนว ช่วยให้นักเรียนรู้จักคิด ได้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ สามารถเลือกอาชีพไปตามความถนัดของตนเอง ช่วยให้นักเรียนเข้าใจตนเอง รู้จักตนเองอย่างแท้จริง รู้จักคิดและแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง รู้จักวางแผนชีวิตในอนาคต และดำเนินชีวิตในอนาคตและดำเนินชีวิตไปตามที่ตนเองต้องการ

2.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมแนะแนว

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมแนะแนว ผู้วิจัยได้เรียบเรียง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

กงศรี จุลละมานี (2545) ได้ทำการศึกษาผลของการใช้กิจกรรมแนะแนวอาชีพที่มีผลต่อการเลือกอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 50 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จำนวนกลุ่มละ 25 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) การเลือกอาชีพของนักเรียนที่เข้าร่วมการแนะแนวอาชีพตามโปรแกรมการแนะแนวอาชีพมีคะแนนการเลือกอาชีพสูงกว่ากลุ่มควบคุมในระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวอาชีพตามโปรแกรมการแนะแนวอาชีพมีคะแนนการเลือกอาชีพในระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผลสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ชลลดา พันธุ์เนตร (2561) ได้ทำการศึกษาการเปรียบเทียบผลของการใช้กิจกรรมแนะแนวอาชีพตามทฤษฎีของแฟรงก์ พาร์สันส์กับทฤษฎีของเกอแลตที่มีต่อความสามารถในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 28 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดโปรแกรมกิจกรรมแนะแนวอาชีพตามทฤษฎีของแฟรงก์ พาร์สันส์กับทฤษฎีของเกอแลตมีความสามารถในการตัดสินใจเลือกอาชีพแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จิราภา บุตรสีตะราช (2563) ได้ทำการศึกษาการเสริมสร้างความพร้อมทางอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายใช้กิจกรรมแนะแนว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 17 คน ผลการวิจัยพบว่า หลังเข้าร่วม

กิจกรรมแนะแนวนักเรียนมีความพร้อมทางอาชีพสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นภาพร หริมเจริญ (2563) ได้ทำการศึกษาการเสริมสร้างความหวังทางการศึกษาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายใช้กิจกรรมแนะแนว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จำนวนกลุ่มละ 40 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวมีความหวังทางการศึกษาสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวมีความหวังทางการศึกษาสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสามารถ สรุปได้ว่า กิจกรรมแนะแนวเป็นตัวแปรสำคัญที่มีความสำคัญในการช่วยเหลือ ส่งเสริม พัฒนาให้ผู้เรียนเติบโตเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เต็มตามศักยภาพของตนเอง สามารถช่วยให้นักเรียนได้รู้จักตนเอง ทั้งด้านของความสนใจ ความสามารถ ความถนัด และนำไปวางแผนด้านการศึกษาต่อ และด้านอาชีพต่อไปในอนาคต รวมทั้งสามารถวางแผนการใช้ชีวิตให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ดังนั้น ผู้วิจัย จึงสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ มาใช้ในการวิจัยครั้งนี้

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. วิธีการดำเนินการในการวิจัย
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้

**ระยะที่ 1 การศึกษาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ
ของนักเรียน**

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2564 ของโรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำนวน 57,615 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2, 2564)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ คือ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2564 ของโรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำนวน 408 คน ที่ผู้วิจัยกำหนดสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างตามตารางของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1970) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) ดังนี้

ขั้นที่ 1 ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยการจับฉลากโรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จาก 52 โรงเรียน สุ่มมาจำนวน 3 โรงเรียน คือ โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ รัชดา และโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี)

ขั้นที่ 2 ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยผู้วิจัยจำแนกตามระดับชั้น ได้แก่ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ขั้นที่ 3 ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Sample Random Sampling) โดยวิธีการจับฉลาก เพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียน

ตาราง 2 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

โรงเรียน	ห้องเรียน (ห้อง)	กลุ่มตัวอย่าง (ห้อง)			นักเรียน (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
		ม.4	ม.5	ม.6		
1. โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี	39	2	2	2	1,382	109
2. โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ รัชดา	33	2	2	2	1,229	112
3. โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี)	48	2	2	2	2,034	187
รวม	120	6	6	6	4,645	408

ระยะที่ 2 การเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Random Sampling) เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ รัชดา ปีการศึกษา 2564 ที่มีคะแนนการเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 ลงมา และมีความสมัครใจเข้าร่วมชุดกิจกรรมแนะแนว จำนวน 14 คน

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

2.1 แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

2.2 ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

2.1 แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ ผู้วิจัยได้พัฒนามาจากแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถในการตัดสินใจเลือกอาชีพ (Career Decision - Making Self-Efficacy Scale : CDMSE) ของ เทเลอร์ และเบทซ์ (Taylor และ Betz, 1983) ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 10 ระดับ ซึ่งใช้เป็นตัวเลขแทนข้อความ ดังนี้ มากที่สุด ค่อนข้างมากที่สุด มาก ค่อนข้างมาก ปานกลาง ค่อนข้างน้อย น้อย ค่อนข้างน้อยที่สุด น้อยที่สุด และไม่เลย โดยให้นักเรียนเลือกตอบให้ตรงกับระดับการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพว่าจะสามารถทำพฤติกรรมต่าง ๆ ได้มากน้อยเพียงใด จำนวน 43 ข้อ

ตัวอย่างแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแต่ละข้อ โดยพิจารณาอย่างรอบคอบแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง เพียงหนึ่งช่องให้ตรงกับความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด

ตาราง 3 ตัวอย่างแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

ข้อความ	ระดับ									
ด้านการประเมินตนเอง (Self-appraisal)										
(00) นักเรียนสามารถทบทวนตนเองหรือกำหนดอาชีพที่นักเรียนอยากจะเป็นได้	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0
ด้านการเลือกเป้าหมาย (Goal selection)										
(00) นักเรียนตัดสินใจเลือกอาชีพตามแนวทางการใช้ชีวิตของตนเอง	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0

เกณฑ์การให้คะแนนของแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

1. ข้อความที่มีความหมายทางบวก

มากที่สุด	ให้คะแนน	9	คะแนน
ค่อนข้างมากที่สุด	ให้คะแนน	8	คะแนน
มาก	ให้คะแนน	7	คะแนน
ค่อนข้างมาก	ให้คะแนน	6	คะแนน
ปานกลาง	ให้คะแนน	5	คะแนน
ค่อนข้างน้อย	ให้คะแนน	4	คะแนน
น้อย	ให้คะแนน	3	คะแนน
ค่อนข้างน้อยที่สุด	ให้คะแนน	2	คะแนน
น้อยที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน
ไม่เลย	ให้คะแนน	0	คะแนน

2. ข้อความที่มีความหมายทางลบ

ไม่เลย	ให้คะแนน	9	คะแนน
น้อยที่สุด	ให้คะแนน	8	คะแนน
ค่อนข้างน้อยที่สุด	ให้คะแนน	7	คะแนน
น้อย	ให้คะแนน	6	คะแนน
ค่อนข้างน้อย	ให้คะแนน	5	คะแนน
ปานกลาง	ให้คะแนน	4	คะแนน
ค่อนข้างมาก	ให้คะแนน	3	คะแนน
มาก	ให้คะแนน	2	คะแนน
ค่อนข้างมากที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน
มากที่สุด	ให้คะแนน	0	คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน

เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนนการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ อ้างอิงจาก เทเลอร์ และเบทซ์ (Taylor และ Betz, 1983) แปลความหมายของคะแนน ดังนี้

ตาราง 4 เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน

คะแนนดิบ (Raw score)	คะแนนเฉลี่ย (Mean)	การแปลความหมาย
430 - 344	7.20 – 9.00	นักเรียนมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพอยู่ในระดับมากที่สุด
258 - 343	5.40 – 7.19	นักเรียนมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพอยู่ในระดับมาก
172 - 257	3.60 – 5.39	นักเรียนมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพอยู่ในระดับปานกลาง
86 - 171	1.80 – 3.59	นักเรียนมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพอยู่ในระดับน้อย
0 - 85	0.00 – 1.79	นักเรียนมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ มีดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ
2. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ
3. กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะของการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ
4. สร้างแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพให้ตรงตามนิยามศัพท์ มีลักษณะ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 10 ระดับ จำนวน 46 ข้อ

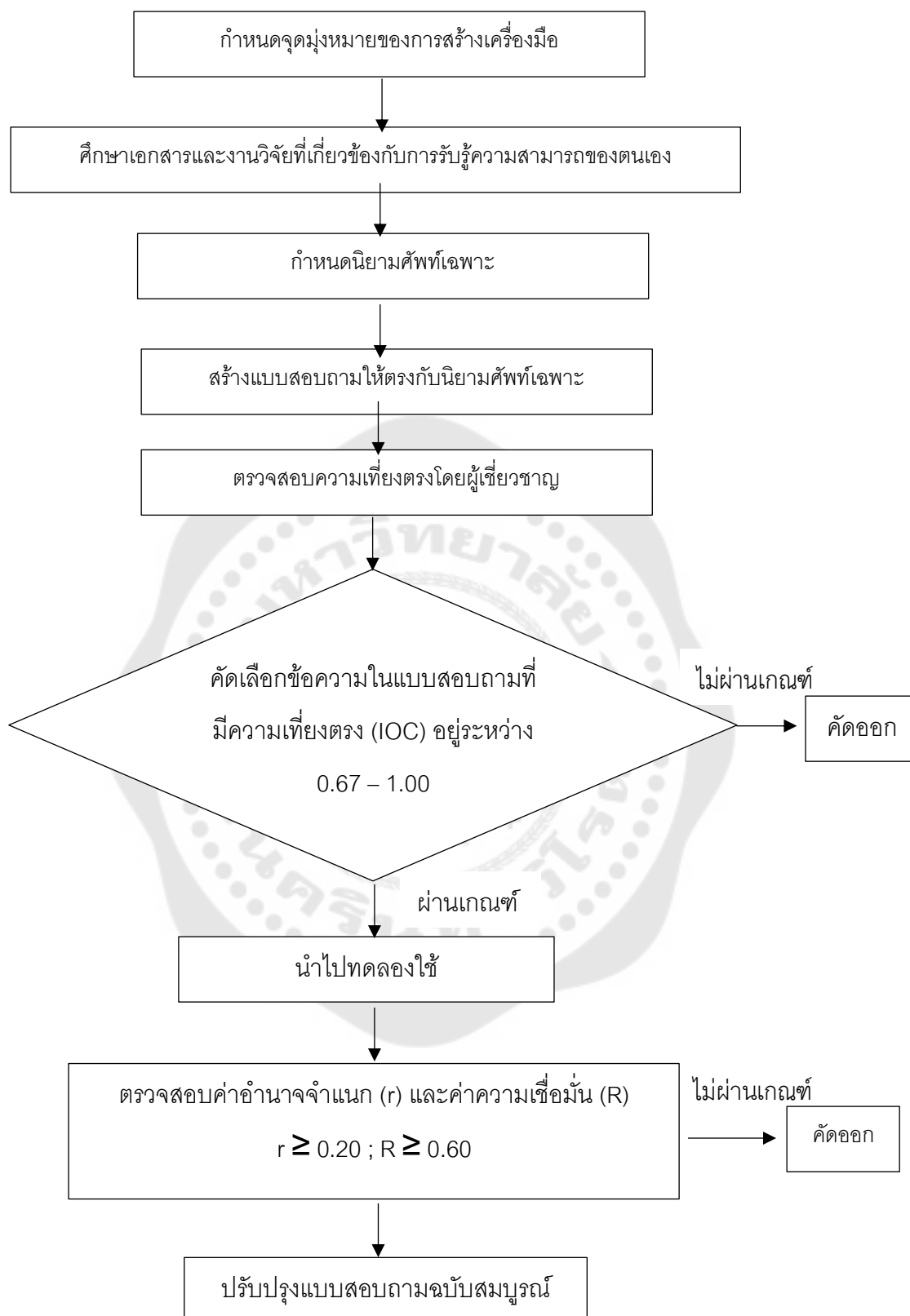
5. นำแบบสอบถามไปตรวจสอบหาคุณภาพเครื่องมือด้านความเที่ยงตรงโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน (รายชื่อผู้เชี่ยวชาญดังภาคผนวก ก) เป็นผู้พิจารณาความสอดคล้องกับนิยามปฏิบัติการ ความเหมาะสมทางด้านเนื้อหา และภาษาที่ใช้ใน ข้อความ แล้วใช้เกณฑ์ดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Congruence Index : IOC) ผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญพบว่า ได้ข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 43 ข้อ ที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Congruence Index : IOC) อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00

6. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นซึ่งคัดเลือกและปรับปรุงจากการตรวจสอบคุณภาพในด้านความเที่ยงตรง โดยผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน

7. นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้ (Try out) มาตรวจสอบคุณภาพวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Item Discrimination) ได้ข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป จำนวน 43 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.23 – 0.87

8. นำแบบสอบถามที่คัดเลือกข้อความแล้วมาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) มีค่าความเชื่อมั่นของทั้งฉบับ เท่ากับ .96

จากขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ ที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปและนำเสนอ ดังภาพประกอบ 5

ภาพประกอบ 5 ลำดับขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเอง
ในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

2.2 ชุดกิจกรรมแนะแนว

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนว ดังนี้

2.2.1 ผู้วิจัยศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรมแนะแนว จากเอกสาร ตำรา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนว

2.2.2 ผู้วิจัยสร้างชุดกิจกรรมแนะแนว โดยกำหนดจุดมุ่งหมาย เวลาที่ต้องใช้อุปกรณ์ที่ต้องใช้ สถานที่ วิธีดำเนินการให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

2.2.3 ผู้วิจัยนำชุดกิจกรรมแนะแนวที่สร้างขึ้น ไปตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ เนื้อหา วิธีดำเนินการและนิยามศัพท์เฉพาะกับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน (รายชื่อผู้เชี่ยวชาญดังภาคผนวก ก) เป็นผู้พิจารณาตามความเหมาะสมทางด้านเนื้อหา ภาษาที่ใช้ในข้อความ รวมถึงเทคนิคที่ใช้ในกิจกรรมแนะแนว เพื่อนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงพัฒนา ผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Congruence Index : IOC) เท่ากับ 1.00

2.2.4 ผู้วิจัยนำชุดกิจกรรมแนะแนวที่ผ่านเกณฑ์ค่าดัชนีความสอดคล้องมาปรับปรุงและพัฒนาตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและนำไปทดลองใช้ (Try out) จำนวน 3 ครั้ง กับนักเรียนที่มีความใกล้เคียงกันกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน

2.2.5 ผู้วิจัยนำชุดกิจกรรมแนะแนวที่ทดลองใช้แล้วมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป ผู้วิจัยดำเนินการทดลองกับกลุ่มทดลองเป็นระยะเวลา 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง รวม 10 ชั่วโมง

ตาราง 5 ตัวอย่างชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

ครั้งที่	องค์ประกอบ	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	เทคนิคที่ใช้	เวลา
1	-	ปฐมนิเทศ	1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้วิจัยกับนักเรียนและระหว่างนักเรียนด้วยกัน 2. เพื่ออธิบายความสำคัญและวัตถุประสงค์ ประโยชน์ที่ได้รับ และข้อตกลงต่าง ๆ ของการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว เช่น จำนวนครั้ง ตารางการเข้าร่วมกิจกรรม ระยะเวลา สถานที่ เป็นต้น	1. เทคนิคเชิงสร้างสรรค์โดยใช้เทคนิคการบอกชื่อรอบวง (Name circle technique) 2. เทคนิคเชิงสร้างสรรค์ใช้นวัตกรรม Nice to meet you Card 3. เทคนิคการอภิปรายกลุ่ม	60 นาที
2	ด้านการประเมินตนเอง (Self-appraisal)	ค้นหาตัวตนของฉันจากโมเดลตุ๊กตาขนมปัง	1. เพื่อให้นักเรียนสามารถประเมินความสามารถต่าง ๆ ของตนเองที่สอดคล้องกับอาชีพได้ 2. เพื่อให้นักเรียนอธิบายความถนัด ความสนใจของตนเองไปสู่เป้าหมายในการประกอบอาชีพในอนาคตได้	1. เทคนิคเชิงสร้างสรรค์ใช้กิจกรรม “ค้นหาตัวตนของฉันจากโมเดลตุ๊กตาขนมปัง” 2. เทคนิคการอภิปรายกลุ่ม	60 นาที

ตาราง 5 (ต่อ)

ครั้งที่	องค์ประกอบ	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	เทคนิคที่ใช้	เวลา
3	ด้านการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ (Gather Occupational Information)	คณะที่ใช้ ผู้อาชีพที่ขอบ	1. เพื่อให้ให้นักเรียนสามารถอธิบาย “กลุ่มสาขาวิชาและอาชีพจำแนกตามระบบ ISCED (International Standard Classification Of Education)” ได้ 2. เพื่อให้ให้นักเรียนสามารถอธิบายคณะและสาขาตามความสนใจของตนเองได้	1. เทคนิคเชิงสร้างสรรคโดยใช้ นวัตกรรม ISCED CARD 2. เทคนิคการอภิปรายกลุ่ม	60 นาที

3. วิธีดำเนินการในการวิจัย

ก่อนการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการขอรับและได้รับการอนุมัติรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ รหัสโครงการวิจัยเลขที่ SWUEC-G-055/2564 จากนั้นดำเนินการทดลองดังต่อไปนี้

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi – Experimental Design) ที่ผู้วิจัยจัดทำตามแบบแผนวิจัยแบบกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest - Posttest Design) (ชูศรี วงศ์รัตนะ, 2551) มีแบบแผนการทดลอง ดังแสดงในตาราง 6

ตาราง 6 แสดงแผนการทดลอง One Group Pretest-Posttest Design

กลุ่ม	ทดสอบก่อน	ทดลอง	ทดลองหลัง
E	T ₁	X	T ₂

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

E	แทน	กลุ่มทดลอง (Experimental Group)
T ₁	แทน	การทดสอบก่อนเข้าร่วมชุดกิจกรรมแนะแนว
T ₂	แทน	การทดสอบหลังเข้าร่วมชุดกิจกรรมแนะแนว
X	แทน	เข้าร่วมชุดกิจกรรมแนะแนว

วิธีดำเนินการทดลอง

การดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนการทดลอง ผู้วิจัยนำคะแนนจากการที่นักเรียนทำแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ จำนวน 408 คนเก็บไว้เป็นคะแนนก่อนการทดลอง (Pretest) จากนั้นทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Random Sampling) จากนักเรียนที่มีคะแนนการเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 ลงมา พร้อมสอบถามความสนใจในการเข้าร่วมชุดกิจกรรมแนะแนว จำนวน 14 คน และนัดหมายกลุ่มตัวอย่างเพื่อชี้แจงรายละเอียดต่าง ๆ ของการเข้าร่วมชุดกิจกรรมแนะแนว

2. ขั้นตอนทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการใช้ระยะเวลาดำเนินการทดลอง จำนวน 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที การดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยใช้เวลาหลังเลิกเรียนในวันอังคาร และวันศุกร์ เวลา 16.00 น. – 17.00 น. ระหว่างวันที่ 11 มกราคม 2565 ถึงวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2565 สถานที่ทดลอง คือ ห้องแนะแนว โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ รัชดา

ตาราง 7 ระยะเวลาในการเข้าร่วมชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	กิจกรรม
1	11 มกราคม 2565	ปฐมนิเทศ
2	14 มกราคม 2565	ค้นหาตัวตนของฉันจากโมเดลตุ๊กตาขนมปัง
3	18 มกราคม 2565	คณะที่ใช่ สู่อาชีพที่ชอบ
4	21 มกราคม 2565	โลกกว้างทางอาชีพ
5	25 มกราคม 2565	ต้นแบบอาชีพ (Career Idol)
6	28 มกราคม 2565	นี่แหละ...อาชีพของฉัน
7	1 กุมภาพันธ์ 2565	Road Map เส้นทางสู่อาชีพของตนเอง
8	4 กุมภาพันธ์ 2565	Action Plan
9	8 กุมภาพันธ์ 2565	บอร์ดเกมอาชีพ (The Game of Career)
10	11 กุมภาพันธ์ 2565	ปัจฉิมนิเทศ

3. ขั้นหลังการทดลอง เมื่อสิ้นสุดการทดลองให้นักเรียนกลุ่มทดลองทำแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพอีกครั้งหนึ่งแล้วเก็บไว้เป็นคะแนนหลังการทดลอง (Posttest)

4. นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest) และ หลังการทดลอง (Posttest) ของนักเรียน มาวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

1. ผู้วิจัยติดต่อกับบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อดำเนินการขอหนังสือในการขอความอนุเคราะห์ผู้อำนวยการโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ รัชดา และโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ในการเก็บข้อมูล

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ จำนวน 43 ข้อ ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ประกอบด้วยโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ รัชดา และโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) จำนวน 408 คน โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

3. นำแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพที่ได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ จำนวน 408 ฉบับ จากนั้นตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดและนำมาวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสถิติ

ตอนที่ 2 การเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

1. ผู้วิจัยติดต่อกับบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อดำเนินการขอหนังสือในการขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือชุดกิจกรรมแนะแนว

2. ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Random Sampling) จากนักเรียนที่มีคะแนนการเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 ลงมา ที่มีความสนใจในการเข้าร่วมชุดกิจกรรมแนะแนว จำนวน 14 คน

ผู้วิจัยนำคะแนนจากแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพที่กลุ่มตัวอย่างทำไว้ เก็บไว้เป็นคะแนนก่อนการทดลอง (Pretest)

3. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

4. ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มทดลองทำแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพอีกครั้งหนึ่งแล้วเก็บไว้เป็นคะแนนหลังการทดลอง (Posttest)

5. ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest) และ หลังการทดลอง (Posttest) ของนักเรียน มาสรุปการวิเคราะห์ข้อมูล และอภิปรายผล

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 ค่าเฉลี่ย (Mean)

1.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

2.1 ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้สูตรวัดดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Congruence Index : IOC)

2.2 ค่าอำนาจจำแนก ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ จากสูตรของเพียร์ (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

2.3 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient: α)

3. สถิติสำหรับการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่

3.1 การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้น ด้วยวิธีการแจกแจงปกติ (Test Normality) โดยใช้สถิติ Shapiro-Wilk Test ในการทดสอบการกระจายของข้อมูล

3.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียน ก่อนและหลังการทดลองโดยใช้การทดสอบค่าที แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for dependent samples)

บทที่ 4

ผลการดำเนินงานวิจัย

ในการวิจัยข้อมูล ผู้วิจัยแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามหัวข้อ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

n	แทน	จำนวนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
M	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
SD	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
t	แทน	ค่าสถิติ t ที่ใช้พิจารณาใน Distribution
p-value	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ
**	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังเข้าร่วมชุดกิจกรรมแนะแนว

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การศึกษาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

1.1 ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนมาวิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละโดยจำแนกตามระดับการศึกษา ดังตาราง 8

ตาราง 8 จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่างโดยจำแนกตามระดับการศึกษา (n=408)

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	131	32.11
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	143	35.05
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	134	32.84
รวม	408	100.00

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 8 พบว่า กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียน จำนวน 408 คน กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยแบ่งเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 32.11 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 35.05 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 32.84

1.2 ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพเพื่อทำการศึกษารับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพโดยรวมและรายองค์ประกอบของนักเรียน ดังตาราง 9

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ (n=408)

การรับรู้ความสามารถของตนเอง ในการตัดสินใจเลือกอาชีพ	ระดับของการรับรู้ ความสามารถของตนเองใน การตัดสินใจเลือกอาชีพ		การแปลผล
	M	SD	
ด้านการประเมินตนเอง	6.01	1.41	มาก
ด้านการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ	6.30	1.54	มาก
ด้านการเลือกเป้าหมาย	6.11	1.41	มาก
ด้านการวางแผน	5.68	1.89	มาก
ด้านการแก้ปัญหา	6.30	1.51	มาก
การรับรู้ความสามารถของตนเอง ในการตัดสินใจเลือกอาชีพโดยรวม	6.08	1.37	มาก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 9 พบว่า นักเรียนมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับ มาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.08 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.37 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ และด้านการแก้ปัญหา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.30 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.54 และ 1.51 ตามลำดับ

รองลงมา คือ ด้านการเลือกเป้าหมาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.11 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.41 ด้านการประเมินตนเอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.01 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.41 และ ด้านการวางแผน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.68 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.51 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังเข้าร่วมชุดกิจกรรมแนะแนว

การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้น ด้วยวิธีการแจกแจงปกติ (Test Normality) ดังตาราง 10

ตาราง 10 การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้น ด้วยวิธีการแจกแจงปกติ

การรับรู้ความสามารถของตนเอง ในการตัดสินใจเลือกอาชีพ	ก่อนการทดลอง	
	Sig	การแปลผล
ด้านการประเมินตนเอง	.56	แจกแจงปกติ
ด้านการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ	.76	แจกแจงปกติ
ด้านการเลือกเป้าหมาย	.37	แจกแจงปกติ
ด้านการวางแผน	.57	แจกแจงปกติ
ด้านการแก้ปัญหา	.10	แจกแจงปกติ
การรับรู้ความสามารถของตนเอง ในการตัดสินใจเลือกอาชีพโดยรวม	.90	แจกแจงปกติ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 10 การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้น ด้วยวิธีการแจกแจงปกติ โดยใช้สถิติ Shapiro-Wilk Test พบว่า คะแนนการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนในกลุ่มทดลองก่อนเข้าร่วมชุดกิจกรรมแนะแนว มีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .90 จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่าคะแนนการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนเป็นการแจกแจงแบบโค้งปกติ ซึ่งไม่เป็นที่ฝ่าฝืนข้อตกลงเบื้องต้น

ของสถิติการทดสอบค่าที ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำสถิติการทดสอบค่าทีก่อนและหลัง แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for dependent samples) มาใช้ในการทดสอบสมมติฐานการวิจัยในครั้งนี้ โดยการนำข้อมูลจากแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียน จำนวน 14 คน ทำการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง และนำคะแนนแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนมาวิเคราะห์ข้อมูล ดังตาราง 11

ตาราง 11 การรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ ก่อนและหลังการเข้าร่วมชุดกิจกรรมแนะแนว (n=14)

การรับรู้ความสามารถของตนเอง ในการตัดสินใจเลือกอาชีพ	ก่อน		แปลผล	หลัง		แปลผล
	การทดลอง			การทดลอง		
	M	SD	M	SD		
ด้านการประเมินตนเอง	3.75	1.35	ปานกลาง	8.55	.37	มากที่สุด
ด้านการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ	3.83	1.83	ปานกลาง	8.52	.44	มากที่สุด
ด้านการเลือกเป้าหมาย	3.93	1.13	ปานกลาง	8.47	.47	มากที่สุด
ด้านการวางแผน	3.06	2.15	น้อย	8.51	.64	มากที่สุด
ด้านการแก้ปัญหา	3.79	2.11	ปานกลาง	8.63	.52	มากที่สุด
การรับรู้ความสามารถของตนเอง ในการตัดสินใจเลือกอาชีพโดยรวม	3.67	1.59	ปานกลาง	8.54	.36	มากที่สุด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 11 พบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนก่อนและหลังเข้าร่วมชุดกิจกรรมแนะแนวโดยรวมและรายด้าน พบว่า ก่อนการเข้าร่วมชุดกิจกรรมแนะแนว ระดับการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพทั้งโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับ ปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.59 ส่วนหลังการเข้าร่วมชุดกิจกรรมแนะแนว ระดับการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพทั้งโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับ มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.54 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ .36

ตาราง 12 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการเข้าร่วมชุดกิจกรรมแนะแนว (n=14)

การรับรู้ความสามารถของตนเอง ในการตัดสินใจเลือกอาชีพ	ก่อน		หลัง		t	p-value
	การทดลอง		การทดลอง			
	M	SD	M	SD		
ด้านการประเมินตนเอง	3.75	1.35	8.55	.37	-12.67**	.00
ด้านการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ	3.83	1.83	8.52	.44	-9.53**	.00
ด้านการเลือกเป้าหมาย	3.93	1.13	8.47	.47	-13.73**	.00
ด้านการวางแผน	3.06	2.15	8.51	.64	-9.38**	.00
ด้านการแก้ปัญหา	3.79	2.11	8.63	.52	-8.81**	.00
การรับรู้ความสามารถของตนเอง ในการตัดสินใจเลือกอาชีพโดยรวม	3.67	1.59	8.54	.36	-11.34**	.00

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 12 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพสูงขึ้น หลังการเข้าร่วมชุดกิจกรรมแนะแนว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นเดียวกับเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพสูงขึ้นหลังเข้าร่วมชุดกิจกรรมแนะแนว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การดำเนินการวิจัย เรื่อง การเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโดยชุดกิจกรรมแนะแนว มีความมุ่งหมายของการวิจัยเพื่อ 1) เพื่อศึกษาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียน 2) เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังเข้าร่วมชุดกิจกรรมแนะแนว ซึ่งมีสมมติฐานการวิจัย คือ นักเรียนมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพสูงขึ้น หลังการเข้าร่วมชุดกิจกรรมแนะแนว

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ 1) ตัวแปรจัดกระทำ คือ ชุดกิจกรรมแนะแนว และ 2) ตัวแปรตาม คือ การรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

การวิจัยนี้เป็นการดำเนินการวิจัยกึ่งทดลองที่ผู้วิจัยจัดทำตามแบบแผนวิจัยแบบกลุ่ม เดียววัดก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest - Posttest Design) (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2551) กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 408 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ รัชดา ปีการศึกษา 2564 จำนวน 14 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนามาจากแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถในการตัดสินใจเลือกอาชีพ (Career Decision - Making Self-Efficacy Scale: CDMSE) ของ เทเลอร์และเบทซ์ (Taylor และ Betz, 1983) และ 2) ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยแบ่งเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 การศึกษาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังเข้าร่วมชุดกิจกรรมแนะแนว ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยมีสถิติพื้นฐานที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการหาคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยหา

ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายชื่อของแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ และสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานใช้สถิติการทดสอบค่าที

สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ สามารถสรุปผลได้ ดังนี้

1. จากการศึกษากการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ และด้านการแก้ปัญหา และด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการวางแผน

2. นักเรียนกลุ่มทดลองมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพสูงขึ้น หลังการเข้าร่วมชุดกิจกรรมแนะแนว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่าชุดกิจกรรมแนะแนวสามารถเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพได้

การอภิปรายผล

จากการวิจัย เรื่อง การเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว ผู้วิจัยอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. การศึกษากการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

จากความมุ่งหมายของการวิจัยข้อที่ 1 เพื่อศึกษากการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียน ผลการศึกษาคพบว่า นักเรียนมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ และด้านการแก้ปัญหา ตามลำดับ รองลงมา คือ ด้านการเลือกเป้าหมาย ด้านการประเมินตนเอง และ ด้านการวางแผน ตามลำดับ จากผลการวิจัยดังกล่าว อาจกล่าวได้ว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นวัยที่มีความต้องการในการสำรวจข้อมูลต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลด้านการศึกษา ข้อมูลด้านอาชีพ และข้อมูลด้านส่วนตัวและสังคม จากการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่นักเรียนสามารถเข้าถึงได้ ซึ่งในช่วงวัยนี้ เป็นวัยที่ต้องการข้อมูลเพื่อที่จะนำมาประเมินความสามารถของตนเอง และนำข้อมูลนั้นไปต่อยอดในการวางแผนตัดสินใจเลือกอาชีพต่อไปในอนาคต

ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของซูเปอร์ (Super, 1953) ที่กล่าวไว้ว่า พัฒนาการทางอาชีพจะมีช่วงพัฒนาการตามช่วง ซึ่งช่วงอายุ 14 ปี ถึงอายุ 18 ปี ขั้นนี้จะเป็นขั้นของการสำรวจ โดยบุคคลที่จะสำรวจตนเองและสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ และประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ งานอดิเรกที่เป็นกิจกรรมยามว่าง ซึ่งในขั้นแรกคือขั้นสำรวจ บุคคลจะพิจารณาความสนใจ ความถนัด ความสามารถในการตัดสินใจเลือกอาชีพ แต่ยังไม่สามารถเลือกอาชีพได้ที่ชัดเจนได้ จากทฤษฎีพัฒนาการด้านอาชีพของซูเปอร์ (Super, 1953) จะสังเกตได้ว่า นักเรียนในช่วงอายุระหว่าง 14 ปี ถึงอายุ 18 ปี เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย นักเรียนจะอยู่ในช่วงที่ตนเองต้องการสำรวจความสนใจ ความถนัด ความสามารถในการตัดสินใจเลือกอาชีพ แต่ยังไม่สามารถเลือกอาชีพได้ที่ชัดเจนได้ซึ่งตรงตามทฤษฎีที่กล่าวไว้ข้างต้น

2. การเปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังเข้าร่วมชุดกิจกรรมแนะแนว

จากความมุ่งหมายของการวิจัยข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังเข้าร่วมชุดกิจกรรมแนะแนว ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพสูงขึ้น หลังการเข้าร่วมชุดกิจกรรมแนะแนว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นเดียวกับเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนสูงขึ้นหลังเข้าร่วมชุดกิจกรรมแนะแนว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ จากข้อมูลผลการวิจัยดังกล่าวนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชิดชนก จิรเศวตกุล (2545) ที่กล่าวไว้ว่าการเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพส่งผลต่อการเพิ่มการตัดสินใจเลือกอาชีพหลังการทดลอง ทั้งนี้ผู้วิจัยสรุปประเด็นได้ว่าการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนสูงขึ้น เป็นผลเนื่องมาจาก 1) ผู้วิจัยได้พัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวขึ้นโดยมีการประยุกต์วิธีการเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพให้เข้ากับองค์ประกอบด้านเนื้อหาในแต่ละด้าน อย่างครบถ้วน 2) ชุดกิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่ผู้ให้บริการแนะแนวจัดให้แก่ผู้รับบริการในเวลาเรียนหรือนอกเวลาเรียน โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับงานบริการแนะแนวด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านส่วนตัวและสังคม เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กวัยรุ่นหรือผู้ใหญ่รู้จักตนเองและสิ่งแวดล้อมดีขึ้น ได้ค้นพบความสามารถ ความถนัด ความสนใจ และความต้องการของตนเอง มีเจตคติที่ดี

ต่อการเรียน ได้เรียนรู้กระบวนการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ การปรับตัวทั้งด้านการเรียน ส่วนตัว และสังคม ตลอดทั้งการวางแผนอนาคตด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ส่วนตัวและสังคม (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์, 2545) นอกจากนี้ ชุดกิจกรรมแนะแนวมีวิธีการ เทคนิคในการนำมาปรับใช้ที่หลากหลาย ที่จะสามารถช่วยให้การจัดกิจกรรมแนะแนวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพทั้งด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และด้านส่วนตัวและสังคม โดยเฉพาะชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้นำเทคนิคเชิงสร้างสรรค์มาใช้ในแต่ละกิจกรรม ซึ่งเทคนิคเชิงสร้างสรรค์สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านกิจกรรมแนะแนว ตลอดจนการมีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนสมาชิก สามารถเปิดเผยตนเองผ่านการแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก รู้จักตระหนักรู้ในตนเองที่จะกำหนดเป้าหมายในการวางแผนตัดสินใจเลือกอาชีพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สกล วรเจริญศรี (2559) ได้ทำการพัฒนาเทคนิคเชิงสร้างสรรค์เพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพเชิงบวกในการให้คำปรึกษากลุ่มวัยรุ่น ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มทดลองที่ได้รับเทคนิคเชิงสร้างสรรค์มีสัมพันธภาพเชิงบวกในการให้คำปรึกษากลุ่มวัยรุ่นสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นรารัตน์ กิจเจริญ (2547) ที่ได้ศึกษาการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษากลุ่มเป้าหมายมีการรับรู้ความสามารถด้านอาชีพมากขึ้นหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) การให้นักเรียนได้เข้าร่วมชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ มีความเหมาะสมกับช่วงวัยของนักเรียนที่มีความสนใจในการเลือกอาชีพ และจะเกิดพัฒนาการทางอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของซูเปอร์ (Super, 1953) ที่ระบุนักเรียนที่อยู่ในวัยรุ่นตอนต้น ช่วงอายุ 14 ปี ถึงอายุ 18 ปี เป็นระยะที่เกิดการเริ่มต้นสนใจในอาชีพ โดยจะเกิดพัฒนาการทางอาชีพ และวุฒิภาวะทางอาชีพต่อไป ในช่วงอายุ 18 ปี ถึงอายุ 21 ปี จากการมีปฏิสัมพันธ์ กับสิ่งแวดล้อมแล้วเกิดการประเมินความสามารถของตนเอง ทั้งนี้การศึกษาระบบการปัญญาสังคมต่อพัฒนาการทางอาชีพตามแนวคิด ทฤษฎีปัญญาสังคมทางอาชีพ ซึ่งพัฒนามาจากทฤษฎีปัญญาสังคมของอัลเบิร์ต แบนดูรา (Bandura, 1997) พบว่าตัวแปรสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อการเลือกอาชีพ และส่งผลทางอ้อมต่อการเลือกอาชีพผ่านความสนใจ คือ การรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-efficacy) และการคาดหวังต่อผลลัพธ์ (Outcome Expectations) นั่นเอง 4) การพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างการรับรู้

ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญใน 2 องค์ประกอบ ซึ่งส่งผลต่อการเลือกทำพฤติกรรมของบุคคล คือ 1) องค์ประกอบด้านวิธีการเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองของอัลเบิร์ต แบนดูรา (Bandura, 1997) และ 2) องค์ประกอบด้านเนื้อหาจากการศึกษางานวิจัยเพื่อสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ จากแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ (Career Decision-Making Self-Efficacy Scale : CDMSE) ของ เทเลอร์และเบทซ์ (Taylor และ Betz, 1983) ซึ่งผู้วิจัยพบว่าองค์ประกอบทั้ง 2 มิติดังกล่าวส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ดังนี้

1) องค์ประกอบด้านการส่งเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเอง ที่เน้นให้นักเรียนมีการสำรวจตนเองในด้านต่าง ๆ ตามองค์ประกอบทั้ง 5 ด้าน ด้วยกระบวนการที่เสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ ทั้งจากการทบทวนความถนัด ความสนใจ ความสามารถของตนเอง จากการเข้าร่วมชุดกิจกรรมแนะแนวร่วมกับเพื่อนสมาชิก โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้วิจัยได้มีการกำหนดให้มีการเข้าร่วมชุดกิจกรรมแนะแนวอย่างต่อเนื่อง โดยใช้เทคนิคการมอบหมายงาน (Assignment Techniques) ให้นักเรียนไปสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับต้นแบบอาชีพของตนเอง (Career Idol) ซึ่งต้นแบบอาชีพมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อความสอดคล้องในตนด้านแรงจูงใจ และการมีเป้าหมายสู่เส้นทางอาชีพ โดยมีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมสู่การรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียน (กัญญารักษ์ เสนิงส์ ณ อยุธยา, 2557) ส่งผลให้นักเรียนมีความเชื่อมั่น ความสามารถของตนเองสูงขึ้น ทำให้นักเรียนเลือกกระทำพฤติกรรมนั้นที่จะนำตนเองไปสู่เป้าหมายทางอาชีพที่คาดหวัง ซึ่งเป็นไปตามกระบวนการการรับรู้ความสามารถของตนเองและการคาดหวังต่อผลลัพธ์ที่ส่งผลต่อการกระทำพฤติกรรม (Bandura, 1997) และเมื่อนักเรียนได้กระทำพฤติกรรมที่จะนำไปสู่การตัดสินใจเลือกอาชีพตามขั้นตอนของชุดกิจกรรมแนะแนวในแต่ละกิจกรรมก็จะเป็นความสำเร็จจากการกระทำที่ส่งผลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนต่อไป

2) องค์ประกอบด้านเนื้อหา ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการประเมินตนเอง ด้านการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ ด้านการเลือกเป้าหมาย ด้านการวางแผน และด้านการแก้ปัญหา ที่ผู้วิจัยนำมาเป็นวัตถุประสงค์หลักในแต่ละกิจกรรมของชุดกิจกรรมแนะแนวครบถ้วนทุกองค์ประกอบ ส่งผลให้ผู้เรียนมีความชัดเจนในการตัดสินใจเลือกอาชีพ สามารถปฏิบัติตามแผนที่ตนเองวางไว้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางอาชีพ และมีการประเมินตนเองเพื่อแก้ไขปัญหา

เป็นระยะ ตามรูปแบบการตัดสินใจเลือกอาชีพ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดทฤษฎีปัญญาสังคมทางอาชีพ (Lent, Brown, และ Hackett, 1994)

จากที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพทั้ง 10 กิจกรรม สามารถเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเป็นประโยชน์กับนักเรียนในการวางแผนอนาคตให้กับตนเองไม่เพียงแต่ด้านอาชีพเพียงอย่างเดียวแต่ยังรวมถึงด้านการศึกษา และด้านส่วนตัวและสังคมอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ก่อนที่ผู้ที่ศึกษางานวิจัยจะนำแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นไปใช้ ให้ศึกษาเรื่องของการแปลความหมายของเกณฑ์คะแนนอย่างรอบคอบ เนื่องจากในงานวิจัยนี้เป็นการใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 10 ระดับ อาจจะทำให้เกิดความเข้าใจและแปลความหมายคลาดเคลื่อนได้

1.2 ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ ทั้ง 10 กิจกรรม ให้ผู้ที่ศึกษางานวิจัย สำนักรวจจำนวนนักเรียนที่เข้าร่วมชุดกิจกรรมแนะแนว เพราะจะส่งผลต่อการผลิตนวัตกรรมในแต่ละกิจกรรม โดยเฉพาะกิจกรรมบอร์ดเกมอาชีพ (The Game of Career) จะจำกัดผู้เล่นได้ไม่เกิน 6 คนต่อ 1 บอร์ดเท่านั้น และในกิจกรรมต้นแบบอาชีพ (Career Idol) หากนักเรียนเลือกต้นแบบที่บุคคลนั้นไม่จบการศึกษามาแนะนำเสนอ ในขั้นสรุปกิจกรรมให้ผู้ศึกษางานวิจัย สรุปเพิ่มเติมให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาด้วย

1.3 ก่อนที่ผู้ที่ศึกษางานวิจัยจะนำชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปใช้ ควรศึกษาวัตถุประสงค์และเนื้อหาของแต่ละกิจกรรม รวมถึงเทคนิคและนวัตกรรมที่นำไปใช้ให้เป็นอย่างดี เนื่องจากผู้วิจัยนำกิจกรรมไปทดลองแล้วพบว่าในบางกิจกรรม เช่น กิจกรรมค้นหาตัวตนของฉันจากโมเดลตุ๊กตาขนมปัง กิจกรรม Action Plan และ กิจกรรมบอร์ดเกมอาชีพ (The Game of Career) ใช้ระยะเวลาเกินกว่าระยะเวลาที่กำหนด อาจจะต้องปรับระยะเวลาในการทำกิจกรรมให้มากขึ้น เพื่อให้การเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพให้กับกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ เช่น นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งนักเรียนอยู่ในช่วงอายุ 14 ปี ถึงอายุ 18 ปี นักเรียนจะอยู่ในขั้นระยะเริ่มต้นของการสนใจในอาชีพ มีการพิจารณาความสนใจ ความถนัด ความสามารถในการตัดสินใจเลือกอาชีพ แต่ยังไม่สามารถเลือกอาชีพได้ที่ชัดเจนได้สอดคล้องตามทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพ หากมีการนำเครื่องมือการวิจัยไปใช้ จะส่งผลให้นักเรียนมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพที่สูงขึ้น

2.2 ควรมีการติดตามประเมินผลการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียน หลังการเข้าร่วมชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อศึกษาความคงทนของการมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพต่อไป

2.3 ควรศึกษางานวิจัยโดยแบบแผนการทดลองที่แตกต่างกันออกไป เช่น แบบแผนการทดลองแบบที่มีทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ซึ่งสามารถเปรียบเทียบคะแนนกันภายในกลุ่มของแต่ละกลุ่มได้อย่างชัดเจน

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ
และหนังสือขอความอนุเคราะห์เชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

**รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถ
ของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ และชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้าง
การรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ**

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประภาส ณ พิกุล	<p>อาจารย์ประจำสาขาวิชาจิตวิทยาสังคม
สำนักวิชาสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่</p>
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ใจตรง	<p>อาจารย์ประจำสาขาวิชาจิตวิทยา
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม</p>
3. อาจารย์ ดร.ครรชิต แสงอุบล	<p>อาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยาการแนะแนว
และจิตวิทยาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ</p>

ที่ อว 8718/140

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

22 มกราคม 2564

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการสำนักวิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

เนื่องด้วย นางสาวชุติมา ทองมีขวัญ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ โดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สกล วรเจริญศรี และ รองศาสตราจารย์ ดร.มนทิรา จารุเพ็ง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประภาส ณ พิบูล เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจ 1) แบบสอบถาม และ 2) โปรแกรม ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และ จะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวชุติมา ทองมีขวัญ และ ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์จักรชัย เอกปัญญาสกุล)

รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 063 356 9554

ที่ อว 8718/140

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

22 มกราคม 2564

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

เนื่องด้วย นางสาวชุติมา ทองมีขวัญ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ โดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สกล วรเจริญศรี และรองศาสตราจารย์ ดร.มนติรา จารุเพ็ง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ใจตรง เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ 1) แบบสอบถาม และ 2) โปรแกรม ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวชุติมา ทองมีขวัญ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 063 356 9554

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน งานบริหารและธุรการ บัณฑิตวิทยาลัย โทร. 15644

ที่ อว 8718.1/141

วันที่ 22 มกราคม 2564

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

เนื่องด้วย นางสาวชุติมา ทองมีขวัญ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ โดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สกล วรเจริญศรี และ รองศาสตราจารย์ ดร.มนทิรา จารุเพ็ง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์ ดร.ครรชิต แสนอุบล เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจ 1) แบบสอบถาม และ 2) โปรแกรม ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป และสามารถสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ โทร.063 356 9554

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวชุติมา ทองมีขวัญ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย
และไปรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

**หนังสือยืนยันการยกเว้นการรับรอง
คณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**

(เอกสารนี้เพื่อแสดงว่าคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ ได้พิจารณาโครงการวิจัยนี้)

ชื่อโครงการวิจัย : การเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียน
ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว
ชื่อหัวหน้าโครงการวิจัย : นางสาว จุติมา ทองนิชวิญ
หน่วยงานต้นสังกัด : คณะศึกษาศาสตร์
รหัสโครงการวิจัย : SWUEC-G-055/2564X

โครงการวิจัยนี้เป็นโครงการวิจัยที่เข้าข่ายยกเว้น (Research with Exemption from SWUEC)

วันที่ยื่นขึ้น : 29 มกราคม 2564

ยืนยันโดย : คณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ดำเนินการ
รับรองโครงการวิจัยตามแนวทางหลักจริยธรรมการวิจัยในคนที่เป็นสากล ได้แก่ Declaration of Helsinki, the
Belmont Report, CIOMS Guidelines และ the International Conference on Harmonization in Good Clinical
Practice (ICH-GCP)

ออกให้ ณ วันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2564

(ลงชื่อ).....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พันตพร หึงงอนปากา เอี่ยมจิรกุล)

กรรมการและเลขานุการคณะกรรมการจริยธรรม

สำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์

(ลงชื่อ).....

(แพทย์หญิงสุวิทย์ วัชรสุวรรณ์)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรม

สำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์

หมายเลขรับรอง : SWUEC/X/G-055/2564

ที่ อว 8718/2116

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

4 ตุลาคม 2564

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี

เนื่องด้วย นางสาวชุตินา ทองมีขวัญ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ โดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สกล วรเจริญศรี และ รองศาสตราจารย์ ดร.มณทิรา จารุเพ็ง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ นิสิตขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล โดยใช้ 1) แบบสอบถาม เรื่อง การรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ และ 2) ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ กับ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4-6 จำนวน 30 คน โดยใช้ออนไลน์ เพื่อเป็นข้อมูลวิจัย ระหว่างเดือนตุลาคม 2564 ถึงเดือนพฤศจิกายน 2564 ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณ ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 063 356 9554

ที่ อว 8718/2116

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

4 ตุลาคม 2564

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ รัชดา

เนื่องด้วย นางสาวชุติมา ทองมีขวัญ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ โดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สกล วรเจริญศรี และ รองศาสตราจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ นิสิตขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล โดยใช้ 1) แบบสอบถาม เรื่อง การรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ และ 2) ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ กับ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4-6 จำนวน 100 คน โดยใช้ออนไลน์ เพื่อเป็นข้อมูลวิจัย ระหว่างเดือนตุลาคม 2564 ถึงเดือนพฤศจิกายน 2564 ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 063 356 9554

ที่ อว 8718/2116

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

4 ตุลาคม 2564

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี)

เนื่องด้วย นางสาวชุติมา ทองมีขวัญ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ โดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สกล วรเจริญศรี และ รองศาสตราจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ นิสิตขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล โดยใช้ 1) แบบสอบถาม เรื่อง การรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ และ 2) ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ กับ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4-6 จำนวน 100 คน โดยใช้ออนไลน์ เพื่อเป็นข้อมูลวิจัย ระหว่างเดือนตุลาคม 2564 ถึงเดือนพฤศจิกายน 2564 ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 063 356 9554

ภาคผนวก ค

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของ
ตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ
2. ค่าดัชนีความสอดคล้องของชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างการรับรู้
ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

ตาราง 13 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเอง
ในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

องค์ประกอบ	ข้อ	ข้อความ	คะแนนความ			$\sum R$	ความ สอดคล้อง (IOC)	ผลการ พิจารณา
			คิดเห็นของ					
			ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่					
			1	2	3			
1. ด้านการประเมินตนเอง (Self-appraisal)								
	1	นักเรียนประเมิน ความสามารถต่าง ๆ ของ ตนเองที่สอดคล้องกับ อาชีพได้	1	1	1	3	1.00	คัดเลือกไว้
	2	นักเรียนพยายามหา เหตุผลที่ส่งผลต่อ เป้าหมายในการประกอบ อาชีพในอนาคต	1	1	0	2	0.67	คัดเลือกไว้
	3	นักเรียนไม่คิดถึงเหตุผล พิจารณาเกี่ยวกับ เป้าหมายในการประกอบ อาชีพ	1	1	0	2	0.67	คัดเลือกไว้
	4	นักเรียนสามารถทบทวน ตนเองหรือกำหนดอาชีพที่ นักเรียนอยากจะเป็นได้	1	1	1	3	1.00	คัดเลือกไว้
	5	นักเรียนเขียนรายชื่อสาขา/ คณะที่ตนเองสนใจได้ อย่างหลากหลาย เพื่อให้ ไปสู่การประกอบอาชีพใน อนาคต	1	1	1	3	1.00	คัดเลือกไว้

ตาราง 13 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ข้อ	ข้อความ	คะแนนความ คิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่			$\sum R$	ความ สอดคล้อง (IOC)	ผลการ พิจารณา
			1	2	3			
1. ด้านการประเมินตนเอง (Self-appraisal) (ต่อ)								
	6	นักเรียนสามารถบอกเหตุ ผลได้ว่าอะไรคือสิ่งที่ สำคัญที่สุดในการประกอบ อาชีพในอนาคต	1	1	1	3	1.00	คัดเลือกไว้
	7	นักเรียนได้กำหนดขั้นตอน เพื่อไปสู่การประกอบ อาชีพในอนาคตของ ตนเอง	1	1	1	3	1.00	คัดเลือกไว้
	8	นักเรียนเขียนอาชีพที่ ตนเองสนใจในอนาคต ได้ อย่างหลากหลาย	1	1	0	2	0.67	คัดเลือกไว้
	9	นักเรียนสามารถทบทวน ตนเองได้ว่ามีรูปแบบการ ใช้ชีวิตอย่างไรที่สอดคล้อง กับการประกอบอาชีพใน อนาคต	1	1	1	3	1.00	คัดเลือกไว้
	10	นักเรียนสามารถทบทวน ความสนใจของตนเองที่ ไปสู่เป้าหมายในการ ประกอบอาชีพในอนาคต	1	1	1	3	1.00	คัดเลือกไว้

ตาราง 13 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ข้อ	ข้อความ	คะแนนความ			$\sum R$	ความ สอดคล้อง (ioc)	ผลการ พิจารณา
			คิดเห็นของ					
			ผู้ทรงคุณวุฒิ					
			คนที่					
			1	2	3			
2. ด้านการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ (Gather Occupational Information)								
	11	นักเรียนศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพที่ตนเองสนใจ	1	1	1	3	1.00	คัดเลือกไว้
	12	นักเรียนศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับคณะ/สาขาที่ตนเองสนใจ	1	1	1	3	1.00	คัดเลือกไว้
	13	นักเรียนศึกษาลักษณะต่าง ๆ ของอาชีพที่ตนเองสนใจ	1	1	1	3	1.00	คัดเลือกไว้
	14	นักเรียนหาข้อมูลเกี่ยวกับโอกาสความก้าวหน้าทางอาชีพที่ตนเองสนใจจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ	1	1	1	3	1.00	คัดเลือกไว้
	15	นักเรียนหาข้อมูลเกี่ยวกับแนวโน้มการจ้างงานความต้องการของอาชีพในอนาคต	1	1	1	3	1.00	คัดเลือกไว้
	16	นักเรียนศึกษาหาข้อมูลด้านการศึกษาที่สอดคล้องกับอาชีพในอนาคต	1	1	1	3	1.00	คัดเลือกไว้

ตาราง 13 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ข้อ	ข้อความ	คะแนนความ			$\sum R$	ความ สอดคล้อง (IOC)	ผลการ พิจารณา
			คิดเห็นของ					
			ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่					
			1	2	3			
2. ด้านการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ (Gather Occupational Information) (ต่อ)								
	17	นักเรียนหาข้อมูลเกี่ยวกับ รายได้ของอาชีพที่ตนเอง สนใจ	1	1	1	3	1.00	คัดเลือกไว้
	18	นักเรียนหาข้อมูลเกี่ยวกับ การประกอบอาชีพและ ข้อมูลการศึกษาที่จะเรียน ในอนาคตจากคนรอบข้าง	1	1	1	3	1.00	คัดเลือกไว้
	19	นักเรียนพูดคุยกับเพื่อน เกี่ยวกับอาชีพที่นักเรียน อาจจะประกอบอาชีพใน อนาคต	1	1	1	3	1.00	คัดเลือกไว้
	20	นักเรียนพูดคุยและ สอบถามข้อมูลจากผู้มี ประสบการณ์ในอาชีพ นั้น ๆ โดยตรง	1	1	1	3	1.00	คัดเลือกไว้
3. ด้านการเลือกเป้าหมาย (Goal selection)								
	21	นักเรียนตัดสินใจเลือก อาชีพที่สอดคล้องกับ ความสนใจของตนเอง	1	1	1	3	1.00	คัดเลือกไว้
	22	นักเรียนตัดสินใจเลือก คณะ/สาขาตามความถนัด ของตนเอง	1	1	1	3	1.00	คัดเลือกไว้

ตาราง 13 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ข้อ	ข้อความ	คะแนนความ			$\sum R$	ความ สอดคล้อง (IOC)	ผลการ พิจารณา
			คิดเห็นของ					
			ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่					
			1	2	3			
3. ด้านการเลือกเป้าหมาย (Goal selection) (ต่อ)								
	23	นักเรียนตัดสินใจเลือกเรียนในคณะ/สาขาที่ต้องการถึงแม้ว่าคณะ/สาขาดังกล่าวไม่ได้เปิดโอกาสกว้างในการหางาน	1	1	1	3	1.00	คัดเลือกไว้
	24	นักเรียนตัดสินใจเลือกอาชีพตามแนวทางการใช้ชีวิตของตนเอง	1	1	0	2	0.67	คัดเลือกไว้
	25	นักเรียนตัดสินใจเลือกอาชีพตามสาขาที่กำลังเป็นที่นิยมในปัจจุบัน โดยไม่คำนึงถึงความสามารถและความสนใจของตนเอง	1	1	1	3	1.00	คัดเลือกไว้
	26	นักเรียนสามารถตัดสินใจเลือกคณะ/สาขาที่ต้องการมากที่สุดจากหลาย ๆ ตัวเลือกที่ตนเองกำหนดไว้ได้	1	1	1	3	1.00	คัดเลือกไว้
	27	นักเรียนตัดสินใจเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับแนวทางการใช้ชีวิตของตนเองได้	1	1	1	3	1.00	คัดเลือกไว้

ตาราง 13 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ข้อ	ข้อความ	คะแนนความ			$\sum R$	ความ สอดคล้อง (IOC)	ผลการ พิจารณา
			คิดเห็นของ					
			ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่					
			1	2	3			
3. ด้านการเลือกเป้าหมาย (Goal selection) (ต่อ)								
	28	นักเรียนตัดสินใจเลือก คณะ/สาขาหรืออาชีพที่คิด ว่าเหมาะสมกับศักยภาพ และความสามารถของ ตนเองได้	1	1	1	3	1.00	คัดเลือกไว้
	29	นักเรียนตัดสินใจเลือก คณะ/สาขาหรืออาชีพที่ ตรงกับความสนใจของ ตนเองได้	1	1	1	3	1.00	คัดเลือกไว้
	30	นักเรียนตัดสินใจเลือก คณะ/สาขาที่เหมาะสมกับ ตนเอง โดยพิจารณาจาก ความต้องการของตนเอง	1	1	1	3	1.00	คัดเลือกไว้
4. ด้านการวางแผน (Planning)								
	31	นักเรียนวางแผนเป้าหมาย ให้กับตนเองในการเลือก ศึกษาต่อ ในอีก 5 ปี ข้างหน้า	1	1	1	3	1.00	คัดเลือกไว้
	32	นักเรียนมีการสะสม ผลงานเพื่อใช้ในการเตรียม ตัวสำหรับการศึกษาต่อ	1	0	1	2	0.67	คัดเลือกไว้

องค์ประกอบ	ข้อ	ข้อความ	คะแนนความ			$\sum R$	ความ สอดคล้อง (IOC)	ผลการ พิจารณา
			คิดเห็นของ					
			ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่					
			1	2	3			
4. ด้านการวางแผน (Planning) (ต่อ)								
	33	นักเรียนมีการสะสม ผลงานเพื่อใช้ในการเตรียม ตัวสำหรับการประกอบ อาชีพในอนาคต	1	0	1	2	0.67	คัดเลือกไว้
	34	นักเรียนมีการเตรียมตัว โดยการขอหนังสือรับรอง จากโรงเรียนที่เรียนมา	1	-1	0	0	0.00	ตัดทิ้ง
	35	ในอนาคตหากมีการ สัมภาษณ์เข้าทำงาน นักเรียนสามารถผ่านการ สัมภาษณ์งานได้อย่าง ราบรื่น	1	0	0	1	0.33	ตัดทิ้ง
	36	นักเรียนวางแผนการเรียนรู้ หรืออาชีพไว้ นอกเหนือ จากคณะ/สาขาที่เรียนมา เพื่อเอาไว้เป็นทางเลือกที่ อาจช่วยสร้างโอกาสต่อ การประกอบอาชีพใน อนาคต	1	0	1	2	0.67	คัดเลือกไว้
	37	นักเรียนมีการวางแผนโดย การกำหนดวิธีการที่จะไปสู่ เป้าหมายในคณะ/สาขาที่ ตนเองเลือกเรียน	1	0	1	2	0.67	คัดเลือกไว้

ตาราง 13 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ข้อ	ข้อความ	คะแนนความ			$\sum R$	ความ สอดคล้อง (ioc)	ผลการ พิจารณา
			คิดเห็นของ					
			ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่					
			1	2	3			
4. ด้านการวางแผน (Planning) (ต่อ)								
	38	นักเรียนเตรียมตัวโดยการฝึกประสบการณ์ที่ เกี่ยวข้องกับอาชีพ ที่ ตนเองสนใจในอนาคต	1	-1	1	1	0.33	ตัดทิ้ง
5. ด้านการแก้ปัญหา (Problem Solving)								
	39	นักเรียนศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับข้อมูลที่เป็น ปัญหาและอุปสรรคต่อ การศึกษาต่อ/การประกอบ อาชีพในอนาคต	1	1	1	3	1.00	คัดเลือกไว้
	40	นักเรียนหาบุคคลปรึกษา พูดคุยเกี่ยวกับการเลือก ศึกษาต่อ/การประกอบ อาชีพในอนาคต	1	1	1	3	1.00	คัดเลือกไว้
	41	นักเรียนหาข้อมูลเพื่อนำมาอธิบายปัญหาที่ เกิดขึ้น	1	1	1	3	1.00	คัดเลือกไว้
	42	นักเรียนมีความมุ่งมั่น พยายามถึงแม้ว่าจะมี ปัญหาระหว่างเรียนใน คณะ/สาขาที่ตนเองเลือก	1	1	1	3	1.00	คัดเลือกไว้

ตาราง 13 (ต่อ)

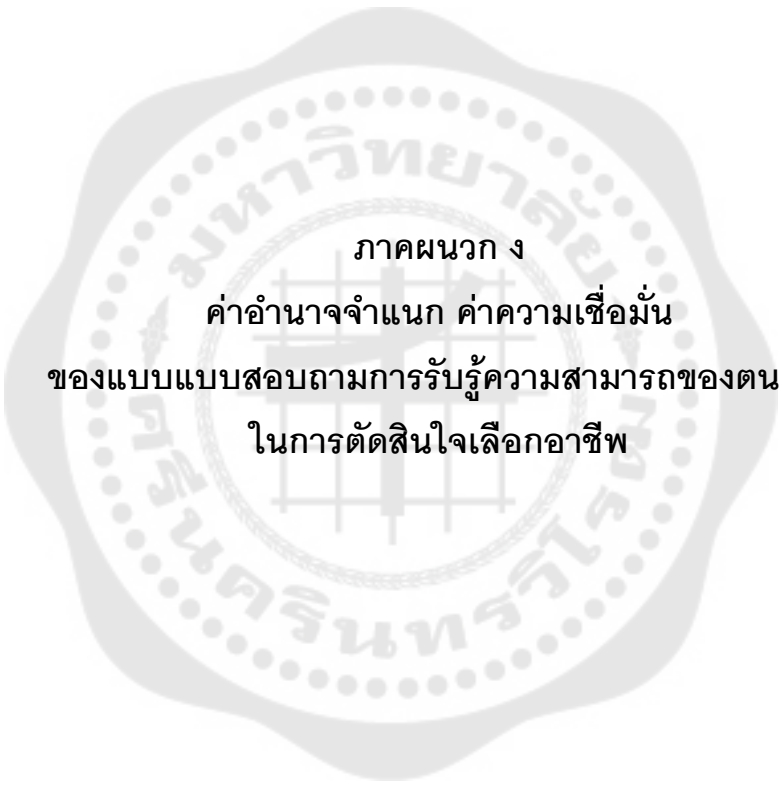
องค์ประกอบ	ข้อ	ข้อความ	คะแนนความ			$\sum R$	ความ สอดคล้อง (IOC)	ผลการ พิจารณา
			คิดเห็นของ					
			ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่					
			1	2	3			
5. ด้านการแก้ปัญหา (Problem Solving) (ต่อ)								
	43	นักเรียนมีทางเลือกสำรอง กรณีที่ไม่ได้เรียนในคณะ/ สาขาที่ตนเองเลือกไว้ใน อันดับหนึ่ง	1	1	1	3	1.00	คัดเลือกไว้
	44	นักเรียนพร้อมที่จะเปลี่ยน คณะ/สาขา หากเรียนไป แล้วพบว่าคณะ/สาขานั้น ไม่เหมาะสมกับตนเอง	1	1	1	3	1.00	คัดเลือกไว้
	45	นักเรียนสามารถเปลี่ยน เป้าหมายได้ ถ้าหาก เป้าหมายนั้นไม่สามารถ ตอบสนองความต้องการ ของตนเอง	1	1	1	3	1.00	คัดเลือกไว้
	46	นักเรียนสามารถย้ายถิ่น ฐานได้ หากเชื้อต่อการ ประกอบอาชีพที่ต้องการ	1	1	1	3	1.00	คัดเลือกไว้

ตาราง 14 ตารางค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างการรับรู้
ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

ครั้งที่	กิจกรรมแนะแนว	คะแนนความ คิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่			$\sum R$	ความ สอดคล้อง (IOC)	ผลการ พิจารณา
		1	2	3			
1	เรื่อง ปฐมนิเทศ						
	วัตถุประสงค์	1	1	1	3	1.00	ผ่าน
	เนื้อหา	1	1	1	3	1.00	ผ่าน
	เทคนิคที่ใช้	1	1	1	3	1.00	ผ่าน
2	เรื่อง ค้นหาตัวตนของฉันจากโมเดลตุ๊กตาขนมปัง						
	วัตถุประสงค์	1	1	1	3	1.00	ผ่าน
	เนื้อหา	1	1	1	3	1.00	ผ่าน
	เทคนิคที่ใช้	1	1	1	3	1.00	ผ่าน
3	เรื่อง คณะที่ใช้ สู่อาชีพที่ชอบ						
	วัตถุประสงค์	1	1	1	3	1.00	ผ่าน
	เนื้อหา	1	1	1	3	1.00	ผ่าน
	เทคนิคที่ใช้	1	1	1	3	1.00	ผ่าน
4	เรื่อง โลกกว้างทางอาชีพ						
	วัตถุประสงค์	1	1	1	3	1.00	ผ่าน
	เนื้อหา	1	1	1	3	1.00	ผ่าน
	เทคนิคที่ใช้	1	1	1	3	1.00	ผ่าน
5	เรื่อง ต้นแบบอาชีพ (Career Idol)						
	วัตถุประสงค์	1	1	1	3	1.00	ผ่าน
	เนื้อหา	1	1	1	3	1.00	ผ่าน
	เทคนิคที่ใช้	1	1	1	3	1.00	ผ่าน

ตาราง 14 (ต่อ)

ครั้งที่	กิจกรรมแนะแนว	คะแนนความ			$\sum R$	ความ สอดคล้อง (IOC)	ผลการ พิจารณา
		คิดเห็นของ					
		ผู้ทรงคุณวุฒิ					
		คนที่					
		1	2	3			
6	เรื่อง นิแหละ...อาชีพของฉัน						
	วัตถุประสงค์	1	1	1	3	1.00	ผ่าน
	เนื้อหา	1	1	1	3	1.00	ผ่าน
	เทคนิคที่ใช้	1	1	1	3	1.00	ผ่าน
7	เรื่อง Road Map เส้นทางสู่อาชีพของตนเอง						
	วัตถุประสงค์	1	1	1	3	1.00	ผ่าน
	เนื้อหา	1	1	1	3	1.00	ผ่าน
	เทคนิคที่ใช้	1	1	1	3	1.00	ผ่าน
8	เรื่อง Action Plan						
	วัตถุประสงค์	1	1	1	3	1.00	ผ่าน
	เนื้อหา	1	1	1	3	1.00	ผ่าน
	เทคนิคที่ใช้	1	1	1	3	1.00	ผ่าน
9	เรื่อง บอร์ดเกมอาชีพ (The Game of Career)						
	วัตถุประสงค์	1	1	1	3	1.00	ผ่าน
	เนื้อหา	1	1	1	3	1.00	ผ่าน
	เทคนิคที่ใช้	1	1	1	3	1.00	ผ่าน
10	เรื่อง ปัจฉิมนิเทศ						
	วัตถุประสงค์	1	1	1	3	1.00	ผ่าน
	เนื้อหา	1	1	1	3	1.00	ผ่าน
	เทคนิคที่ใช้	1	1	1	3	1.00	ผ่าน

ภาคผนวก ง
คำอำนาจจำแนก ค่าความเชื่อมั่น
ของแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเอง
ในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

ตาราง 15 ตารางค่าอำนาจจำแนก ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถ
ของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ		
ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (r)	ผลการคัดเลือก
1	0.71	คัดเลือกไว้
2	0.62	คัดเลือกไว้
3	0.36	คัดเลือกไว้
4	0.86	คัดเลือกไว้
5	0.54	คัดเลือกไว้
6	0.56	คัดเลือกไว้
7	0.87	คัดเลือกไว้
8	0.45	คัดเลือกไว้
9	0.83	คัดเลือกไว้
10	0.82	คัดเลือกไว้
11	0.80	คัดเลือกไว้
12	0.78	คัดเลือกไว้
13	0.80	คัดเลือกไว้
14	0.80	คัดเลือกไว้
15	0.49	คัดเลือกไว้
16	0.71	คัดเลือกไว้
17	0.48	คัดเลือกไว้
18	0.50	คัดเลือกไว้
19	0.57	คัดเลือกไว้
20	0.57	คัดเลือกไว้
21	0.78	คัดเลือกไว้
22	0.79	คัดเลือกไว้
23	0.40	คัดเลือกไว้
24	0.58	คัดเลือกไว้

ตาราง 15 (ต่อ)

แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ		
ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (r)	ผลการคัดเลือก
25	0.23	คัดเลือกไว้
26	0.80	คัดเลือกไว้
27	0.86	คัดเลือกไว้
28	0.76	คัดเลือกไว้
29	0.80	คัดเลือกไว้
30	0.68	คัดเลือกไว้
31	0.79	คัดเลือกไว้
32	0.37	คัดเลือกไว้
33	0.34	คัดเลือกไว้
34	0.63	คัดเลือกไว้
35	0.85	คัดเลือกไว้
36	0.62	คัดเลือกไว้
37	0.39	คัดเลือกไว้
38	0.41	คัดเลือกไว้
39	0.78	คัดเลือกไว้
40	0.63	คัดเลือกไว้
41	0.33	คัดเลือกไว้
42	0.40	คัดเลือกไว้
43	0.33	คัดเลือกไว้

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ
มีค่าเท่ากับ .961

ภาคผนวก จ
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อการศึกษาเท่านั้น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2. คำตอบของนักเรียนจะเป็นประโยชน์และมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการศึกษาและการวิจัย

3. คำตอบของนักเรียนไม่มีถูกหรือผิด ผู้วิจัยจึงใคร่ขอความกรุณาจากนักเรียนช่วยตอบแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพตามความเป็นจริง และตรงกับความคิด ความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด

4. ข้อมูลต่าง ๆ ของนักเรียนจะถือเป็นความลับและไม่เป็นผลเสียต่อนักเรียนหรือบุคคลใด ๆ

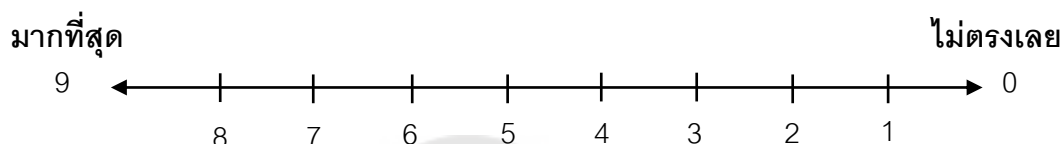
5. โปรดตอบคำถามให้ครบทุกข้อ ผู้วิจัยขอบคุณนักเรียนทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม และให้ความช่วยเหลือในการวิจัยครั้งนี้อย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้

แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแต่ละข้อ โดยพิจารณาอย่างรอบคอบแล้วทำเครื่องหมาย ○

ลงในช่องเพียงหนึ่งช่องให้ตรงกับความคิด ความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด

ระดับคะแนน หมายถึง มีพฤติกรรม ความคิด ความรู้สึกในข้อนั้นๆ ตั้งแต่มากที่สุด ไปจนถึงไม่ตรงกับนักเรียนเลย

ความหมายของระดับคะแนน

9 หมายถึง	ข้อความนั้นมีลักษณะตรงกับนักเรียนมากที่สุด
8 หมายถึง	ข้อความนั้นมีลักษณะตรงกับนักเรียนค่อนข้างมากที่สุด
7 หมายถึง	ข้อความนั้นมีลักษณะตรงกับนักเรียนมาก
6 หมายถึง	ข้อความนั้นมีลักษณะตรงกับนักเรียนค่อนข้างมาก
5 หมายถึง	ข้อความนั้นมีลักษณะตรงกับนักเรียนปานกลาง
4 หมายถึง	ข้อความนั้นมีลักษณะค่อนข้างน้อย
3 หมายถึง	ข้อความนั้นมีลักษณะน้อย
2 หมายถึง	ข้อความนั้นมีลักษณะค่อนข้างน้อยที่สุด
1 หมายถึง	ข้อความนั้นมีลักษณะน้อยที่สุด
0 หมายถึง	ข้อความนั้นมีลักษณะไม่ตรงกับนักเรียนเลย

ข้อ	ข้อความ	ระดับ									
1. ด้านการประเมินตนเอง (Self-appraisal)											
1	นักเรียนประเมินความสามารถต่าง ๆ ของตนเองที่สอดคล้องกับอาชีพได้	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0
2	นักเรียนพยายามหาเหตุผลที่ส่งผลต่อเป้าหมายในการประกอบอาชีพในอนาคต	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0
3	นักเรียนไม่พิจารณาถึงเหตุผล เกี่ยวกับเป้าหมายในการประกอบอาชีพ	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0
4	นักเรียนสามารถทบทวนตนเองหรือกำหนดอาชีพที่นักเรียนอยากจะ เป็นได้	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0
5	นักเรียนเขียนรายชื่อสาขา/คณะที่ตนเองสนใจได้อย่างหลากหลาย เพื่อให้ไปสู่การประกอบอาชีพในอนาคต	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0
6	นักเรียนสามารถบอกเหตุผลได้ว่าอะไรคือสิ่งที่สำคัญที่สุดในการ ประกอบอาชีพในอนาคต	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0
7	นักเรียนได้กำหนดขั้นตอน เพื่อไปสู่การประกอบอาชีพในอนาคต ของตนเอง	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0
8	นักเรียนเขียนอาชีพที่ตนเองสนใจในอนาคต ได้อย่างหลากหลาย	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0
9	นักเรียนสามารถทบทวนตนเองได้ว่ามีรูปแบบการใช้ชีวิตอย่างไรที่ สอดคล้องกับการประกอบอาชีพในอนาคต	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0
10	นักเรียนสามารถทบทวนความสนใจของตนเองที่ไปสู่เป้าหมายใน การประกอบอาชีพในอนาคต	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0
2. ด้านการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ (Gather Occupational Information)											
11	นักเรียนทราบข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพที่ตนเองสนใจ	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0
12	นักเรียนทราบข้อมูลเกี่ยวกับคณะ/สาขาที่ตนเองสนใจ	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0
13	นักเรียนทราบลักษณะต่าง ๆ ของอาชีพที่ตนเองสนใจ	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0
14	นักเรียนทราบเกี่ยวกับโอกาสความก้าวหน้าทางอาชีพที่ตนเอง สนใจจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0
15	นักเรียนทราบข้อมูลเกี่ยวกับแนวโน้มการจ้างงาน ความต้องการ ของอาชีพในอนาคต	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0
16	นักเรียนทราบข้อมูลด้านการศึกษาที่สอดคล้องกับอาชีพในอนาคต	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0
17	นักเรียนทราบข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ของอาชีพที่ตนเองสนใจ	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0

ข้อ	ข้อความ	ระดับ									
2. ด้านการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ (Gather Occupational Information) (ต่อ)											
18	นักเรียนทราบข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบอาชีพและข้อมูลการศึกษาที่จะเรียนในอนาคตจากคนรอบข้าง	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0
19	นักเรียนพูดคุยกับเพื่อนเกี่ยวกับอาชีพที่นักเรียนอาจจะประกอบอาชีพนั้นในอนาคต	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0
20	นักเรียนพูดคุยและสอบถามข้อมูลจากผู้มีประสบการณ์ในอาชีพนั้น ๆ โดยตรง	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0
3. ด้านการเลือกเป้าหมาย (Goal selection)											
21	นักเรียนสามารถประเมินตนเองได้ว่าตนเองเหมาะสมกับอาชีพอะไร	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0
22	นักเรียนตัดสินใจเลือกคณะ/สาขาตามความถนัดของตนเอง	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0
23	นักเรียนตัดสินใจเลือกเรียนในคณะ/สาขาที่ต้องการถึงแม้ว่าคณะ/สาขาดังกล่าวไม่ได้เปิดโอกาสกว้างในการหางาน	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0
24	นักเรียนตัดสินใจเลือกอาชีพตามแนวทางการใช้ชีวิตของตนเอง	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0
25	นักเรียนตัดสินใจเลือกอาชีพตามสาขาที่กำลังเป็นที่นิยมในปัจจุบันโดยไม่คำนึงถึงความสามารถและความสนใจของตนเอง	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0
26	นักเรียนสามารถตัดสินใจเลือกคณะ/สาขาที่ต้องการมากที่สุดจากหลาย ๆ ตัวเลือกที่ตนเองกำหนดไว้ได้	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0
27	นักเรียนตัดสินใจเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับแนวทางการใช้ชีวิตของตนเองได้	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0
28	นักเรียนตัดสินใจเลือกคณะ/สาขาหรืออาชีพที่คิดว่าเหมาะสมกับศักยภาพและความสามารถของตนเองได้	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0
29	นักเรียนตัดสินใจเลือกคณะ/สาขาหรืออาชีพที่ตรงกับความสนใจของตนเองได้	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0
30	นักเรียนตัดสินใจเลือกคณะ/สาขาที่เหมาะสมกับตนเอง โดยพิจารณาจากความต้องการของตนเอง	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0
4. ด้านการวางแผน (Planning)											
31	นักเรียนวางแผนเป้าหมายให้กับตนเองในการเลือกศึกษาต่อ ในอีก 5 ปีข้างหน้า	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0

ข้อ	ข้อความ	ระดับ									
4. ด้านการวางแผน (Planning) (ต่อ)											
32	นักเรียนมีการสะสมผลงานเพื่อใช้ในการเตรียมตัวสำหรับการศึกษาต่อ	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0
33	นักเรียนมีการสะสมผลงานเพื่อใช้ในการเตรียมตัวสำหรับการประกอบอาชีพในอนาคต	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0
34	นักเรียนวางแผนการเรียน หรืออาชีพไว้ นอกเหนือจากคณะ/สาขาที่เรียนมา เพื่อเอาไว้เป็นทางเลือกที่อาจช่วยสร้างโอกาสต่อการประกอบอาชีพในอนาคต	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0
35	นักเรียนมีการวางแผนโดยการกำหนดวิธีการที่จะไปสู่เป้าหมายในคณะ/สาขาที่ตนเองเลือกเรียน	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0
5. ด้านการแก้ปัญหา (Problem Solving)											
36	นักเรียนศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับข้อมูลที่เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการศึกษาต่อ/การประกอบอาชีพในอนาคต	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0
37	นักเรียนหาบุคคลเพื่อปรึกษา พูดคุยเกี่ยวกับการเลือกศึกษาต่อ/การประกอบอาชีพในอนาคต	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0
38	นักเรียนหาข้อมูลเพื่อนำมาอธิบายปัญหาที่เกิดขึ้น	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0
39	นักเรียนมีความมุ่งมั่น พยายามถึงแม้ว่าจะมีปัญหาระหว่างเรียนในคณะ/สาขาที่ตนเองเลือก	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0
40	นักเรียนมีทางเลือกสำรอง กรณีที่ไม่ได้เรียนในคณะ/สาขาที่ตนเองเลือกไว้ในอันดับหนึ่ง	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0
41	นักเรียนพร้อมที่จะเปลี่ยนคณะ/สาขา หากเรียนไปแล้วพบว่าคณะ/สาขานั้นไม่เหมาะกับตนเอง	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0
42	นักเรียนสามารถเปลี่ยนเป้าหมายได้ ถ้าหากเป้าหมายนั้นไม่สามารถตอบสนองความต้องการของตนเอง	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0
43	นักเรียนสามารถย้ายถิ่นฐานได้ หากเจอต่อการประกอบอาชีพที่ต้องการ	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0

เกณฑ์การให้คะแนนของแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

1. ข้อความที่มีความหมายทางบวก

มากที่สุด	ให้คะแนน	9	คะแนน
ค่อนข้างมากที่สุด	ให้คะแนน	8	คะแนน
มาก	ให้คะแนน	7	คะแนน
ค่อนข้างมาก	ให้คะแนน	6	คะแนน
ปานกลาง	ให้คะแนน	5	คะแนน
ค่อนข้างน้อย	ให้คะแนน	4	คะแนน
น้อย	ให้คะแนน	3	คะแนน
ค่อนข้างน้อยที่สุด	ให้คะแนน	2	คะแนน
น้อยที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน
ไม่เลย	ให้คะแนน	0	คะแนน

2. ข้อความที่มีความหมายทางลบ

ไม่เลย	ให้คะแนน	9	คะแนน
น้อยที่สุด	ให้คะแนน	8	คะแนน
ค่อนข้างน้อยที่สุด	ให้คะแนน	7	คะแนน
น้อย	ให้คะแนน	6	คะแนน
ค่อนข้างน้อย	ให้คะแนน	5	คะแนน
ปานกลาง	ให้คะแนน	4	คะแนน
ค่อนข้างมาก	ให้คะแนน	3	คะแนน
มาก	ให้คะแนน	2	คะแนน
ค่อนข้างมากที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน
มากที่สุด	ให้คะแนน	0	คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน

เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนนการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือก สามารถแปลความหมายของคะแนนได้ดังนี้

คะแนนดิบ (Raw score)	คะแนนเฉลี่ย (Mean)	การแปลความหมาย
430 - 344	7.20 – 9.00	นักเรียนมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพอยู่ในระดับมากที่สุด
258 - 343	5.40 – 7.19	นักเรียนมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพอยู่ในระดับมาก
172 - 257	3.60 – 5.39	นักเรียนมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพอยู่ในระดับปานกลาง
86 - 171	1.80 – 3.59	นักเรียนมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพอยู่ในระดับน้อย
0 - 85	0.00 – 1.79	นักเรียนมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพอยู่ในระดับน้อยที่สุด

**สรุปชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเอง
ในการตัดสินใจเลือกอาชีพ**

ครั้งที่	องค์ประกอบ	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	เทคนิคที่ใช้	เวลา
1	-	ปฐมนิเทศ	1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้วิจัยกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนด้วยกัน 2. เพื่ออธิบายความสำคัญ และวัตถุประสงค์ ประโยชน์ที่ได้รับ และข้อตกลงต่าง ๆ ของการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว เช่น จำนวนครั้ง ตารางการเข้าร่วมกิจกรรม ระยะเวลา สถานที่ เป็นต้น	1. เทคนิคเชิงสร้างสรรค์โดยใช้เทคนิคการบอกชื่อรอบวง (Name circle technique) 2. เทคนิคเชิงสร้างสรรค์ใช้นวัตกรรม Nice to meet you Card 3. เทคนิคการอภิปรายกลุ่ม	60 นาที
2	ด้านการประเมินตนเอง (Self-appraisal)	ค้นหาตัวตนของฉันจากโมเดลตุ๊กตาขนมปัง	1. เพื่อให้ นักเรียนสามารถประเมินความสามารถต่าง ๆ ของตนเองที่สอดคล้องกับอาชีพได้ 2. เพื่อให้ นักเรียนอธิบายความถนัด ความสนใจของตนเองที่ไปสู่เป้าหมายในการประกอบอาชีพในอนาคตได้	1. เทคนิคเชิงสร้างสรรค์ใช้กิจกรรม “ค้นหาตัวตนของฉันจากโมเดลตุ๊กตาขนมปัง” 2. เทคนิคการอภิปรายกลุ่ม	60 นาที

ตาราง (ต่อ)

ครั้งที่	องค์ประกอบ	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	เทคนิคที่ใช้	เวลา
3	ด้านการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ (Gather Occupational Information)	คณะที่ใช้ สู่อาชีพที่ชอบ	1. เพื่อให้นักเรียนสามารถอธิบาย “กลุ่มสาขาวิชาและอาชีพจำแนกตามระบบ ISCED (International Standard Classification Of Education)” ได้ 2. เพื่อให้นักเรียนสามารถอธิบายคณะและสาขาตามความสนใจของตนเองได้	1. เทคนิคเชิงสร้างสรรค์โดยใช้นวัตกรรม ISCED CARD 2. เทคนิคการอภิปรายกลุ่ม	60 นาที
4	ด้านการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ (Gather Occupational Information)	โลกกว้างทางอาชีพ	เพื่อให้นักเรียนรู้ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ (Gather Occupational Information) มากยิ่งขึ้น	1. เทคนิคเชิงสร้างสรรค์โดยใช้นวัตกรรม Hidden Career 2. เทคนิคการอภิปรายกลุ่ม 3. เทคนิคการมอบหมายงาน	60 นาที
5	ด้านการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ (Gather Occupational Information)	ต้นแบบอาชีพ (Career Idol)	เพื่อให้นักเรียนรู้ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ (Gather Occupational Information) ที่ตนเองสนใจมากยิ่งขึ้น	1. เทคนิคเชิงสร้างสรรค์โดยใช้กิจกรรม “นี่แหละ... อาชีพของฉัน” 2. เทคนิคการอภิปรายกลุ่ม 3. เทคนิคการมอบหมายงาน	60 นาที

ตาราง (ต่อ)

ครั้งที่	องค์ประกอบ	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	เทคนิคที่ใช้	เวลา
6	ด้านการเลือกเป้าหมาย (Goal selection)	นี่แหละ...อาชีพ ของฉัน	เพื่อให้นักเรียนสามารถเลือกเป้าหมาย (Goal selection) สำหรับการประกอบอาชีพในอนาคตได้	1. เทคนิคเชิงสร้างสรรค์โดยใช้กิจกรรม “นี่แหละ...อาชีพของฉัน” 2. เทคนิคการอภิปรายกลุ่ม	60 นาที
7	ด้านการวางแผน (Planning)	Road Map เส้นทางสู่อาชีพของตนเอง	เพื่อให้นักเรียนสามารถวางแผน (Planning) แนวทางการประกอบอาชีพในอนาคตได้	1. เทคนิคเชิงสร้างสรรค์โดยใช้กิจกรรม “Road Map เส้นทางสู่อาชีพของตนเอง” 2. เทคนิคการอภิปรายกลุ่ม	60 นาที
8	ด้านการวางแผน (Planning)	Action Plan	เพื่อให้นักเรียนสามารถวางแผน (Planning) รูปแบบการใช้ชีวิตให้สอดคล้องกับการประกอบ	1. เทคนิคเชิงสร้างสรรค์โดยใช้กิจกรรม “Action Plan” 2. เทคนิคการอภิปรายกลุ่ม	60 นาที
9	ด้านการแก้ปัญหา (Problem Solving)	บอร์ดเกมอาชีพ (The Game of Career)	- เพื่อให้นักเรียนสามารถอธิบายวิธีการแก้ปัญหา (Problem Solving) ในการไปสู่เส้นทางในการประกอบอาชีพของตนเองได้	1. เทคนิคเชิงสร้างสรรค์โดยใช้นวัตกรรม “บอร์ดเกมอาชีพ (The Game of Career)” 2. เทคนิคการอภิปรายกลุ่ม	60 นาที

ตาราง (ต่อ)

ครั้งที่	องค์ประกอบ	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	เทคนิคที่ใช้	เวลา
10	-	ปัจฉิมนิเทศ	1. เพื่อให้นักเรียนอธิบาย ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) และแสดง ความคิดเห็นในการเข้าร่วม กิจกรรม 2. เพื่อให้นักเรียนสามารถ สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จาก กิจกรรม และวิธีการนำไป ประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันได้	1. เทคนิคเชิง สร้างสรรค์โดยใช้ กิจกรรม Friendship For Activities 2. เทคนิคการ อภิปรายกลุ่ม	60 นาที

ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเอง ในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

ครั้งที่ 1

เรื่อง ปฐมนิเทศ

ระยะเวลา 60 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้จัดกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนด้วยกัน
2. เพื่ออธิบายความสำคัญและวัตถุประสงค์ ประโยชน์ที่ได้รับ และข้อตกลงต่าง ๆ ของการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว เช่น จำนวนครั้ง ตารางการเข้าร่วมกิจกรรม ระยะเวลา สถานที่ เป็นต้น

แนวคิดสำคัญ

การสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล เป็นกระบวนการที่ทำให้บุคคลเกิดความไว้วางใจกัน กล้าที่จะเปิดเผยเรื่องราว แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ ความคิด ความรู้สึกของตนเองต่อกัน รวมไปถึงการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เพื่อให้เกิดบรรยากาศที่ดีภายในกลุ่ม เมื่อบุคคลเกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อกันจะนำไปสู่เป้าหมายร่วมกันในอนาคต

เทคนิค/กิจกรรมที่ใช้

1. เทคนิคเชิงสร้างสรรค์โดยใช้เทคนิคการบอกชื่อรอบวง (Name circle technique)
2. เทคนิคเชิงสร้างสรรค์โดยใช้บัตรกิจกรรม Nice to meet you Card
3. เทคนิคการอภิปรายกลุ่ม

อุปกรณ์

- บัตรกิจกรรม Nice to meet you Card จำนวน 20 ใบ

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

1. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันจัดชั้นเรียนเพื่อสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ที่ดี และให้นักเรียนนั่งกันเป็นวงกลมและครูก็ร่วมเป็นส่วนหนึ่งอยู่ในวงกลมด้วย การจัดรูปแบบในการนั่งแบบนี้เพื่อให้นักเรียนได้มองเห็นสมาชิกคนอื่น ๆ ได้อย่างชัดเจน

2. ผู้วิจัยกล่าวต้อนรับและแนะนำตัวเอง ชื่อจริง - นามสกุล พร้อมทั้งชื่อเล่น เพื่อให้ นักเรียนรู้สึกผ่อนคลาย

3. ผู้วิจัยจัดกิจกรรม What's your name จากเทคนิคบอกรูปชื่อรอบวง (Name circle technique) (สกล วรเจริญศรี, 2560) เพื่อให้นักเรียนรู้จักกันและเป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดีภายในกลุ่ม โดยให้นักเรียนแต่ละคนแนะนำตนเองเพื่อให้เพื่อนคนอื่นรู้จัก ขออาสาสมัครที่จะเริ่มเป็นคนแรกและวนไปทางขวา เรื่อย ๆ จนครบทุกคน มีเงื่อนไขว่าคนต่อไปจะต้องทวนชื่อเล่นของคนก่อนหน้าให้ครบก่อนจะแนะนำตนเอง เช่น “หมวย ฟา แพร”

4. เมื่อนักเรียนแนะนำตนเองครบทุกคนแล้ว ผู้วิจัยทบทวนชื่อของนักเรียนแต่ละคน เพื่อสร้างความประทับใจให้กับนักเรียน

5. ผู้วิจัยอธิบายความสำคัญและวัตถุประสงค์ ประโยชน์ที่ได้รับ และข้อตกลงต่าง ๆ ของการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว เช่น จำนวนครั้ง ตารางการเข้าร่วมกิจกรรม ระยะเวลา สถานที่ เป็นต้น

6. ให้นักเรียนร่วมกันสร้างข้อตกลงร่วมกัน ยกตัวอย่าง เช่น

6.1 ในระหว่างการเข้าร่วมกิจกรรม ขอให้นักเรียนทุกคนงดเล่นโทรศัพท์ทั้งการพูดคุยกันนอกเหนือจากกิจกรรม และงดรบกวนสมาชิกผู้อื่น

6.2 นักเรียนทุกคนต้องตรงต่อเวลา เพื่อให้กิจกรรมสามารถดำเนินไปได้อย่างพร้อมเพรียง

6.3 ผู้วิจัยสอบถามถึงความพร้อมในการเข้าร่วมกิจกรรม และกล่าวว่านักเรียนทุกคนมีความแตกต่างกัน ขอให้นักเรียนทุกคนแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ ตรงไปตรงมา และเปิดใจยอมรับซึ่งกันและกัน เพื่อให้ทุกคนไปสู่เป้าหมายของการทำกิจกรรม

ขั้นตอนกิจกรรม

1. ผู้วิจัยอธิบายถึงความสำคัญของการสร้างสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
2. ผู้วิจัยจัดกิจกรรม Nice to meet you โดยใช้เทคนิคเชิงสร้างสรรค์ ด้วยการนำนวัตกรรม Nice to meet you Card มาใช้ในการจัดกิจกรรม เพื่อสร้างสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทำให้นักเรียนเกิดความไว้วางใจกัน กล้าที่จะเปิดเผยเรื่องราว แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ ความคิด ความรู้สึกของตนเองต่อกัน รวมไปถึงการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) โดยมีวิธีการ ดังนี้

2.1 ผู้วิจัยนำนวัตกรรม Nice to meet you Card มาวางไว้ตรงกลางวง และอธิบายกติกาในการเล่น คือ ขออาสาสมัคร 1 คน สุ่มหยิบไพ่ 1 ใบ ส่งให้เพื่อนคนใดก็ได้ในกลุ่ม และให้เพื่อนคนนั้นเป็นคนถามคำถาม จากนั้นให้ตอบคำถามที่หยิบขึ้นมาได้ เมื่อตอบคำถามเสร็จ นักเรียนที่เป็นผู้ตอบคำถามสุ่มไพ่ 1 ใบ ส่งให้เพื่อนคนใดก็ได้ในกลุ่มเช่นกัน ทำไปเรื่อย ๆ จนครบทุกคน

2.2 ในระหว่างเข้าร่วมกิจกรรม ผู้วิจัยและนักเรียนสามารถถามคำถามเพิ่มเติม นอกเหนือจากคำถามในไพ่ได้ เพื่อให้นักเรียนเกิดความไว้วางใจกัน กล้าที่จะเปิดเผยเรื่องราว แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ ความคิด ความรู้สึกของตนเองต่อกัน รวมไปถึงการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ได้อย่างเต็มที่

ขั้นสรุป

1. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรม
2. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนสอบถามข้อสงสัยต่าง ๆ จากการเข้าร่วมกิจกรรม
3. ผู้วิจัยสรุปประเด็นสำคัญของการเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ และทำการนัดหมาย สถานที่ และเวลา ในการทำกิจกรรมครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. ผู้วิจัยสังเกตจากการให้ความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็นและการร่วมทำกิจกรรม ในการตอบคำถามในประเด็นต่าง ๆ
2. ผู้วิจัยสังเกตจากพฤติกรรมการแสดงออก สีหน้า อารมณ์ ปฏิสัมพันธ์ ภายในกลุ่ม

อ้างอิง

สกล วรเจริญศรี. (2560). เทคนิคเชิงสร้างสรรค์และกิจกรรมสำหรับการให้คำปรึกษากลุ่มวัยรุ่นน.

กรุงเทพฯ: โปรเทกซ์.

ภาพประกอบ 6 เทคนิคเชิงสร้างสรรค์โดยใช้นวัตกรรม Nice to meet you Card

ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเอง ในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

ครั้งที่ 2

เรื่อง ค้นหาตัวตนของฉันจากโมเดลตุ๊กตาขนมปัง

ระยะเวลา 60 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนสามารถประเมินความสามารถต่าง ๆ ของตนเองที่สอดคล้องกับอาชีพได้
2. เพื่อให้นักเรียนอธิบายความสนใจ ความถนัดของตนเองที่ไปสู่เป้าหมายในการประกอบอาชีพในอนาคตได้

แนวคิดสำคัญ

การประเมินตนเอง (Self-appraisal) เป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งที่ช่วยให้นักเรียนสามารถทบทวนตนเองถึงศักยภาพ ความสนใจ ความถนัด ความสามารถและรูปแบบการใช้ชีวิตของตนเอง เพื่อไปสู่เป้าหมายในการประกอบอาชีพในอนาคตได้

เทคนิค/กิจกรรมที่ใช้

1. เทคนิคเชิงสร้างสรรค์โดยใช้กิจกรรม “ค้นหาตัวตนของฉันจากโมเดลตุ๊กตาขนมปัง”
2. เทคนิคการอภิปรายกลุ่ม

อุปกรณ์

- .โมเดลตุ๊กตาขนมปัง
- ดินสอ/ปากกา

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

1. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันจัดชั้นเรียนเพื่อสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ที่ดี และให้นักเรียนนั่งกันเป็นวงกลมและครูก็ร่วมเป็นส่วนหนึ่งอยู่ในวงกลมด้วย การจัดรูปแบบในการนั่งแบบนี้เพื่อให้นักเรียนได้มองเห็นสมาชิกคนอื่น ๆ ได้อย่างชัดเจน
2. ผู้วิจัยทบทวนกิจกรรมในครั้งที่แล้ว และอธิบายถึงวัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมกิจกรรมในวันนี้

ขั้นดำเนินกิจกรรม

1. ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มทำกิจกรรม “ค้นหาตัวเองจากโมเดลตุ๊กตาขนมปัง” (ธุรกิจเพื่อสังคม a-chieve, 2560) โดยมีขั้นตอน ดังนี้
 - 1.1 ให้นักเรียนเขียน “เป้าหมาย” ของตัวเองในส่วนหัวของตุ๊กตา
 - 1.2 ให้นักเรียนเขียน “ความรู้ ความสามารถ ความถนัด” ในส่วนของแขนข้างขวา และเขียน “สิ่งที่ตนเองไม่ถนัด” ในส่วนของแขนข้างซ้าย
 - 1.3 ให้นักเรียนเขียน “สิ่งที่ตนเองทำแล้วมีความสุข” ในส่วนหัวใจ
 - 1.4 ให้นักเรียนเขียน “สภาพแวดล้อมรอบตัวและเงื่อนไขของครอบครัว” ในส่วนของขาโดยผู้นำกลุ่มกำหนดเวลาให้สมาชิกกลุ่มทำ 20 นาที
2. ให้นักเรียนแต่ละคนนำเสนอสิ่งที่ตัวเองเขียนลงไปโมเดลตุ๊กตาขนมปัง คนละ 5 นาที แล้วให้เจ้าของผลงานบอกเพื่อนคนอื่น ๆ ทราบว่าสิ่งที่เขียนในส่วนต่าง ๆ ของตุ๊กตาขนมปังเมื่อนำมาผสมกันแล้วสามารถเป็นทางเลือกอาชีพอะไรที่เราอยากจะเป็นได้บ้าง หากนึกไม่ออก ผู้วิจัยกระตุ้นด้วยคำถามเพื่อให้เพื่อนคนอื่น ๆ ให้ข้อมูลเป็นทางเลือกว่า “เด็ก ๆ คิดว่าคนที่มีลักษณะแบบนี้ มีความถนัด เป้าหมายแบบนี้ สามารถประกอบอาชีพอะไรได้บ้างคะ” แล้วเจ้าของผลงานก็ตัดสินใจเลือกอาชีพนั้นอีกที

ขั้นสรุป

1. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรม
2. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนสอบถามข้อสงสัยต่าง ๆ จากการเข้าร่วมกิจกรรม
3. ผู้วิจัยสรุปประเด็นสำคัญของการเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ และทำการนัดหมาย สถานที่ และเวลา ในการทำกิจกรรมครั้งต่อไป

การประเมินผล

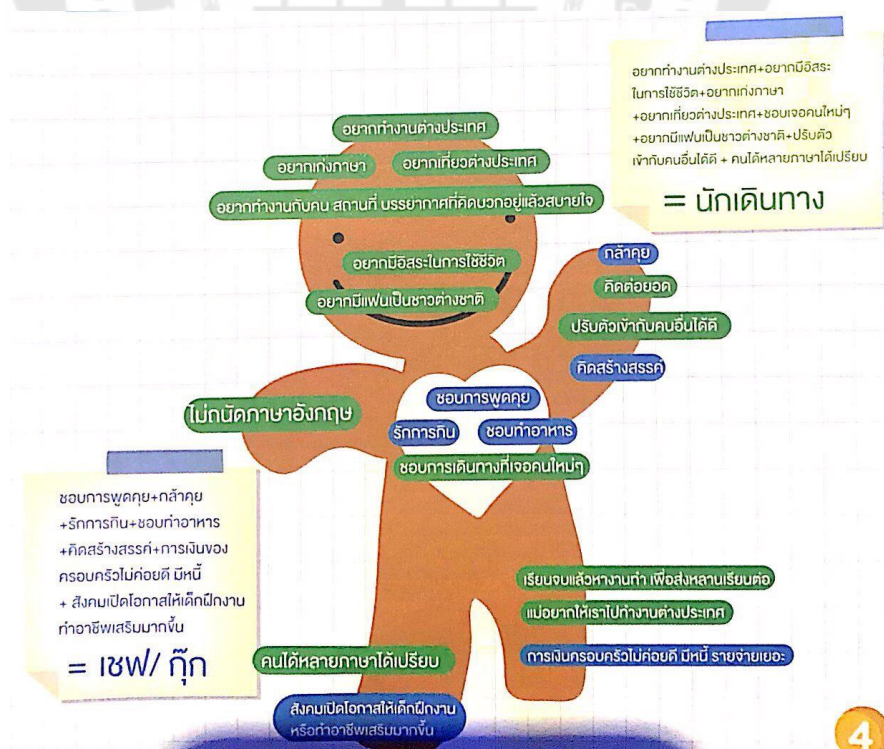
1. ผู้วิจัยสังเกตจากการให้ความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็นและการร่วมทำกิจกรรมในการตอบคำถามในประเด็นต่าง ๆ
2. นักเรียนเกิดการประเมินความสามารถต่าง ๆ ของตนเองที่สอดคล้องกับอาชีพ
3. นักเรียนอธิบายความถนัด ความสนใจของตนเองที่ไปสู่เป้าหมายในการประกอบอาชีพในอนาคต

อ้างอิง

ธุรกิจเพื่อสังคม a-chieve. (2560). โมเดลตุ๊กตาขนมปัง. สืบค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2564, จาก

<https://www.a-chieve.org/>

อ้างอิงโมเดลตุ๊กตาขนมปังจาก “a-chieve” ซึ่งเป็นธุรกิจเพื่อสังคมโดยผ่านการทำวิจัยและพัฒนาใช้เครื่องมือมาตลอดระยะเวลา 8 ปี ทำให้นักเรียนมัธยมที่เคยเข้าร่วมกว่า 12,000 คน เห็นความสำคัญของการมีเป้าหมายอาชีพ มีความเข้าใจตนเองและอาชีพที่ตนเองสนใจมากขึ้น เพื่อนำไปใช้ตัดสินใจเลือกเป้าหมายทั้งการเรียนและอาชีพในอนาคตของตนได้

ภาพประกอบ 7 เทคนิคเชิงสร้างสรรค์โดยใช้กิจกรรม “ค้นหาตัวตนของฉันจากโมเดลตุ๊กตาขนมปัง”

ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเอง ในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

ครั้งที่ 3

เรื่อง คณะที่ใช้ สู่อาชีพที่ชอบ

ระยะเวลา 60 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนสามารถอธิบาย “กลุ่มสาขาวิชาและอาชีพจำแนกตามระบบ ISCED (International Standard Classification Of Education)” ได้
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถอธิบายคณะและสาขาตามความสนใจของตนเองได้

แนวคิดสำคัญ

เทคนิคเชิงสร้างสรรค์โดยใช้นวัตกรรม ISCED UNO เป็นเทคนิคที่ส่งเสริมให้บุคคลมีองค์ประกอบในการตัดสินใจเลือกอาชีพด้านการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ (Gather Occupational Information) มากขึ้น โดยใช้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับ “กลุ่มสาขาวิชาและอาชีพจำแนกตามระบบ ISCED (International Standard Classification Of Education)” เป็นฐานความรู้หลักของนวัตกรรม ซึ่งการแบ่งกลุ่มจัดทำขึ้นโดยองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO)

เทคนิค/กิจกรรมที่ใช้

1. เทคนิคเชิงสร้างสรรค์โดยใช้นวัตกรรม ISCED CARD
2. เทคนิคการอภิปรายกลุ่ม

อุปกรณ์

- นวัตกรรม “ISCED CARD”
- ดินสอ/ปากกา
- กระดาษ A4

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ชั้นนำ

1. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันจัดชั้นเรียนเพื่อสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ที่ดี และให้นักเรียนนั่งกันเป็นวงกลมและครูก็ร่วมเป็นส่วนหนึ่งอยู่ในวงกลมด้วย การจัดรูปแบบในการนั่งแบบนี้เพื่อให้นักเรียนได้มองเห็นสมาชิกคนอื่น ๆ ได้อย่างชัดเจน
2. ผู้วิจัยทบทวนกิจกรรมในครั้งที่แล้ว และอธิบายถึงวัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมกิจกรรมในวันนี้

ขั้นดำเนินกิจกรรม

1. ผู้วิจัยบรรยาย เรื่อง “กลุ่มสาขาวิชาและอาชีพจำแนกตามระบบ ISCED (International Standard Classification Of Education)” (องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO), 2554) เพื่อให้นักเรียนเห็นภาพกว้างของเส้นทางการศึกษาต่อที่ตนเองสามารถเลือกศึกษาต่อได้ในอนาคต
2. ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันทำกิจกรรม ISCED CARD โดยวิธีการเล่น มีดังนี้
 - 2.1 เตรียมการ์ด ISCED CARD 2 ชุด ชุดหนึ่งจะประกอบด้วย การ์ดที่มีอาชีพทั้งหมด 100 อาชีพ
 - 2.2 ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 2 กลุ่ม
 - 2.3 ให้นักเรียนแยกการ์ดอาชีพ จำนวน 100 ใบ ตามการจำแนกตามระบบ ISCED (International Standard Classification Of Education)
 - 2.4 กลุ่มไหนแยกได้เสร็จก่อน กลุ่มตรงข้ามต้องหยุดเกมทันที
 - 2.5 ครูให้นักเรียนสลับกลุ่มกันโดยวางการ์ดไว้ที่เดิมเพื่อตรวจสอบคะแนน
 - 2.6 ครูเปิดเฉลยให้นักเรียนตรวจสอบคะแนนว่าแยกการ์ดถูกต้องตามเฉลยหรือไม่ กลุ่มไหนได้คะแนนมากที่สุด เป็นผู้ชนะ
3. ผู้วิจัยแจกปากกาและกระดาษ A4 ให้นักเรียน เพื่อเขียนคณะ/สาขาที่ตนเองสนใจมาให้มากที่สุด พร้อมบอกเหตุผลประกอบ
4. นักเรียนแต่ละคนเล่าให้เพื่อนฟังว่าตนเองเขียนคณะ/สาขาอะไรไปบ้าง เพราะอะไร

ขั้นสรุป

1. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรม
2. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนสอบถามข้อสงสัยต่าง ๆ จากการเข้าร่วมกิจกรรม
3. ผู้วิจัยสรุปประเด็นสำคัญของการเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ และทำการนัดหมาย สถานที่ และเวลา ในการทำกิจกรรมครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. ผู้วิจัยสังเกตจากการให้ความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็นและการร่วมทำกิจกรรม ในการตอบคำถามในประเด็นต่าง ๆ
2. นักเรียนเกิดการประเมินความสามารถต่าง ๆ ของตนเองที่สอดคล้องกับอาชีพ
3. นักเรียนอธิบายความถนัด ความสนใจของตนเองที่ไปสู่เป้าหมายในการประกอบอาชีพ ในอนาคต

อ้างอิง

UNESCO. (2011). *International Standard Classification of Education ISCED 2011*.

Montreal: UNESCO Institute for Statistics P.O. Box 6128.

ภาพประกอบ 8 เทคนิคเชิงสร้างสรรค์โดยใช้นวัตกรรม ISCED CARD

ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเอง ในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

ครั้งที่ 4

เรื่อง โลกกว้างทางอาชีพ

ระยะเวลา 60 นาที

วัตถุประสงค์

- เพื่อให้นักเรียนรู้ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ (Gather Occupational Information) มากยิ่งขึ้น

แนวคิดสำคัญ

เทคนิคเชิงสร้างสรรค์โดยใช้นวัตกรรม Hidden Career เป็นเทคนิคที่ส่งเสริมให้บุคคลมีองค์ประกอบในการตัดสินใจเลือกอาชีพด้านการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ (Gather Occupational Information) มากขึ้น

เทคนิค/กิจกรรมที่ใช้

1. เทคนิคเชิงสร้างสรรค์โดยใช้นวัตกรรม Hidden Career
2. เทคนิคการอภิปรายกลุ่ม
3. เทคนิคการมอบหมายงาน

อุปกรณ์

- นวัตกรรม “Hidden Career”
- ดินสอ/ปากกา
- กระดาษ A4

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ชั้นนำ

1. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันจัดชั้นเรียนเพื่อสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ที่ดี และให้นักเรียนนั่งกันเป็นวงกลมและครูก็ร่วมเป็นส่วนหนึ่งอยู่ในวงกลมด้วย การจัดรูปแบบในการนั่งแบบนี้เพื่อให้นักเรียนได้มองเห็นสมาชิกคนอื่น ๆ ได้อย่างชัดเจน
2. ผู้วิจัยทบทวนกิจกรรมในครั้งที่แล้ว และอธิบายถึงวัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมกิจกรรมในวันนี้

ขั้นดำเนินกิจกรรม

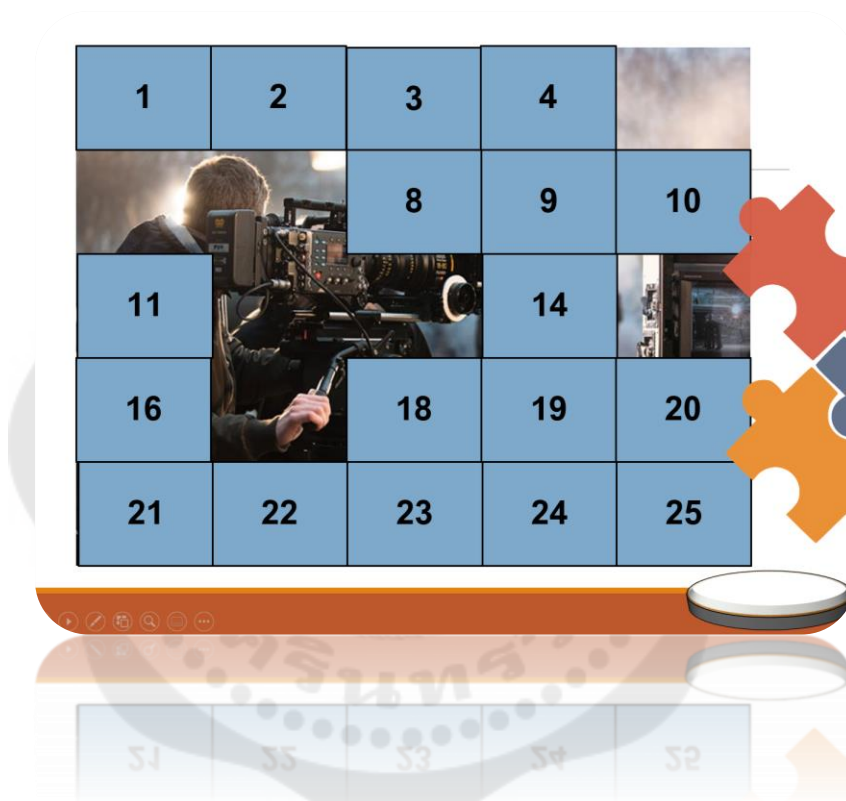
1. ผู้วิจัยบรรยาย เรื่อง “โลกกว้างทางอาชีพ” เพื่อให้นักเรียนเห็นภาพกว้างของอาชีพว่าปัจจุบันนี้มีอาชีพอะไรบ้าง ด้วยการเล่น Hidden Career กติกามีดังนี้
 - ผู้วิจัยแบ่งผู้เล่นออกเป็น 2 กลุ่ม
 - ผู้วิจัยเปิดจิ๊กซอว์อาชีพให้นักเรียนทาย โดยสามารถเปิดได้ทีละ 1 ชิ้นส่วน
 - กลุ่มไหนที่ทราบคำตอบก่อนให้ยกมือและตอบ หากตอบผิด อีกฝ่ายจะได้สิทธิในการตอบทันที
 - กลุ่มไหนตอบถูกได้คะแนน เมื่อนักเรียนตอบถูกในแต่ละอาชีพ ผู้วิจัยจะอธิบายข้อมูลของอาชีพนั้น ๆ ให้นักเรียนฟัง
 - กลุ่มไหนได้คะแนนสูงสุดเป็นผู้ชนะ
2. ผู้วิจัยแจกปากกาและกระดาษ A4 ให้กับนักเรียน แล้วให้นักเรียนเขียนอาชีพที่ตนเองสนใจ พร้อมบอกเหตุผลประกอบ
3. นักเรียนเล่าให้เพื่อนฟังว่าตนเองเขียนอาชีพอะไร เพราะอะไร

ขั้นสรุป

1. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรม
2. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนสอบถามข้อสงสัยต่าง ๆ จากการเข้าร่วมกิจกรรม
3. ผู้วิจัยสรุปประเด็นสำคัญของการเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ และทำการนัดหมาย สถานที่ และเวลา ในการทำกิจกรรมครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. ผู้วิจัยสังเกตจากการให้ความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็นและการร่วมทำกิจกรรมในการตอบคำถามในประเด็นต่าง ๆ
2. นักเรียนอธิบายข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ (Gather Occupational Information)

ภาพประกอบ 9 เทคนิคเชิงสร้างสรรค์โดยใช้นวัตกรรม Hidden Career

ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเอง ในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

ครั้งที่ 5

เรื่อง ต้นแบบอาชีพ (Career Idol)

ระยะเวลา 60 นาที

วัตถุประสงค์

- เพื่อให้นักเรียนรู้ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ (Gather Occupational Information) ที่ตนเองสนใจมากยิ่งขึ้น

แนวคิดสำคัญ

เทคนิคเชิงสร้างสรรค์โดยใช้กิจกรรม “นี่แหละ...อาชีพของฉัน” เป็นเทคนิคที่ส่งเสริมให้บุคคลมีองค์ประกอบในการตัดสินใจเลือกอาชีพด้านการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ (Gather Occupational Information) มากขึ้น อีกทั้งการเรียนรู้จากต้นแบบอาชีพ มีหลักการสำคัญมาจากแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory) ของอัลเบิร์ต แบนดูรา (Albert Bandura)

เทคนิค/กิจกรรมที่ใช้

1. เทคนิคเชิงสร้างสรรค์โดยใช้กิจกรรม “ต้นแบบอาชีพ (Career Idol)”
2. เทคนิคเชิงสร้างสรรค์โดยใช้กิจกรรม “นี่แหละ...อาชีพของฉัน”
3. เทคนิคการอภิปรายกลุ่ม
4. เทคนิคการมอบหมายงาน

อุปกรณ์

-

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

1. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันจัดชั้นเรียนเพื่อสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ที่ดี และให้นักเรียนนั่งกันเป็นวงกลมและครูก็ร่วมเป็นส่วนหนึ่งอยู่ในวงกลมด้วย การจัดรูปแบบในการนั่งแบบนี้เพื่อให้นักเรียนได้มองเห็นสมาชิกคนอื่น ๆ ได้อย่างชัดเจน
2. ผู้วิจัยทบทวนกิจกรรมในครั้งที่แล้ว และอธิบายถึงวัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมกิจกรรมในวันนี้

ขั้นดำเนินกิจกรรม

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนทำกิจกรรม ต้นแบบอาชีพ (Career Idol) โดยให้นักเรียนแต่ละคนจับประเด็นจากการศึกษาอัตชีวประวัติของต้นแบบอาชีพที่ตนเองสนใจในประเด็นดังต่อไปนี้
 - 1.1 จุดเริ่มต้นของเส้นทางอาชีพ
 - 1.2 ความสนใจ/ความถนัดของบุคคลต้นแบบ
 - 1.3 ประวัติการศึกษา (คณะ/สาขา)
 - 1.4 อุปสรรค/ปัญหาที่พบเจอ
 - 1.5 นักเรียนประทับใจอะไรในบุคคลต้นแบบอาชีพของนักเรียน
2. ผู้วิจัยให้นักเรียนเริ่มศึกษาบุคคลต้นแบบอาชีพของตนเอง
3. นักเรียนเล่าให้เพื่อน ๆ ฟังว่าตนเองศึกษาบุคคลต้นแบบอาชีพของตนเองมาแล้วเป็นอย่างไรบ้าง
3. ขออาสาสมัครให้นักเรียนนำเสนอ จำนวน 3-5 คน

ขั้นสรุป

1. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรม
2. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนสอบถามข้อสงสัยต่าง ๆ จากการเข้าร่วมกิจกรรม
3. ผู้วิจัยให้นักเรียนกลับไปค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพที่ตนเองสนใจเพื่อนำมาพูดคุยกันในครั้งหน้า ในประเด็นคำถามต่อไปนี้
 - 3.1 อาชีพที่อยากเป็น
 - 3.2 รายละเอียดอาชีพ
 - 3.3 คุณสมบัติของผู้ที่ประกอบอาชีพ (รวมถึงคณะ/สาขาที่รับเข้าทำงาน)
 - 3.4 รายได้/ค่าตอบแทน

3.5 แนวโน้มการจ้างงาน

3.6 โอกาสความก้าวหน้าทางอาชีพ

4. ผู้วิจัยสรุปประเด็นสำคัญของการเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ และทำการนัดหมาย สถานที่ และเวลา ในการทำกิจกรรมครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. ผู้วิจัยสังเกตจากการให้ความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็นและการร่วมทำกิจกรรม ในการตอบคำถามในประเด็นต่าง ๆ
2. นักเรียนเลือกเป้าหมาย (Goal selection) สำหรับการประกอบอาชีพในอนาคต

ต้นแบบอาชีพ (Career Idol)

ต้นแบบอาชีพของฉัน คือ

รูปภาพ

จุดเริ่มต้นของเส้นทางอาชีพ

ความสนใจ/ความถนัดของบุคคลต้นแบบ

ประวัติการศึกษา (คณะ/สาขา)

อุปสรรค/ปัญหาที่บุคคลต้นแบบพบเจอ

สิ่งที่ประทับใจในบุคคลต้นแบบ

ชื่อ-สกุล.....ชั้น.....ชื่อเล่น.....

ภาพประกอบ 10 เทคนิคเชิงสร้างสรรค์โดยใช้กิจกรรม “ต้นแบบอาชีพ (Career Idol)”

ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเอง ในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

ครั้งที่ 6

เรื่อง นี้แหละ...อาชีพของฉัน

ระยะเวลา 60 นาที

วัตถุประสงค์

- เพื่อให้นักเรียนสามารถเลือกเป้าหมาย (Goal selection) สำหรับการประกอบอาชีพในอนาคตได้

แนวคิดสำคัญ

เทคนิคเชิงสร้างสรรค์โดยใช้กิจกรรม “นี้แหละ...อาชีพของฉัน” เป็นเทคนิคที่ส่งเสริมให้บุคคลมีองค์ประกอบในการตัดสินใจเลือกอาชีพด้านการเลือกเป้าหมาย (Goal selection) มากขึ้น

เทคนิค/กิจกรรมที่ใช้

1. เทคนิคเชิงสร้างสรรค์โดยใช้กิจกรรม “นี้แหละ...อาชีพของฉัน”
2. เทคนิคการอภิปรายกลุ่ม

อุปกรณ์

-

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

1. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันจัดชั้นเรียนเพื่อสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ที่ดี และให้นักเรียนนั่งกันเป็นวงกลมและครูก็ร่วมเป็นส่วนหนึ่งอยู่ในวงกลมด้วย การจัดรูปแบบในการนั่งแบบนี้เพื่อให้นักเรียนได้มองเห็นสมาชิกคนอื่น ๆ ได้อย่างชัดเจน
2. ผู้วิจัยทบทวนกิจกรรมในครั้งที่แล้ว และอธิบายถึงวัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมกิจกรรมในวันนี้

ขั้นดำเนินกิจกรรม

1. ผู้วิจัยเริ่มทำกิจกรรม “นี่แหละ...อาชีพของฉัน” โดยขออาสาสมัครให้เล่าสิ่งที่นักเรียนไปค้นหาข้อมูลมา ตามประเด็นที่ครูมอบหมายไว้ในสัปดาห์ที่แล้ว
2. นักเรียนพูดถึงสิ่งที่ตนเองไปค้นหาตามประเด็น ดังต่อไปนี้
 - 2.1 อาชีพที่อยากเป็น
 - 2.2 รายละเอียดอาชีพ
 - 2.3 คุณสมบัติของผู้ที่ประกอบอาชีพ (รวมถึงคณะ/สาขาที่รับเข้าทำงาน)
 - 2.4 รายได้/ค่าตอบแทน
 - 2.5 แนวโน้มการจ้างงาน
 - 2.6 โอกาสความก้าวหน้าทางอาชีพ
3. ขออาสาสมัครให้นักเรียนนำเสนอ จำนวน 3-5 คน

ขั้นสรุป

1. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรม
2. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนสอบถามข้อสงสัยต่าง ๆ จากการเข้าร่วมกิจกรรม
3. ผู้วิจัยสรุปประเด็นสำคัญของการเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ และทำการนัดหมาย สถานที่ และเวลา ในการทำกิจกรรมครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. ผู้วิจัยสังเกตจากการให้ความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็นและการร่วมทำกิจกรรมในการตอบคำถามในประเด็นต่าง ๆ
2. นักเรียนเลือกเป้าหมาย (Goal selection) สำหรับการประกอบอาชีพในอนาคต

นี่แหละ...อาชีพของฉัน

ชื่อ-สกุล.....
ชั้น.....ชื่อเล่น.....

อาชีพที่อยากทำในอนาคต

เหตุผลที่อยากทำอาชีพนี้ในอนาคต

รายได้/ค่าตอบแทน

แนวโน้มการจ้างงาน

คุณสมบัติของผู้ที่ประกอบอาชีพ (รวมถึงคณะ/สาขาที่รับเข้าทำงาน)

โอกาสความก้าวหน้าทางอาชีพ

START

FINISH

ภาพประกอบ 11 เทคนิคเชิงสร้างสรรค์โดยใช้กิจกรรม “นี่แหละ...อาชีพของฉัน”

ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเอง ในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

ครั้งที่ 7

เรื่อง Road Map เส้นทางสู่อาชีพของตนเอง

ระยะเวลา 60 นาที

วัตถุประสงค์

- เพื่อให้นักเรียนสามารถวางแผน (Planning) แนวทางการประกอบอาชีพในอนาคตได้

แนวคิดสำคัญ

เทคนิคเชิงสร้างสรรค์โดยใช้กิจกรรม “Road Map เส้นทางสู่อาชีพของตนเอง” เป็นเทคนิคที่ส่งเสริมให้บุคคลมีองค์ประกอบในการตัดสินใจเลือกอาชีพด้านการวางแผน (Planning) มากขึ้น

เทคนิค/กิจกรรมที่ใช้

1. เทคนิคเชิงสร้างสรรค์โดยใช้กิจกรรม “Road Map เส้นทางสู่อาชีพของตนเอง”
2. เทคนิคการอภิปรายกลุ่ม

อุปกรณ์

1. ใบงาน Road Map เส้นทางสู่อาชีพของตนเอง
2. ดินสอ/ปากกา

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ชั้นนำ

1. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันจัดชั้นเรียนเพื่อสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ที่ดี และให้นักเรียนนั่งกันเป็นวงกลมและครูก็ร่วมเป็นส่วนหนึ่งอยู่ในวงกลมด้วย การจัดรูปแบบในการนั่งแบบนี้เพื่อให้นักเรียนได้มองเห็นสมาชิกคนอื่น ๆ ได้อย่างชัดเจน

2. ผู้วิจัยทบทวนกิจกรรมในครั้งที่แล้ว และอธิบายถึงวัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมกิจกรรมในวันนี้

ขั้นดำเนินการกิจกรรม

1. ผู้วิจัยเริ่มทำกิจกรรม “Road Map เส้นทางสู่อาชีพของตนเอง” โดยให้นักเรียนหลับตาและนึกถึงภาพตนเองที่กำลังประกอบอาชีพในอนาคต

2. หลังจากนั้นให้นักเรียนลืมตา และออกแบบ Road Map เส้นทางสู่อาชีพของตนเองตามโจทย์ที่ครูกำหนด โดยมีข้อคำถาม ดังนี้

- 2.1 อาชีพที่อยากทำในอนาคต
- 2.2 ความสนใจ/ความถนัดของตนเอง
- 2.3 คณะ/สาขาที่จะเลือกศึกษาต่อ
- 2.4 อุปสรรค/ปัญหาที่จะไปสู่เป้าหมาย
- 2.5 แนวทางการแก้ปัญหา

3. นักเรียนเริ่มออกแบบ Road Map เส้นทางสู่อาชีพของตนเอง

4. นักเรียนเล่า Road Map เส้นทางสู่อาชีพของตนเองให้เพื่อน ๆ ฟัง

ขั้นสรุป

1. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรม

2. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนสอบถามข้อสงสัยต่าง ๆ จากการเข้าร่วมกิจกรรม

3. ผู้วิจัยสรุปประเด็นสำคัญของการเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ และทำการนัดหมาย สถานที่ และเวลา ในการทำกิจกรรมครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. ผู้วิจัยสังเกตจากการให้ความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็นและการร่วมทำกิจกรรมในการตอบคำถามในประเด็นต่าง ๆ

2. นักเรียนวางแผน (Planning) แนวทางการประกอบอาชีพในอนาคต

ภาพประกอบ 12 เทคนิคเชิงสร้างสรรค์โดยใช้กิจกรรม “Road Map เส้นทางสู่อาชีพของตนเอง”

ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเอง ในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

ครั้งที่ 8

เรื่อง Action Plan

ระยะเวลา 60 นาที

วัตถุประสงค์

- เพื่อให้นักเรียนสามารถวางแผน (Planning) รูปแบบการใช้ชีวิตให้สอดคล้องกับการประกอบอาชีพในอนาคตได้

แนวคิดสำคัญ

เทคนิคเชิงสร้างสรรค์โดยใช้กิจกรรม “Action Plan” เป็นเทคนิคที่ส่งเสริมให้บุคคลมีองค์ประกอบในการตัดสินใจเลือกอาชีพด้านการวางแผน (Planning) มากขึ้น โดยนำหลักการคิด Design Thinking คิดค้นโดย Bill Burnett & Dave Evans มาออกแบบกิจกรรม

เทคนิค/กิจกรรมที่ใช้

1. เทคนิคเชิงสร้างสรรค์โดยใช้กิจกรรม “Action Plan”
2. เทคนิคการอภิปรายกลุ่ม

อุปกรณ์

1. ใบงาน Action Plan
2. ดินสอ/ปากกา

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ชั้นนำ

1. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันจัดชั้นเรียนเพื่อสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ที่ดี และให้นักเรียนนั่งกันเป็นวงกลมและครูก็ร่วมเป็นส่วนหนึ่งอยู่ในวงกลมด้วย การจัดรูปแบบในการนั่งแบบนี้เพื่อให้นักเรียนได้มองเห็นสมาชิกคนอื่น ๆ ได้อย่างชัดเจน

2. ผู้วิจัยทบทวนกิจกรรมในครั้งที่แล้ว และอธิบายถึงวัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมกิจกรรมในวันนี้

ขั้นดำเนินการกิจกรรม

1. ผู้วิจัยเริ่มทำกิจกรรม “Action Plan” โดยให้นักเรียนได้คิดพิจารณาวางแผนรูปแบบการใช้ชีวิต รวมไปถึงวางแผนเพื่อไปถึงเป้าหมายในการประกอบอาชีพของตนเอง ซึ่งกิจกรรมนี้ได้นำหลักการคิด Design Thinking ที่คิดค้นโดย Bill Burnett & Dave Evans นักออกแบบผลิตภัณฑ์ชั้นนำผู้ประยุกต์ใช้ Design Thinking เข้ากับการออกแบบชีวิต รายละเอียดกิจกรรมมีดังนี้

1.1 เส้นแบ่งจำนวน ปี มี 5 ปี ให้เราลองวางแผนชีวิตในอีก 5 ปี

1.2 หน้าปัด 4 อันเอาไว้ประเมินแผนของเราได้ด้านต่าง ๆ ได้แก่

- resources ด้านทรัพยากร :: เรามีทรัพยากรเพียงพอ เช่น เงิน แรง เวลา ความสามารถ ในการทำตามแผนนี้มากไหม

- I Like it ประเมินว่าเรา “ใจเต็มแรง” หรือรู้สึกตื่นเต้นกับแผนชีวิตนี้มากน้อยแค่ไหน

- Confidence ความมั่นใจ ว่าเราจะทำตามแผนนี้ได้สำเร็จ

- Coherence สิ่งที่ทำตามแผนนี้ตอบโจทย์กับสิ่งที่เราให้คุณค่าในชีวิตหรือไม่

- 6 words title :: ตั้งชื่อแผนด้วยคำสั้นๆ 6 คำ

- Question this plan address :: คำถามที่เกิดขึ้นถ้าเราทำตามแผนนี้

** ให้นักเรียนลองออกแบบ Version ของชีวิต โดยเริ่มจาก 4 แผน ได้แก่

Plan A : เราจะเป็นอย่างไร ถ้าเรายังทำเหมือนทุกๆวันนี้ไปในอีก 5 ปีข้างหน้า (ชีวิตที่เราเป็นอยู่)

Plan B : อีก 5 ปี เราจะทำอะไร ถ้า Plan A มันเป็นไปได้ไม่ได้ เช่น เราเกรดไม่ถึง ต้องย้ายที่อยู่ พ่อแม่ไม่เห็นด้วย

Plan C : อีก 5 ปีจะทำอะไร ถ้านักเรียนไม่ต้องกังวลถึง เงิน ความสามารถ และ เสี่ยงของคนรอบข้าง (แผนนี้จะทำให้เราเห็นว่าสุดท้ายแล้วเราแค่ทำอะไรจริงๆ)

Plan D : ถ้าเราไม่ทำอะไรเลย เราจะเป็นอย่างไร ในอีก 5 ปีข้างหน้า

เมื่อวางแผนเสร็จแล้ว ไม่จำเป็นต้องทำตามไปทีละแผน แต่ให้ลองหา จุดที่นักเรียนพอจะเริ่มทำได้ และ ลองเริ่มก้าวเล็กๆ เพื่อทดลองไอเดียดู ว่านักเรียนชอบไหม โดยเริ่มจากจุดที่นักเรียนรู้สึกตื่นเต้นที่สุดก็ได้

2. หลังจากผู้วิจัยอธิบายวิธีการทำกิจกรรมเรียบร้อยแล้ว ให้นักเรียนเริ่มออกแบบ Action Plan ของตนเอง

3. นักเรียนเล่า Action Plan ของตนเอง ให้เพื่อน ๆ ฟัง

ขั้นสรุป

1. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรม
2. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนสอบถามข้อสงสัยต่าง ๆ จากการเข้าร่วมกิจกรรม
3. ผู้วิจัยสรุปประเด็นสำคัญของการเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ และทำการนัดหมาย สถานที่ และเวลา ในการทำกิจกรรมครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. ผู้วิจัยสังเกตจากการให้ความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็นและการร่วมทำกิจกรรม ในการตอบคำถามในประเด็นต่าง ๆ
2. นักเรียนวางแผน (Planning) รูปแบบการใช้ชีวิตให้สอดคล้องกับการประกอบอาชีพในอนาคต

อ้างอิง

บิล เบอร์เนตต์ และเดฟ ฮิวสันส์ . (2561). *Designing Your Life : คู่มือออกแบบชีวิตด้วย Design Thinking*. กรุงเทพฯ: บัณฑิต.

ACTION PLAN

Title : _____

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

Alternative Plan # _____

6 word title: _____

RESOURCES

I LIKE IT

CONFIDENCE

COHERENCE

Questions this plan addresses : _____

Title : _____

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

Alternative Plan # _____

6 word title: _____

RESOURCES

I LIKE IT

CONFIDENCE

COHERENCE

Questions this plan addresses : _____

Title : _____

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

Alternative Plan # _____

6 word title: _____

RESOURCES

I LIKE IT

CONFIDENCE

COHERENCE

Questions this plan addresses : _____

ภาพประกอบ 13 เทคนิคเชิงสร้างสรรค์โดยใช้กิจกรรม “Action Plan”

ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเอง ในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

ครั้งที่ 9

เรื่อง บอร์ดเกมอาชีพ (The Game of Career)

ระยะเวลา 60 นาที

วัตถุประสงค์

- เพื่อให้นักเรียนสามารถอธิบายวิธีการแก้ปัญหา (Problem Solving) ในการไปสู่เส้นทางในการประกอบอาชีพของตนเองได้

แนวคิดสำคัญ

เทคนิคเชิงสร้างสรรค์โดยใช้นวัตกรรม “บอร์ดเกมอาชีพ (The Game of Career)” เป็นเทคนิคที่ส่งเสริมให้บุคคลมีองค์ประกอบในการตัดสินใจเลือกอาชีพด้านการแก้ปัญหา (Problem Solving) มากขึ้น โดยผู้วิจัยพัฒนารูปแบบและวิธีการเล่นเกมมาจากบอร์ดเกม The game of life มาออกแบบนวัตกรรม

เทคนิค/กิจกรรมที่ใช้

1. เทคนิคเชิงสร้างสรรค์โดยใช้นวัตกรรม “บอร์ดเกมอาชีพ (The Game of Career)”
2. เทคนิคการอภิปรายกลุ่ม

อุปกรณ์

1. นวัตกรรม “บอร์ดเกมอาชีพ (The Game of Career)”
2. ดินสอ/ปากกา

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

1. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันจัดชั้นเรียนเพื่อสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ที่ดี และให้นักเรียนนั่งกันเป็นวงกลมและครูก็ร่วมเป็นส่วนหนึ่งอยู่ในวงกลมด้วย การจัดรูปแบบในการนั่งแบบนี้เพื่อให้นักเรียนได้มองเห็นสมาชิกคนอื่น ๆ ได้อย่างชัดเจน
2. ผู้วิจัยทบทวนกิจกรรมในครั้งที่แล้ว และอธิบายถึงวัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมกิจกรรมในวันนี้

ขั้นดำเนินกิจกรรม

1. ผู้วิจัยใช้นวัตกรรม “บอร์ดเกมอาชีพ (The Game of Career)” โดยก่อนเริ่มเกม ผู้วิจัยอธิบายรูปแบบและวิธีการเล่นให้นักเรียนเข้าใจ ดังนี้
 - ให้นักเรียนเลือกหมากเดินคนละ 1 ตัว ซึ่งมีสีที่แตกต่างกัน
 - ก่อนเริ่มเกมครูแจกเงินเริ่มเกมจำนวนเท่า ๆ กัน
 - ให้นักเรียนแต่ละคนเริ่มทอยลูกเต๋า เพื่อดูว่าใครได้แต้มเยอะสุด ได้เริ่มเกมเป็นคนแรก
 - รูปแบบเกมคือใครเกษียณอายุแล้วมีเงินเหลือสุทธิมากที่สุด เป็นผู้ชนะ
 - ระหว่างเดินเกมในแต่ละช่องจะมีชุดไพ่ทั้งหมด 3 ชุด
 - 1) ชุดไพคำถามทั่วไป (ละลายพฤติกรรม)
 - 2) ชุดไพ่เกี่ยวกับวิธีการแก้ปัญหา (Problem Solving)
 - 3) ชุดไพ่เกี่ยวกับการตัดสินใจ
2. หลังจากผู้วิจัยอธิบายรูปแบบและวิธีการเล่นเรียบร้อยแล้ว ให้นักเรียนเริ่มเล่นเกม จนได้ผู้ชนะ
3. ผู้วิจัยให้นักเรียนแบ่งปันประสบการณ์ ความรู้สึกหลังจากจบเกม

ขั้นสรุป

1. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรม
2. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนสอบถามข้อสงสัยต่าง ๆ จากการเข้าร่วมกิจกรรม

3. ผู้วิจัยสรุปประเด็นสำคัญของการเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ และทำการนัดหมาย สถานที่ และเวลา ในการทำกิจกรรมครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. ผู้วิจัยสังเกตจากการให้ความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็นและการร่วมทำกิจกรรม ในการตอบคำถามในประเด็นต่าง ๆ

2. นักเรียนอธิบายวิธีการแก้ปัญหา (Problem Solving) ในการไปสู่เส้นทางในการ ประกอบอาชีพของตนเอง

ภาพประกอบ 14 เทคนิคเชิงสร้างสรรค์โดยใช้นวัตกรรม “บอร์ดเกมอาชีพ (The Game of Career)”

ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเอง ในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

ครั้งที่ 10

เรื่อง ปัจฉิมนิเทศ

ระยะเวลา 60 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนอธิบายข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) และแสดงความคิดเห็นในการเข้าร่วมกิจกรรม
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรม และวิธีการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

แนวคิดสำคัญ

เทคนิคเชิงสร้างสรรค์โดยใช้กิจกรรม ปัจฉิมนิเทศ เป็นเทคนิคที่ให้นักเรียนทบทวนเรื่องราว การเรียนรู้ ประสบการณ์ต่าง ๆ และการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ช่วยให้นักเรียนได้แสดงความรู้สึกและความคิดเห็นต่อการเข้าร่วมกิจกรรมพร้อมทั้งสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรม และวิธีการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

เทคนิค/กิจกรรมที่ใช้

1. เทคนิคเชิงสร้างสรรค์โดยใช้กิจกรรม Friendship For Activities
2. เทคนิคการอภิปรายกลุ่ม

อุปกรณ์

1. กระดาษการ์ดที่ตัดเป็นรูปหัวใจ
2. ดินสอ/ปากกา

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

1. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันจัดชั้นเรียนเพื่อสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ที่ดี และให้นักเรียนนั่งกันเป็นวงกลมและครูก็ร่วมเป็นส่วนหนึ่งอยู่ในวงกลมด้วย การจัดรูปแบบในการนั่งแบบนี้เพื่อให้นักเรียนได้มองเห็นสมาชิกคนอื่น ๆ ได้อย่างชัดเจน

2. ผู้วิจัยทบทวนกิจกรรมในครั้งที่แล้วและกล่าวว่าครั้งนี้จะเป็นครั้งสุดท้ายของการเข้าร่วมกิจกรรม

ขั้นดำเนินกิจกรรม

1. ผู้วิจัยจัดกิจกรรม Friendship For Activities ใช้เทคนิคการสะท้อนความรู้สึก (Reflection of Feeling) (พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์. 2557) โดยแจกกระดาษการ์ดที่ตัดเป็นรูปหัวใจ และให้นักเรียนเขียนถึงการเข้าร่วมกิจกรรมตลอดทั้ง 10 ครั้ง โดยบรรยายถึงความคิดเห็น ความรู้สึก และสิ่งที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม ให้เขียนชื่อของตัวเองไว้ในหัวใจด้วย

2. ผู้วิจัยรวบรวมหัวใจและส้อมแจกให้นักเรียน จากนั้นให้นักเรียนอ่านข้อความที่เพื่อนเขียนและนำเสนอให้เพื่อน ๆ ฟัง

3. ผู้วิจัยให้นักเรียนอภิปรายถึงการสิ่งที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรม และวิธีการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ขั้นสรุป

1. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรม

2. ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณนักเรียนทุกคน และกล่าวให้กำลังใจเพื่อเป็นแรงผลักดันให้นักเรียนเกิดความมั่นใจในการตัดสินใจเลือกอาชีพมากยิ่งขึ้น

การประเมินผล

1. ผู้วิจัยสังเกตจากการให้ความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็นและการร่วมทำกิจกรรมในการตอบคำถามในประเด็นต่าง ๆ

2. นักเรียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรม และวิธีการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

อ้างอิง

พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์. (2557). การให้คำปรึกษากลุ่มเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ภาพประกอบ 15 เทคนิคเชิงสร้างสรรค์โดยใช้กิจกรรม *Friendship For Activities*

แบบบันทึกหลังการจัดกิจกรรมแนะแนว
(สำหรับผู้วิจัย)

ปัญหา / อุปสรรค

.....

.....

.....

.....

แนวทางแก้ไข / ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

(นางสาวชุติมา ทองมีขวัญ)

ผู้วิจัย

...../...../.....

บรรณานุกรม

- Bandura, A. (1977). *Social learning theory*. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice Hall.
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control* (22nd ed.). New York: Freeman.
- Betz, N. E. (1992, September). Counseling Uses of Career Self-Efficacy Theory. *The Career Development Quarterly*, 41(1), 22-26.
- Betz, N. E., และ Hackett, G. (2006). Career Self-Efficacy Theory: Back to the Future. *Journal of Career Assessment*, 14(1).
- Dawes, M. E., Horan, J. J., และ Hackett, G. (2000). Experimental evaluation of self-efficacy treatment on technical/scientific career outcomes. *British Journal of Guidance & Counselling*, 28(1), 87-99.
- Hackett, G., และ Betz, N. E. (1981). A self-efficacy approach to the career development of women. *Journal of Vocational Behavior*, 18(3), 326-339.
- Lent, R. W., และ Brown, S. D. (2008). Social cognitive career theory and subjective well-being in the context of work. *Journal of Career Assessment*, 16(1), 6-21.
- Lent, R. W., Brown, S. D., และ Hackett, G. (1994). Toward a Unifying Social Cognitive Theory of Career and Academic Interest, Choice, and Performance. *Journal of Vocational Behavior*, 45(1), 79-122.
- Lent, R. W., และ Hackett, G. (1987). Career self-efficacy: Empirical status and future directions. *Journal of Vocational Behavior*, 30(3), 347-382.
- Reese, R. J., และ Miller, C. D. (2006). Effects of a University Career Development Course on Career Decision-Making Self-Efficacy. *Journal of Career Assessment*, 14(2), 252-266.
- Schyns, B., และ Von Collani, G. (2002). A new occupational self-efficacy scale and its relation to personality constructs and organizational variables. *European Journal of Work and Organizational Psychology*, 11(2), 219-241.
- Super, D. E. (1953). A theory of vocational development. *American Psychologist*, 8(5),

185-190.

Taro Yamane. (1970). *Statistic : an Introductory Analysis* (2nd ed.). New York: Harper & Row.

Taylor, K. M., และ Betz, N. E. (1983). Applications of self-efficacy theory to the understanding and treatment of career indecision. *Journal of Vocational Behavior*, 22(1), 63-81.

เรียม ศรีทอง. (2559). การออกแบบกิจกรรมแนะแนวที่เน้นการพัฒนาทักษะสำหรับผู้เรียน.

กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.

กศรี จุลละมานี. (2545). ผลของการใช้โปรแกรมแนะแนวอาชีพที่มีต่อการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนมัธยมสมบูรณสาธิต มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว. (ปริญญา นิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

กรกฏา นักคิม. (2564). ผลการใช้กิจกรรมแนะแนวตามเทคนิคตัวแบบเพื่อพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์, 6(2), 213-227.

กรมจัดหางาน. (2564). การเพิ่มประสิทธิภาพด้านการแนะแนวอาชีพให้เครือข่าย. สืบค้นจาก

https://www.doe.go.th/prd/assets/upload/files/bkk_th/268b0eebf99f0d474a18170de05292b.pdf

กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ

พ.ศ.2565. สืบค้นจาก <https://www.moe.go.th/นโยบายและจุดเน้น-2565/>

กลุ่มพัฒนาระบบงานแนะแนว กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). แนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนว

ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา 2019. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

กัญญาภัทร เสนิงส์ ณ อยุธยา. (2557). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองด้านอาชีพ การรับรู้

ความสามารถของตนด้านอาชีพ และความสอดคล้องในตนด้านเป้าหมายการเลือกเส้นทางอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย. (ปริญญานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต).

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

ชนัท ธาตุทอง. (2559). หลักการจัดการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จิราภา บุตรสีตะราช. (2563). การเสริมสร้างความพร้อมทางอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยกิจกรรมแนะแนว. (ปริญญานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

- ชลลดา พันธุ์เนตร. (2561). การเปรียบเทียบผลของการใช้โปรแกรมกิจกรรมแนะแนวอาชีพตาม
ทฤษฎีของแฟรงค์ พาสันส์กับทฤษฎีของเกอแลตที่มีต่อความสามารถในการตัดสินใจเลือก
อาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. (ปริญญานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต).
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ช่อลัดดา ขวัญเมือง. (2542). กิจกรรมแนะแนวในชั้นเรียน = *Guidance activities in the
classroom* [เอกสารประกอบการสอน] (พิมพ์ครั้งที่ 3). พิษณุโลก: ภาควิชาจิตวิทยาและ
การแนะแนว สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม.
- ชิดชนก จิรเศวตกุล. (2545). ผลของการให้การปรึกษารายบุคคลตามแนวทฤษฎีปัญญาพฤติกรรม
ต่อการรับรู้ความสามารถของตนในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนหญิง ชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เลือกอาชีพที่ไม่ใช่วัฒนธรรมทางเพศ. (ปริญญานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ชุติมา ทองมีขวัญ. (2560). ผลของการใช้กิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการรับรู้ความสามารถของตนเอง
ด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/6 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ รัช
ดา. สืบค้นจาก http://www.tupr.ac.th/download/vichakan/2561/61-12-27_vijai.pdf
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2551). แบบแผนการวิจัยเชิงทดลองและสถิติวิเคราะห์ : แนวคิดพื้นฐานและวิธีการ
= *Experimental research design and statistics : basic concepts and methods*.
กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นภาพร ปรีชามารถ. (2545). จิตวิทยาการปรับพฤติกรรมในชั้นเรียน [เอกสารประกอบการสอน].
กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นภาพร หริมเจริญ. (2563). การเสริมสร้างความหวังทางการศึกษาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา
ตอนปลายโดยการใช้กิจกรรมแนะแนว. (ปริญญานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- นรารัตน์ กิจเจริญ. (2547). ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียน
ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยมิชชัน วิทยาเขตมวกเหล็ก อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี.
(ปริญญานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- นิรนาท แสนสา. (2558). การแนะแนวเพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอาชีพสำหรับเด็กและเยาวชนไทย.
วารสารจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต, 5(2), 48-63.
- ปรีชา วิหคโต. (2555). การพัฒนาเครื่องมือและกิจกรรมแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา =

Development of guidance and psychological counseling activities and

instruments [เอกสารประกอบการสอน]. นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2545). การพัฒนากิจกรรมแนะแนวด้านการศึกษา [เอกสารประกอบการสอน]. นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

พัชรี สอนแก้ว. (2536). การแนะแนวผู้ปกครองเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: ดวงกมล.

พันธุ์ทิพย์ พัชรพงศ์พรรณ. (2556). การรับรู้ความสามารถแห่งตนในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

มนานี คงรักช้าง. (2558). การศึกษาผลของโปรแกรมการรับรู้ความสามารถของตนเองในอาชีพต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาดุขฎีบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

มัทธรา ธรรมบุศย์. (2558). จิตวิทยาสำหรับครู [เอกสารประกอบการสอน]. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

รสสุคนธ์ วีระเสถียร. (2553, มกราคม - มิถุนายน). ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเอง ภาวะผู้นำ ความเนืวแน่นภายในกลุ่มกับผลการปฏิบัติงานของผู้บังคับบัญชา บริษัทเอ็นเอ็มบี-มินิแบ ไทย จำกัด. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 36(1), 70-85.

วชิรญา บัวศรี. (2557). การแนะแนวในระดับประถมศึกษา [เอกสารประกอบการสอน]. นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

วิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลี. (2542). ผลของรางวัลภายนอกและการรับรู้ความสามารถของต่นที่มีต่อแรงจูงใจภายในของนักเรียน. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สกล วรเจริญศรี. (2559). การพัฒนาเทคนิคเชิงสร้างสรรค์เพื่อเสริมสร้างสัมพันธ์ภาพเชิงบวกในการให้คำปรึกษากลุ่มวัยรุ่น : รายงานวิจัย = *The development of creative techniques for enhancing positive relationships in adolescents' group counseling*. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สกล วรเจริญศรี. (2560). เทคนิคเชิงสร้างสรรค์และกิจกรรมสำหรับการให้คำปรึกษากลุ่มวัยรุ่น = *Creative Techniques and Activities For Adolescent Group Counseling*. กรุงเทพฯ:

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2562). ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม = *Theories and techniques in behavior modification* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมร ทองดี, และ ปราณี รามสูต. (2555). แนวคิดในการพัฒนากิจกรรมแนะแนว [เอกสาร

ประกอบการสอน]. นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. (2564). รายงานข้อมูลจำนวน

นักเรียนปีการศึกษา 2564. สืบค้นจาก <https://www.sesao2.go.th/>

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, และ สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย. (2559a). การจัดการเรียนรู้กิจกรรมแนะแนว. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, และ สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย. (2559b). การออกแบบกิจกรรมแนะแนวที่เน้นการพัฒนาทักษะสำหรับผู้เรียน. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.

สิริอร วิชชาวุธ. (2554). จิตวิทยาการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุนิสา วงศ์อารีย์. (2559). การใช้ชุดการเรียนรู้เรื่อง โครงการเพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนโครงการแนะแนวของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 14(2).

สุพานี สฤษฏีวานิช. (2552). พฤติกรรมองค์การสมัยใหม่ : แนวคิด และทฤษฎี (พิมพ์ครั้งที่ 2).

กรุงเทพฯ: คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อัมพิกา สุนทรภักดี. (2559). การรับรู้การสนับสนุนจากองค์การ การรับรู้ความสามารถของตนเอง ด้านอาชีพและผลการปฏิบัติงานของพนักงานขายในธุรกิจประเภทอาหารและเครื่องดื่มแห่งหนึ่ง โดยมีการยึดมั่นต่อเป้าหมายเป็นตัวแปรสื่อ. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ).

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	ชุติมา ทองมีขวัญ
วัน เดือน ปี เกิด	11 พฤศจิกายน 2536
สถานที่เกิด	อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
วุฒิการศึกษา	การศึกษาระดับบัณฑิต (กศ.บ.) สาขาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ การศึกษาระดับมหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ที่อยู่ปัจจุบัน	99 ถนนเทียมร่วมมิตร เขตห้วยขวาง แขวงห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร 10310

